

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave

MASA645

Predefinert informasjon

Startdato:	13-03-2019 09:00	Termin:	2019 VÅR
Sluttdato:	21-06-2019 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
SIS-kode:	203 MASA645 1 MG 2019 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.: 404

Informasjon fra deltaker

Antall ord *: 50056

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert oppgavetittelen
på norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Ja

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Innbygges deltakelse i områdeløft, - enklere
sagt enn gjort?

Citizens' participation in area-based initiatives, -
easier said than done?

Simen Kristiansen Larsen

Master i Samfunnsarbeid

Kandidatnummer: 404

Veileder: Kjetil Grimstad Lundberg

Institutt for velferd og deltaking

Innleveringsdato: 21.06.2019

Forord

Utformingen av dette forordet har vært planlagt lenge. Men er det noe jeg har lært gjennom denne prosessen så er det at ting ikke alltid går etter planen. Det har vært lærerikt. Lange løp er ofte lærerike. En får tid til å drømme, tenke og analysere. Dette løpet har også vært slik.

Veien har vært lang og utfordrende, med både motbakker og utforbakker. Det har også dukket opp særdeles skarpe svinger. Jeg hadde aldri nådd målet uten bidrag fra noen spesielle personer. Først vil jeg takke de som har stilt opp til intervjuer. Å få innblikk i deres tanker og store engasjement for nærmiljøet har vært spennende. Tusen takk!

I tillegg må jeg rette en stor takk til min veileder, Kjetil Grimstad Lundberg. Du har vært like sindig samme hvilke problemer jeg har kastet i din retning. Du har gitt meg påfyll, og bidratt til refleksjoner.

Avslutningsvis takker, og beklager jeg til alle som har stått langs løypa. Dere som har heiet høyt og dere som har tilbydd dere å hjelpe meg på veien. Jeg så dere. Uten at jeg nødvendigvis viste det så tydelig har jeg satt pris på deres tro og engasjement.

Det er få hvileskjær når man løper. Man må gjøre jobben selv for å komme i mål. Og nå er jeg nettopp det; i mål.

Oslo, juni 2019

Simen Kristiansen Larsen

Sammendrag

«Innbyggers deltakelse i områdeløft, - enklere sagt enn gjort?», er en masteroppgave i samfunnsarbeid. Deltakelse fra de berørte er sentralt i samfunnsarbeid og områdeløft, men det er en utfordring at det ikke holder å skape en arena for deltakelse, så deltar alle.

Problemstillingen for studien vært «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?». Informantene i studien er innbyggerrepresentantene i områdeløftets Lokalstyre og en representant fra områdeløftets programkontor. Områdeløft Grønland og Tøyen er et samarbeidsprosjekt mellom stat og kommune. Hensikten er å bedre nærmiljøkvalitetene i området slik at det blir et bedre sted å bo.

Studiens funn viser at det til en viss grad gjennomføres deltakelse som muliggjør for innbyggerne å ha makt og kontroll over hva som skjer i Områdeløft Grønland og Tøyen. Innbyggerrepresentantene i Lokalstyret sitter i rett posisjon. Utfordringen er at de er usikre på om de blir lyttet til. De opplever heller ikke å ha har reell makt. Det kan stilles spørsmål ved OGTs håndtering av barrierer som kan forhindre deltakelse fra alle Tøyen og Grønlands innbyggerne i generelle medvirkningsprosesser. Mer vellykket er innbyggernes deltakelse i møteplasser på tvers. Dette er positivt med tanke på at Områdeløft Grønland og Tøyen mener den viktigste deltakelsen i områdeløftet skjer i tilknytning til de enkelte møteplassene.

Fremtidig forskning kan ta utgangspunkt i ulike områdesatsinger for å se på læringseffekter mellom de. Det vil også være interessant å sammenlikne innbyggerutvalg i ulike områdeløft hva gjelder deres makt og deltakelse.

Nøkkelord: Områdeløft, innbyggerutvalg, empowerment, sosial kapital, gentrifisering.

- Simen Kristiansen Larsen

- Høgskulen på Vestlandet

Summary

«Citizens' participation in area-based initiatives, - easier said than done? », is a master's thesis in community work. Citizens' participation is key in both community work and area-based initiatives, but it is a challenge that it is not necessarily enough to make space for participation, for everyone to participate. The Area-Based Initiative «Områdeløft Grønland og Tøyen» intend to improve the «community qualities» and make Grønland and Tøyen better places to live.

The study approach has been «How is participation from the citizens of The Area-Based Initiative Grønland and Tøyen carried out? ».

The findings show that participation to a certain extent makes it possible for the citizens to have power and control over what is happening in the «Områdeløft Grønland and Tøyen». The citizens' representatives chosen for the citizens committee in the program are in the right position in many ways. There is uncertainty as to whether the committee leader are listening and hearing them. They also do not experience having real power. It can be set to question «Områdeløft Grønland and Tøyens» handling of barriers that can prevent all of the area's citizens from participation in general participation processes. More successful is the citizens' participation in meeting places across. This is positive considering that the «Områdeløft Grønland and Tøyen» believes the most important participation in the program happens in relation to the meeting places.

Future research can be on various area-based initiatives to look at learning effects between them.

Keywords: area-based initiative, citizens' committee empowerment, social capital, gentrification.

- Simen Kristiansen Larsen

- Western Norway University of Applied Sciences

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Studiens tema og problemstilling.....	1
1.2 Bakgrunn for valg av tema.....	2
1.3 Forskning og rapporter om områdeløft.....	3
1.4 Oppgavens oppbygning.....	5
2.0 Kontekst	7
2.1 Utviklingen av Bydel Gamle Oslo.....	7
2.2 Områdepolitikk i Oslo.....	9
2.3 Områdesatsing.....	10
2.4 Oslo indre øst- satsingen og Delprogram nærmiljø.....	11
2.5 Områdeløft.....	13
2.6 Områdeløft Grønland og Tøyen.....	14
2.6.1 Lokal organisering av Områdeløft Grønland og Tøyen.....	16
2.6.2 Tilbakeblikk på Områdeløft Tøyens medvirkningsprosesser.....	18
3.0 Teori	20
3.1 Samfunnsarbeid.....	20
3.1.1 Fire kategorier av samfunnsarbeid.....	22
3.2 Deltakelse.....	23
3.2.1 To typologier av deltakelse.....	26
3.3 Empowerment.....	27
3.3.1 Empowerment som etablering av motmakt.....	29
3.4 Sosial kapital.....	30
3.4.1 Robert Putnams forståelse av sosial kapital.....	31
3.4.2 Lenkende sosial kapital.....	32
3.5 Gentrifisering.....	33
4.0 Metode	35
4.1 Presentasjon av informanter.....	35
4.2 Opprettelse av kontakt med feltet og oppstart av datainnsamling.....	36
4.3 Gjennomføring av intervjuer.....	37
4.4 Casestudier.....	39
4.4.1 Semistrukturerte intervjuer.....	40
4.4.2 Dokumenter.....	40
4.4.3 Vitenskapsteoretisk tilnærming.....	41
4.5 Transkribering.....	42
4.6 Analyse av datamateriale.....	42
4.7 Refleksjoner knyttet til datainnsamling og analysearbeid.....	43

5.0 Lokalstyret.....	45
5.1 Valg av innbyggerrepresentanter	45
5.2 Flere innbyggerrepresentanter, bedre representasjon?	47
5.2.1 Bakgrunn for valg av antall innbyggerrepresentanter	51
5.3 Sammensetning av innbyggerrepresentanter	53
5.3.1 Kjennskap til lokale forhold og demografisk likhet	53
5.3.2 Kunnskap om styrearbeid	57
5.4 Innbyggerrepresentantenes deltakelse i Lokalstyret	60
5.4.1 Innbyggerrepresentantenes grad av deltakelse vurdert ut fra tildelt mandat	61
5.4.2 Innbyggerrepresentantenes opplevelse av egen deltakelse	63
5.5 Oppsummering	69
6.0 Deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen	72
6.1 Barrierer mot deltakelse	74
6.1.1 Tid og sted	74
6.1.2 Språk	77
6.1.3 Hverdagslige utfordringer og manglende tilhørighet	78
6.2 Mobilisere til økt deltakelse	81
6.2.1 Situasjonen til innbyggerne på Tøyen og Grønland	82
6.2.2 En vei ut av avmakt	83
6.3 Sosial kapital på Tøyen og Grønland	87
6.3.1 Tillit til innbyggere og sted	92
6.4 Oppsummering	95
7.0 Innbyggerrepresentantenes tanker om Tøyen og Grønland.....	98
7.1 Tøyen Torg	99
7.1.1 Tøyen Torg for hvem?	101
7.1.2 Endring i sikte?	103
7.2 Grønland	104
7.2.1 Bjørvika-fisering av Grønland	105
7.3 Hvem kan Tøyen og Grønland tenkes å være for i fremtiden?	106
7.4 Oppsummering	111
8.0 Avslutning.....	113
8.1 Lokalstyret	113
8.2 Deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen	114
8.3 Innbyggerrepresentantenes tanker om Tøyen og Grønland	115
8.4 Hvordan gjennomføres deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen?	116
8.5 Videre forskning	119
9.0 Referanseliste	121

Figurer:

Figur 1: Kart Bydel Gamle Oslo, s. 8. Hentet fra www.googlemaps.no.

Figur 2: Programplanens prosess frem til endelig vedtak, s. 12. Hentet fra (Oslo kommune, 2019, s. 4).

Figur 3: Kart over geografisk inndeling i OGT, s. 13. Hentet fra (Oslo kommune, 2019, s. 7).

Figur 4: Lokalt organisasjonskart for OGT, s. 16. Hentet fra Oslo kommune (2019, s. 16).

Figur 5: Arnsteins deltakelsesstige, s. 26. Hentet fra Bailey og Grossardt (2010, s. 61).

Figur 6: Prettys deltakelsestypologi (vist som stige), s. 26. Hentet fra 360 Participation Model (2017).

Tabeller:

Tabell I: Levekårsindikatorer Bydel Gamle Oslo, s. 15. Hentet fra Oslo kommune (2017b, s. 16).

Tabell II: Presentasjon av informanter, s. 36.

1.0 Innledning

Oslo kommunes områdepolitikk skal bidra til at lokalområder i Oslo oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp. Utsatte områder med utfordringer knyttet til miljø, boforhold og levekår skal forbedres gjennom områdesatsinger og metoden områdeløft (Oslo kommune, u.å.-b). Områdeløft skal forbedre et område sine nærmiljøkvaliteter. Metodikken har fokus på deltakelse; forbedringer av nærmiljøkvaliteter skal ta utgangspunkt i innbyggernes ønsker, behov og ressurser (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30).

Nå har tiden kommet for å løfte Tøyen og Grønland. Disse områdene er blant de som skårer lavest på levekårsstatistikene i Oslo by (Oslo kommune, 2017b, s. 10-21). De har i tillegg utfordringer knyttet til kriminalitet. «Områdeløft Grønland og Tøyen» er navnet på innsatsen som er iverksatt.

I Områdeløft Grønland og Tøyen er det opprettet et lokalstyre som skal sikre lokal deltakelse. Lokalstyret består av fire innbyggerrepresentanter fra Tøyen og Grønland, en representant fra politiet, en fra en lokal skole og bydelsdirektøren, som også er leder i styret. Lokalstyret skal blant annet sørge for god kommunikasjon mellom områdeløftets organisasjon og andre relevante aktører og innbyggerne. Et mål for områdeløftet er å utvikle nærmiljøkvaliteter hvor innbyggere og andre aktører i området involveres i utvikling av lokal (årlig) programplan og enkeltprosjekter (Oslo kommune, 2019, s. 4-9, 14). En mer inngående innføring av områdeløft generelt, Områdeløft Grønland og Tøyen, samt lokalstyret og innbyggerrepresentantene vil skje i kapittel 2.0 og kapittel 5.0.

Deltakelse er en viktig komponent for at et område i størst mulig grad skal bli slik innbyggerne selv ønsker. Deres ønsker, behov og ressurser skal lyttes til når endringer gjøres (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). Likevel har tidligere områdeløft fått kritikk for manglende deltakelse fra det som betraktes som de «stille stemmene» (Kommunerevisjonen, 2018). Deltakelse er sentralt i både samfunnsarbeid (Minkler & Wallerstein, 2005, s. 35) og områdeløft, og er denne studien hovedfokus.

1.1 Studiens tema og problemstilling

Denne mastergradsavhandlingen i samfunnsarbeid handler om lokal deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen (OGT). For å undersøke innbyggernes deltakelse har jeg

intervjuet innbyggerrepresentantene i OGTs lokalstyre og en programkontor-ansatt. Innbyggerrepresentantene har en spennende innfallsvinkel på temaet da de både sitter i organisasjonen i OGT, samtidig som de er vanlige innbyggere på Tøyen og Grønland. Studien tar utgangspunkt i informantenes blikk og forståelse av OGTs arbeid. Ved å analysere og drøfte deres tanker, meninger og opplevelser skal jeg forsøke å besvare problemstillingen:

- *Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?*

For å konkretisere problemstillingen utarbeidet jeg tre forskningsspørsmål:

- *Hvordan er innbyggerrepresentantenes rolle i Lokalstyret?*
- *Hvilke faktorer kan ha betydning for innbyggernes deltakelse i OGTs aktiviteter?*
- *Hvordan ser innbyggerrepresentantene for seg Tøyen og Grønland i fremtiden?*

De tre forskningsspørsmålene danner grunnlaget for å besvare den større problemstillingen. I OGT er Lokalstyret en form for lokal deltakelse. Lokalstyret består blant annet av fire innbyggerrepresentanter som skal representere innbyggerne på Tøyen og Grønland. Ved å se på innbyggerrepresentantenes bakgrunn, hvilke nettverk og kunnskap de har, samt sammenhengen mellom gitt mandat og opplevd mandat, vurderer jeg deres rolle i Lokalstyret. Det er en utfordring at det ikke bare er å legge til rette for deltakelse, så deltar alle (Cornwall, 2008, s. 278). Det er mange faktorer som er avgjørende for om det er mulig å delta, og noen blir forhindret av barrierer som kan endres. Det kan være avgjørende for innbyggeres deltakelse, og områdets utvikling, at det legges til rette og jobbes for at graden av deltakelse blir størst mulig (Cornwall, 2008, s. 278-280). Hvilke endringer som skjer på Tøyen og Grønland kan ha betydning for hvem området er for i fremtiden. Store endringer kan medføre at området blir for andre enn dagens innbyggere (Robbins, 2005, s. 28).

1.2 Bakgrunn for valg av tema

De siste årene har jeg fått økende interesse for områdeløft. Før jeg startet på master i samfunnsarbeid var områdeløft helt ukjent for meg. Den første tiden i studieløpet hadde vi flere ekskursjoner hvor vi fikk innblikk i hva områdesatsinger kunne føre til på godt og vondt. Samfunnsarbeid benyttes ofte i områdeløft og bo- og nærmiljøtiltak (Økland, 2012, s. 40), selv om en slik innsats ofte er basert på offentlig styring og planlegging

(Thyness, 1999, s. 70). Som påpekt i innledningen er deltakelse fra de som er berørt sentralt i både samfunnsarbeid (Minkler & Wallerstein, 2005, s. 35) og områdeløft (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30).

Jeg har også opparbeidet meg en viss kunnskap om områdeløft ved å benytte områdesatsinger som tema ved to eksamener. Grønland i Oslo har vært nedslagsfeltet begge gangene, uten at jeg har hatt noen kobling til området utover det som har vært skrevet i media. Jeg flyttet høsten 2018 til området OGT gjennomføres, noe som gjorde tematikken enda mer spennende.

1.3 Forskning og rapporter om områdeløft

Områdeløft foregår i dag ulike steder i Norge, og som Oslo kommune (u.å.-a) påpeker skal lokalbefolkningen ha en sentral rolle i arbeidet. I dette delkapittelet skal jeg gi en kort innføring i forskning og en rapport med fokus på områdeløft.

Jeg vil trekke frem en rapport fra Kommunerevisjonen i Oslo og tre masteroppgaver som omhandler områdeløft. Disse trekkes frem fordi de gir innsikt og forståelse til Oslo kommunes arbeid i utsatte områder. Rapporten fra Kommunerevisjonen (2018) og masteroppgavene fra Tormodsgard (2015) og Ophaug (2016) fokuserer alle på «Områdeløft Tøyen». Sjølander (2014) sin masteroppgave synes relevant da den ser på lokal deltakelse i lys av en programgruppe sammenliknbar med lokalstyret i OGT.

Kommunerevisjonens rapport fokuserer på resultater og måloppnåelse i Områdeløft Tøyen. Denne påpeker at det var flere arenaer i Områdeløft Tøyen hvor innbyggere, frivillige lag og organisasjoner kunne delta i beslutningsprosesser, men at det likevel ikke var gjort nok for å sørge for tilstrekkelig deltakelse (Kommunerevisjonen, 2018, s. 5-7). Det var stor variasjon i graden av innbyggerinvolvering i de ulike aktivitetene i Områdeløft Tøyen. Dette kan skyldes at det ikke var nedsatt noe krav til medvirkning i prosjektene. Selv om områdeløftet hadde spesielt fokus på de «stille stemmene» kan det virke som eldre, sårbare gutter og jenter og beboere i kommunale bygårder var mobilisert i mindre grad (Kommunerevisjonen, 2018, s. 38).

I Områdeløft Tøyen ble Tøyenrådet opprettet. Dette var et deltakelsestiltak bestående av innbyggere, lokale foreninger, initiativer og råd tilknyttet Tøyen (mer om Tøyenrådet i kapittel 2.6.2). Kommunerevisjonens rapport peker på at programkontoret ikke hadde koordinert saker i Tøyenrådet med møter i bydelsutvalget, noe som betød at Tøyenrådets innstilling i relevante saker nesten var bortkastet (Kommunerevisjonen, 2018, s. 35).

Videre i rapporten mener de frivillige (som satt i Tøyenrådet) at de mottok sakspapirer for sent, at de hadde vanskelig språk og var lange. Dette fratok de muligheten til å medvirke. Det blir fremhevet også at de ikke alltid mottok nok informasjon om prosjekter til å ta avgjørelser (Kommunerevisjonen, 2018, s. 36).

Masteroppgaven «Friluftscene eller flerbrukshall?- om medvirkning i politiske beslutnings-prosesser i Områdeløft Tøyen» ble publisert i 2016 (Ophaug, 2016). Her hevdes det at Tøyenrådet er det medvirkningstiltaket «som kommer nærmest opp til samstyring», men at det også generelt i områdeløftet har foregått en del medvirkning. Manglende initiativer fra områdeløft Tøyen hva gjelder medvirkning begrunnes med deres manglende kapasitet, manglende kunnskap og lave interesse for temaet. Informantene i Ophaugs (2016, s. 42-43) studie problematiserer at det i stor grad er de sterke stemmene, den hvite middelklassen og «hipstere» som deltar og sier sin mening.

«Beboeres innflytelse i planlegging på lokalt nivå - en studie av programgruppen i områdeløftet på Veitvet-Sletteløkka» er en masteroppgave utgitt i 2014 (Sjølander, 2014). Programgruppen i denne studien besto av åtte representanter fra lokalmiljøet, blant annet representanter fra ulike borettslag, bydelsutvalget, kultur- og oppvekstkomiteen, miljø- og samferdselskomiteen og VeitvetSletteløkka kulturforum. Bydelen sto bak utvalget til programgruppen, som i hovedsak besto av høyt utdannede menn. Sjølander mener programgruppen har svak representativitet i forhold til området. Gruppedeltakerne selv mener representativiteten er god hva gjelder ulike miljøer (politisk og bomiljø), men at manglende mangfold ellers kan skyldes for lite kunnskap og språkproblemer blant mange innbyggerne (til å delta), samt at oppgaven gjøres som frivillig arbeid (Sjølander, 2014, s. 104).

«Det blir nok vi som flytter først - en studie av kommunale beboeres opplevelse av Tøyenløftet» er skrevet av Ingrid Tormodsgard (Tormodsgard, 2015). Masteroppgaven fokuserer på hvordan innbyggerne opplever og erfarer endringene rundt dem, samt hvordan muligheten for medvirkning oppleves i Områdeløft Tøyen (også kalt Tøyenløftet). Det viser seg i studien at få av innbyggerne er deltakende på arenaer som fremmer medvirkning og deltakelse i områdeløftet. Dette begrunner de med at de ikke har påvirkningsmuligheter og ikke opplever å bli hørt. Uten å konkludere med hva slags sted Tøyen kan bli i fremtiden ser Tormodsgard (2015, s. 106) at det kan skje en prosess hvor ressursvake innbyggere må flytte ut og blir erstattet med ressurssterke innbyggere.

Min studie har likheter med studiene nevnt over. Både deltakelse, gentrifisering og demokratisk tilnærming gjennom programgruppe (som i min studie kalles lokalstyret) er sammenbindende. Den største forskjellen kan sies å være at informantene i min studie belyser temaene både som vanlige innbyggere, men også som innbyggerrepresentanter valgt av BU, med ansvaret det vervet innehar. Denne tilnærmingen gir et spennende syn på temaene nevnt over, da innbyggerrepresentantene på mange måter har en dobbeltrolle.

1.4 Oppgavens oppbygning

I kapittel 2 kontekstualiserer jeg området OGT gjennomføres i. Det innledes med en kort beskrivelse av Gamle Oslo og ulike prosjekter for byutvikling som har vært gjennomført. Det viser seg at Tøyen og Grønland har hatt utfordringer i årtider. Videre fokuseres det på Oslos områdepolitikk som har som mål å bedre situasjonen i utsatte områder ved å gjennomføre områdesatsinger. Informasjon om Oslo indre øst – satsingen som gjennomføres i Bydel Gamle Oslo følger, før OGT er tema i delkapittel 2.6. Her gir jeg en teoretisk innføring i OGT, dets organisering, og jeg vender blikket bakover og ser på noen av områdeløft Tøyens medvirkningsprosesser.

Neste kapittel danner det teoretiske grunnlaget for empirikapitlene. Begreper som samfunnsarbeid, deltakelse, empowerment, sosial kapital og gentrifisering blir redegjort for. Disse begrepene er de overordnede for oppgaven. Mindre sentrale begreper presenteres når de benyttes.

Kapittel 4.0 handler om metode. Her gjør jeg rede for prosessen fra aller første kontakt med OGT frem til i dag. Utfordringer tilknyttet intervjuer, valg av informanter og metoder, samt den kreative analyseprosessen blir belyst her.

Oppgavens empirikapitler følger deretter. Over tre kapitler drøfter jeg informantdata opp mot relevant teori for å besvare hvordan deltakelse i OGT gjennomføres, sett fra innbyggerrepresentantenes ståsted. Første empirikapittel diskuterer innbyggerrepresentantenes rolle i lokalstyret. Her vurderer jeg deres representativitet ut fra demografiske kjennetegn og deres kunnskap om styrearbeid. Avslutningsvis i dette kapittelet sammenlikner jeg innbyggerrepresentantenes opplevde grad av deltakelse med hva OGTs mandat legger opp til.

Videre blir mer generell deltakelse fra innbyggerne på Tøyen og Grønland belyst. Hva innbyggerrepresentantene mener hindrer deltakelse, og hvordan deltakelsen kan økes og føre til økt sosial kapital drøftes her.

Siste empirikapittel fokuserer på endringene som har skjedd og kan komme til å skje på Tøyen og Grønland. Gentrifiseringsteori er relevant i dette kapittelet.

Avsluttende kapittel peker på hovedfunn og jeg forsøker bryte ned all analyse for å besvare problemstillingen konkret. Jeg ser også fremover mot hvordan videre forskning på temaet kan utarte seg.

2.0 Kontekst

Siden Tøyenavtalen ble lansert i 2013, med Områdeløft Tøyen (Tøyenløftet) som et av tiltakene, har det vært stort mediafokus på Tøyen og Grønland. Nyhetsbildet har vært preget av historier om tvangsflyttede innbyggerne, millioner av kroner som ifølge media er «kastet bort», forsinkede planer og planer som ikke har blitt fulgt opp. Det har blitt hevdet at det ikke har skjedd noe løft i området, og at alt har vært bortkastet. Samtidig har det blitt fortalt historier om idrettsklubber som har fått alle typer ungdommer til å bli aktive, et lokalsamfunn som står sammen for å gjøre nærmiljøet bedre, skoler med bedre kvalitet og større mangfold, og ildsjeler som bruker mye av sin tid på å gjøre Tøyen og Grønland til gode steder å bo.

Dette kapittelet starter med et historisk blikk på utviklingen av Gamle Oslo, Tøyen og Grønland fra ca. 1900-tallet. Mest fokus blir det på nærmiljøkvalitetene og byutviklingsprosjekter som har vært gjennomført i området. Dette peker på noen av grunnene til at området fremstår slik det gjør i dag. I fortsettelsen fokuserer jeg på områdepolitikk i Oslo og hva som er sentralt her. En generell teoridel om områdesatsinger blir deretter etterfulgt av en spesifikk del om Oslo indre øst- satsingen. Satsingen består av flere områdeløft, blant annet OGT. Videre beskriver jeg områdeløft generelt, før jeg avslutningsvis fokuserer på OGT, som er denne studiens hovedtema. I delkapittelet om OGT er det ett kapittel om organiseringen i områdeløftet og et som ser tilbake på Områdeløft Tøyens medvirkningsprosesser. Erfaringer fra medvirkningsprosessene i Områdeløft Tøyen har hatt betydning for organiseringen og prosessene i OGT, og jeg anser de derfor som viktige å ha med.

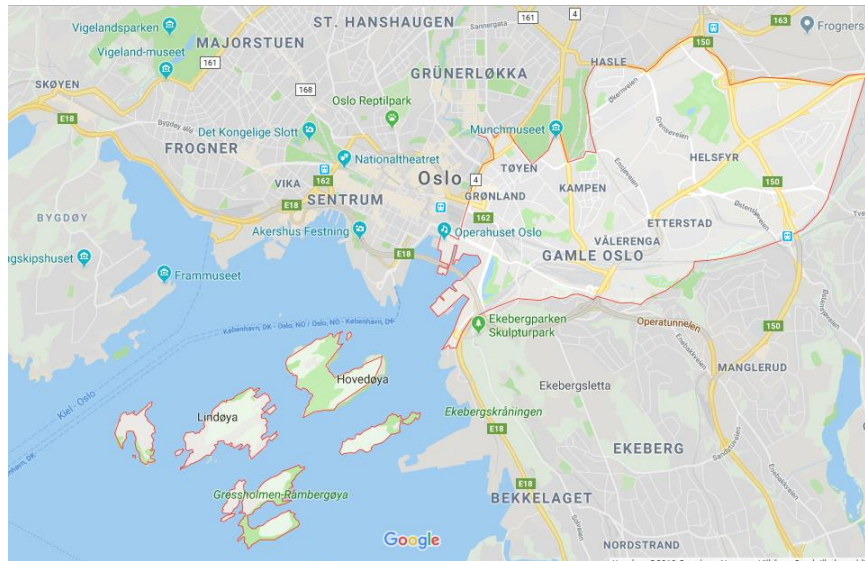
Oppbygningen i kapittelet har til hensikt å gå fra det generelle, med politiske føringer som fokus, til det helt spesielle, med OGT i fokus. Utviklingen av Gamle Oslo innleder kapittelet, da grunnlaget for de politiske vedtakene, med blant annet områdesatsingen, tar utgangspunkt i Gamle Oslos situasjon. Denne kontekstuelle redegjørelsen skal bidra til at OGTs arbeid blir vurdert med de rette brillene.

2.1 Utviklingen av Bydel Gamle Oslo

Oslo har vært preget av et classeskille mellom øst og vest i om lag 150 år (Myhre, 2017, s. 53). Vestkanten oppstod da borgerskapet, som tidligere bodde i sentrum, bestemte seg for at løkkene i Bymarka var et egnet sted for de. Industrien etablerte seg langs Akerselva hvor tomter var ledig. Arbeiderne som tidligere hadde holdt til i forstedene i øst ble

naturlige tilflyttere. Øst-vest-sketlet ble gradvis dannet på grunn av tomtepriser og andre sosiale utskillingsmekanismer (Myhre, 2017, s. 53).

Figur 1: Kart Bydel Gamle Oslo

Bydel Gamle Oslo er et av de eldste boligområdene i byen. Aslaksby, i Sæter og Ruud (2005, s. 18), skriver at utbyggingen i bydelen har foregått over flere hundre år. Bydelen bestod av smale gater og eldre, umoderne bygg frem til 1980-årene. Videre skriver han at Tøyen og Grønland ble bygget ut mot slutten av 1800-tallet med leiegårder i mur, i stedet for trehus, som følge av en murtvang som ble innført i indre by. Utfordringen med leiegårdene var at utbyggerne var mer opptatt av kvantitet enn kvalitet, påpeker Fredriksen i Sæter og Ruud (2005, s. 18). Allerede før utbyggingen på slutten av 1800-tallet hadde bydelen et negativt stempel med stor sosial nød, dårlige og helsefarlige boliger og høy tetthet (Sæter & Ruud, 2005, s. 18). Manglende vedlikehold og forfallende leiegårder ble et problem. Det ble bestemt at fra 1937 til 1947 skulle flere steder i dagens Bydel Gamle Oslo saneres. Ingenting skjedde fordi Oslo og Aker ble sammen slått og utbygging utenbys ble prioritert (Bergkvist, 2011, s. 39). Først på 1980-tallet ble det startet en omfattende byfornyelse med mål om å oppgradere bygningsmassen (særlig i de gamle leiegårdene fra 1800-tallet). Fokuset var å bedre bomiljøene og levekårene i indre by (Bergkvist, 2011, s. 45). Denne byfornyelsen stoppet helt opp da markedet falt «sammen» i 1989 (Miljøbyen Gamle Oslo, 2000, s. 20).

På 1990-tallet ble nye programmer startet. «Miljøbyen Gamle Oslo (1993-2000)» og «Handlingsprogrammet for Oslo indre øst (1997-2006)» er kanskje de mest kjente. «Miljøbyen Gamle Oslo (1993-2000)» skulle bedre levekår og arbeide for bærekraftig byutvikling (Miljøbyen Gamle Oslo, 2000). «Handlingsprogrammet for Oslo indre øst (1997-2006)» var et samarbeid mellom kommune og stat for å bedre levekårene i bydelene Sagene, Grünerløkka-Sofienberg og Gamle Oslo. Programmet mottok 100 millioner årlig i støtte, og rettet seg både mot vanskeligstilte, opprustning av områder for å gjøre de mer attraktive, samt forbedring av fysisk miljø (Sæter & Ruud, 2005, s. 20).

Oslo øst består fortsatt i hovedsak av mennesker fra arbeiderklassen (Myhre, 2017, s. 53), men en endring er på gang. Spesielt på Tøyen og Grønland består innbyggerne i stadig større grad av yngre, høyt utdannede innbyggere med etnisk norsk bakgrunn. Likevel « (...) preges området fortsatt av en befolkning med lav inntekt og utdanning, høy andel velferdsavhengige, mange med minoritetsbakgrunn og omfattende sosiale utfordringer knyttet til rus og psykiatri» (Brattbakk et al., 2017, s. 9). Programmet anes som en suksess i evalueringsrapporten gjort på oppdrag fra Oslo kommune (Holm, 2006). Effekter som trekkes frem er blant annet bedret estetisk fremtoning i området og flere attraktive møteplasser. Dette kan ha hatt positiv virkning på innbyggernes levekår (Holm, 2006, s. 8-9).

Vi skriver i dag 2019, og det er vedtatt egen politikk for utsatte områder i Oslo (Oslo kommune, u.å.-b). De neste kapitlene handler om områdepolitikk, områdesatsinger og områdeløft.

2.2 Områdepolitikk i Oslo

I 2017 ble det vedtatt et eget politikkområde for utsatte områder i Oslo. Hovedmålet er å bidra til at byen oppleves som et trygt og godt sted å bo og vokse opp (Oslo kommune, u.å.-b). Områdepolitikken skal sørge for enhetlig og systematisk oppfølging av utsatte lokalområder i byen med særlig behov for helhetlig og samordnet innsats (Oslo kommune, 2019, s. 3), I tillegg til å være forebyggende ved å se på langsiktige sosiale konsekvenser av byutvikling og boligpolitikk, skal politikken sørge for å tidlig fange opp negativ utvikling i byens områder og sette i gang treffsikre tiltak for å bidra til positiv utvikling (Oslo kommune, u.å.-b). Politikkområdet gir byrådet «(...) et samlet, tverr-sektorielt grep for å følge opp de mest utsatte lokalområdene i Oslo» (Oslo kommune,

u.å.-b). Hensikten er å unngå at områdene havner i en nedadgående spiral som gjør at de sakter ytterligere ut i forhold til resten av byen (Oslo kommune, u.å.-b).

Områdepolitikkenes hovedmål skal nås gjennom tre hovedstrategier. Strategi 2 er sentral for denne oppgaven (Oslo kommune, u.å.-b):

1. Etablere et system for å følge med på utviklingen i alle lokalområder i Oslo.
2. **Gjennomføre helhetlige og koordinerte innsatser i særlig utsatte lokalområder.**
3. Motvirke en fremtidig negativ utvikling i andre etablerte eller nye boligområder.

Under strategi 2 er det utarbeidet to delstrategier:

1. Igangsette tidsavgrensede områdesatsinger i de mest utsatte lokalområdene. Den lokale innsatsen i de mest utsatte områdene gjennomføres som områdeløft. Områdeløft skal som hovedregel gjennomføres i områder på størrelse med en delbydel.
2. Styrke de lokale områdesatsingene ved at satsingene og annen aktuell kommunal virksomhet i områdene ses i sammenheng og understøtter hverandre. En rekke kommunale virksomheter har allerede oppgaver som berører de aktuelle lokalområdene. Gjennom koordinering og samarbeid skal denne aktiviteten og den ekstra innsatsen i områdesatsingene ses i sammenheng og understøtte hverandre. På den måten blir ressursene som ligger i ulike sektorer best mulig utnyttet (Oslo kommune, u.å.-b).

Utsatte lokalområder ses som steder med sammensatte utfordringer som kan knyttes til både fysiske og sosiale forhold; trafikkbelastninger, nedslitte uteområder, få offentlige eller private tilbud, stor gjennomflytting, ustabile sosiale nettverk og mangel på gode møteplasser. Områdene har også opphopning av levekårsutfordringer (Oslo kommune, u.å.-b).

2.3 Områdesatsing

Områdesatsing er et virkemiddel for å bedre miljø, boforhold og levekår i et avgrenset område, gjennomført som et samarbeid mellom stat og kommune (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018c). Satsingen er en tidsavgrenset og helhetlig ekstrainsats, og kan inneholde flere områdeløft (Oslo kommune, u.å.-b). Områdeinnsats

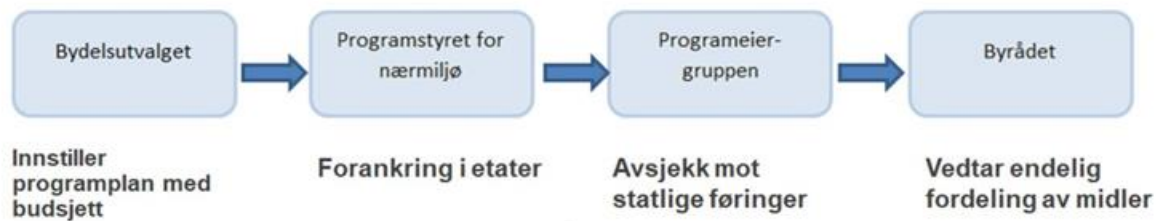
er basert på velferdspolitiske grunner; det skal kompenseres for ulikhet i levekår og sosiale muligheter for innbyggere i ulike deler av en by eller kommune. Innsatsen tar også sikte på å utvikle sosiale bånd og involvere befolkningen på en slik måte at de selv bidrar til å gjøre stedene bedre (Christensen, 2016, s. 12). Det utføres gjerne små, men raskt synlige tiltak som skal bidra til økt følelse av tilhørighet, sterkere sosiale nettverk og positive stedsbilder (Brattbakk et al., 2017, s. 3). I Oslo gjennomføres det i dag tre områdesatsinger; «Groruddalssatsingen», «Oslo sør- satsingen» og «Oslo indre øst-satsingen» med Områdeløft Grønland og Tøyen (Oslo kommune, u.å.-b).

2.4 Oslo indre øst- satsingen og Delprogram nærmiljø

Områdesatsingen Oslo indre øst er et samarbeid mellom staten og Oslo kommune, med en varighet fra 2019 til og med 2026. Satsingen har bakgrunn i Oslo kommunes oppfølging av Munch-forliket (som var grunnlaget for områdeinnsats på Tøyen) (Oslo kommune, 2019, s. 3). I 2019 er budsjetttrammen for arbeidet 70 millioner kroner. Stat og kommune bidrar med 35 millioner hver (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018b).

Oslo indre øst-satsingen skal «(...) bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i områder i Oslo indre øst der behovene er størst, slik at flere innbyggere i disse områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltakende i lokalsamfunn og storsamfunn» (Oslo kommune, 2019, s. 3). Målet skal nås gjennom delprogrammene «Nærmiljø», «Oppvekst og utdanning», og «Sysselsetting». Delprogram nærmiljø er relevant for min studie og det som er i fokus.

Bydel Gamle Oslo ved bydelsutvalget er programansvarlig for Delprogram nærmiljø, som OGT er underlagt. Forvaltningsansvaret er delegert til bydelsdirektøren. Bydelsutvalget har hovedansvar for gjennomføring av nærmiljøprogrammet og godkjenner lokal programplan som oversendes fra bydelsdirektøren og Lokalstyret. Programplanen behandles deretter sentralt i kommunen. Bydelsutvalget innstiller til programstyret for Delprogram nærmiljø som igjen innstiller til programeiergruppen og byrådet (Oslo kommune, 2019, s. 15). Figur 2 (s. 12) viser hvordan arbeidet med programplanen videreføres i ulike nivåer. Den viser også organisasjonskart, hvor byrådet og programeiergruppen er i øverste posisjon.

Figur 2: Programplanens prosess frem til endelig vedtak

Programstyret for nærmiljøprogrammet består av aktører fra byrådsavdelinger og statlige og kommunale etater med faglig tilknytning til programmets arbeidsområde (*Delprogram nærmiljø*, u.å.). Programstyret er felles for alle bydelene som har områdesatsinger, og arbeider overordnet på tvers av bydeler. Programeiergruppen er staten og kommunens felles styringsorgan som gjør en fordeling av midler mellom de tre ulike delprogrammene (se kapittel 2.4). Programeiergruppen innstiller til byrådet som vedtar fordeling av midler (Oslo kommune, 2019, s. 3).

Det er bestemt at lokal innsats innenfor Delprogram nærmiljø skal gjennomføres som områdeløft. Målet for nærmiljø-programmet er at «(...) nærmiljøkvaliteter i lokalområder i Oslo indre øst skal styrkes og innsatsen skal bidra til inkluderende samfunn der flere er aktivt deltakende» (Oslo kommune, 2019, s. 3). Under nærmiljøprogrammet er det etablert seks delmål:

- *Kommunen legger til rette for et variert kultur- og organisasjonsliv og nye former for frivillighet og deltakelse*
- *Innbyggerne bidrar i økende grad til å utvikle eget lokalsamfunn*
- *Bomiljøene er i økende grad velfungerende og oppleves som trygge av beboerne*
- *Bygninger og uteområder brukes og er godt vedlikeholdte, og innbyggerne har god tilgjengelighet til viktige funksjoner i og utenfor området*
- *Areal- og infrastrukturplanlegging, bolig- og byutvikling bygger på innsikt i lokale behov og bidrar til å øke områdenes attraktivitet*
- *Kommunen er bedre til å samarbeide innad og utad for å skape bo- og oppvekstmiljøer* (Byrådsavdelingen for byutvikling i Oslo kommune, 2019b, s. 10)

De ulike delprogrammene kan søke midler fra de 70 millionene satsingen har i budsjett (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018a). Midlene staten og kommunen bevilger til Oslo indre øst kan gå til tiltak i Bydel Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene. Kommunen har i hovedsak prioritert tiltak på Tøyen og Grønland så langt. I tillegg har staten fra 2017 hatt en ekstra satsing for å redusere kriminalitet og bedre levekår på Grønland (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018b).

Jeg vil videre gå inn på områdeløft generelt, før jeg spesifikt fokuserer på områdeløftet som foregår på Grønland og Tøyen.

2.5 Områdeløft

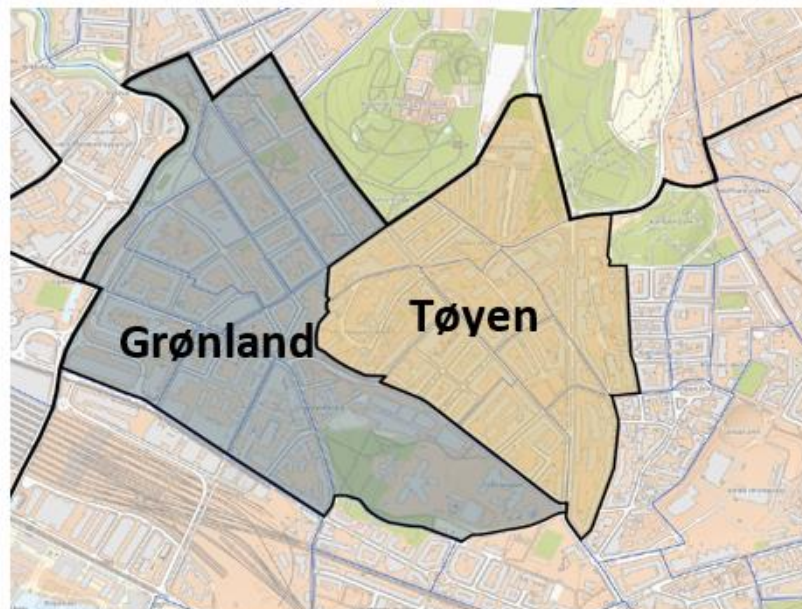
Et områdeløft gjennomføres som en del av en større områdesatsing, og viser til innsatser i lokalområde på størrelse med en delbydel (Oslo kommune, u.å.-b). Metodikken som benyttes i områdeløft i Oslo er utviklet av Oslo kommune i samarbeid med Husbanken i forbindelse med Groruddalssatsingen (Oslo kommune, u.å.-b). Oslo kommune (u.å.-a) beskriver et områdeløft som «(...) en helhetlig og inkluderende satsning for å forbedre levekårene i et nabolag, basert på befolkningens ønsker, behov og ressurser. Det handler om å få til en nedefra-og-opp stedsutvikling i samarbeid med lokalbefolkningen og frivillige, private og offentlige aktører». Disse aktørene kan være innbyggere, foreninger, stat og kommune (Vestby, 2016, s. 8). Særlig har innbygger-involvering fått mye oppmerksomhet etter hvert som årene med områdeløft har gått. Erkjennelsen av innbyggernes viktige kunnskap om eget nærmiljø har ført til stort engasjement og deltakelse fra de lokale (Vestby, 2016, s. 28-30).

I forkant av et områdeløft gjennomføres det analyser, kartlegginger og datainnsamling som kombinerer statistikk og tellinger om fysiske forhold og levekår, med kvalitativ kunnskap om befolkningens opplevelser, ønsker og behov omkring eget lokalsamfunn. Kunnskapsinnsamlingen skal ikke bare fokusere på utfordringer og problemer, men også bidra til å synliggjøre og koble ressurser (Ruud, 2016, s. 8). Det er særdeles viktig at innbyggerne involveres i både tilstandsbeskrivelser og planlegging av tiltak, slik at faktiske ønsker og behov blir oppfylt (Ruud, 2016, s. 30).

Kunnskapsinnsamlingen kulminerer ofte i en sosiokulturell stedsanalyse. Eksempler hentet fra Oslo er ««Vi her på Ammerud!» – fellesskap og skillelinjer i et lokalsamfunn i Groruddalen» (K. Johannessen & Vestby, 2010), «Hva nå, Tøyen?» (Brattbakk et al., 2015), og «På sporet av det nye Grønland» (Brattbakk et al., 2017).

2.6 Områdeløft Grønland og Tøyen

«Områdeløft Grønland og Tøyen» ble i 2019 innlemmet i områdesatsingen Oslo indre øst (Oslo kommune, 2019, s. 3). Områdeløftet omfatter i hovedsak delbydelene Grønland, Enerhaugen og Nedre Tøyen (heretter kalt Tøyen). I alle dokumenter tilknyttet områdeløftene omtales bare Tøyen og Grønland. Enerhaugen ses som en del av Tøyen, - slik gjør jeg det også i denne oppgaven. Området har til sammen ca. 24.000 innbyggere (Oslo kommune, 2019, s. 6). Selv om Tøyen og Grønland har sine særskilte utfordringer, er det også overlappende muligheter og utfordringer der, noe som er bakgrunnen for sammenslåingen (Pran, 2018b). OGT, som er en lokal innsats innenfor delprogram «Nærmiljø» satsingen har et budsjett på ca. 30 millioner i 2019 (overføring fra budsjett fra 2018 kan gjøre at dette øker noe) (Oslo kommune, 2019, s. 19).

Figur 3: Kart over geografisk inndeling i OGT

OGTs hovedmål er å skape et inkluderende lokalsamfunn ved å arbeide med nærmiljøkvaliteter. Visjonen er at områdeløftet skal bidra til at Tøyen og Grønland «(...) oppleves som trygge og inkluderende steder med aktive innbyggere som gjerne vil og kan bli boende» (Oslo kommune, 2019, s. 10). Videre skal områdeløftet bidra til at Bydel Gamle Oslo er en bydel som tenker nytt og skaper levende lokalsamfunn sammen med innbyggerne (Oslo kommune, 2019, s. 10).

Barn og unge synes å være spesielt viktig for OGT utfra kommentarer fra studiens informanter, samt budsjettposter og hovedaktiviteter og satsningsområder i 2019 (Oslo kommune, 2019, s. 12-20).

OGT har i 2019 tre områder med særlig strategisk fokus. De skal arbeide for forbedring av boligsituasjon og oppvekstmiljø, utvikling av aktive møteplasser, samt tenke nytt og samskape løsninger i samarbeid med innbyggere, sosiale entreprenører og lokalt organisasjons- og næringsliv (Oslo kommune, 2019, s. 12-13). For at OGT skal nå sine mål er de avhengig av samarbeid mellom Bydel Gamle Oslo og innbyggere, lokalt nærings- og organisasjonsliv, kunnskapsvirksomheter og andre offentlige virksomheter. Eksempler kan være Røde Kors, OsloMet, Tøyen Torgforening, bymiljøetaten og borettslag (Oslo kommune, 2019, s. 13-14).

Områdeløft gjennomføres på steder hvor sosiale-, fysiske- og levekårs- utfordringer er større enn andre steder (Ruud, 2016, s. 8). Blant annet benyttes levekårsstatistikk for å vurdere et områdes tilstand. Tøyen og Grønland skårer lavt på levekårsundersøkelser, og har høy andel innvandrere (Oslo kommune, 2017a, s. 4-5). Mange av områdets innbyggere lever i en hverdag hvor det er utfordrende å få endene til å møtes, hvor barna har utfordringer på skolen og nærmiljøet er preget av kriminalitet og rus (Oslo kommune, 2018a, s. 9). På Grønland har 56% av befolkningen innvandrerbakgrunn, mens tallet på Tøyen er 50% (Oslo kommune, 2017a, s. 3). Bydel Gamle Oslo skårer over 60% høyere enn by-gjennomsnittet hva gjelder fattige barnehusholdninger, og 30% høyere hva gjelder dødsrater, trangbodde og ikke-vestlige innvandrere med kort botid (Oslo kommune, 2017a, s. 4).

Tabell I: Levekårsindikatorer Bydel Gamle Oslo

	Redusert funksjons- evne	Lav utdanning	Fattige barne- hus- holdn.	Syssel- satte	Ikke-vestlige innvandrere med kort botid	Ikke fullført vgs	Døds- rater	Trang- bodde
Oslo i alt	13,7	18,2	11,3	77,6	3,8	22,3	16,1	21,3
Bydel Gamle Oslo	15,2	20,8	18,3	75,0	4,9	25,7	21,1	27,8
Lodalen	11,8	15,4	9,7	79,4	4,1	22,9	23,6	20,2
Grønland	15,6	27,5	30,7	68,6	7,7	27,6	20,5	30,5
Enerhaugen	15,3	23,6	27,9	73,1	5,4	27,7	27,0	34,6
Nedre Tøyen	16,0	24,3	31,1	69,2	5,9	23,7	31,8	37,4
Kampen	15,2	15,3	13,4	79,0	3,3	21,3	18,4	25,4
Vålerenga	17,6	22,1	12,2	74,7	4,3	31	21,2	27,6
Helsfyr	16,0	17,4	10,2	80,4	3,2	25,3	15,3	23,6

Statistikken er fra 2016. Sentralt for denne studien er tallene for Enerhaugen, Nedre Tøyen og Grønland, sett opp mot tallene for bydelen og Oslo som helhet. Tabell I (s.15) viser en rekke levekårsindikatorer som gir et bilde av viktige dimensjoner ved livssituasjonen til innbyggerne i områdene. De åtte indikatorene antas å ha innvirkning på innbyggernes mulighet til deltakelse i samfunnet. Tabellen sier noe om opphopning av levekår i områder, og ikke på individnivå. Indikatorene vises som andeler av befolkningen (Brattbakk et al., 2017, s. 23-24).

Deltakelse fra innbyggere synes viktig i områdesatsinger og områdeløft (Vestby, 2016, s. 28-30). I neste kapittel vendes blikket mot lokal organisering av OGT og ansvarsfordeling mellom aktørene.

2.6.1 Lokal organisering av Områdeløft Grønland og Tøyen

I Bydel Gamle Oslo ble et områdeløft startet på Tøyen i 2014. Dette ble avsluttet ved utgangen av 2018 (som en del av Tøyenavtalen). Områdeløftet på Grønland ble startet i 2017, men ble raskt innlemmet som en del av Områdeløft Tøyen, da med navnet «Områdeløftene Tøyen og Grønland». De hadde da felles organisering, selv om de var to ulike områdeløft (Oslo kommune, 2018a, s. 3). I dag er de slått sammen til ett felles områdeløft.

Den lokale organiseringen av nærmiljøprogrammet, som OGT er en del av, består av aktører på tre nivåer; programansvarlig, Lokalstyret og programledelse.

Programansvarlig for Delprogram nærmiljø er Bydel Gamle Oslo ved bydelsutvalget. Forvaltningsansvaret er delegert til bydelsdirektøren. Bydelsutvalget har hovedansvar for gjennomføring av programmet og er de som godkjenner programplanen.

Figur 4: Lokalt organisasjonskart for OGT

Lokalstyret ble opprettet i 2018 som et resultat av sammenslåingen av områdeløftene på Tøyen og på Grønland. Det består av bydelsdirektøren i Bydel Gamle Oslo, fire innbygger-representanter, samt en lokal representant oppnevnt av Utdanningsetaten og politiet. Byrådsavdelingen for byutvikling, og direktør for lokal-samfunn og mestring

deltar som observatører for å sikre helhetlig koordinering i Oslo kommune og Bydel Gamle Oslo (Oslo kommune, 2019, s. 15).

Lokalstyret skal ivareta lokale interesser og behov i utarbeidelsen av lokal programplanen med budsjett, som bydelsdirektøren videre innstiller til bydelsutvalget (Figur 2, s. 12) (Oslo kommune, 2019, s. 3). Det er lokalstyremøter fem til syv ganger i året. Leder av lokalstyret (bydelsdirektøren) har dobbeltstemme ved avstemming (Pran, 2018a, s. 1-2).

Ansvarsområdene til Lokalstyret er store. Det har i oppgave å anbefale for bydelsdirektøren å vedta opprettelser og avvikling av prosjekter i tråd med programplanen og dens føringer. Videre skal det sørge for god medvirkning med befolkning, sivilsamfunn og øvrige tjenester, ha gjennomgående styring og resultatoppfølging av programmet, og ansvar for revidering av årlig programplan. Det er kun i prosjekter som er finansiert av byrådsavdelingen for byutvikling i Bydel Gamle Oslo at Lokalstyret har styring og resultatansvar (Oslo kommune, 2019, s. 15).

Lokalstyret har spesielt ansvar for at «(...) relevante aktører i området involveres på en hensiktsmessig måte gjennom prosjektene», at kommunikasjonen mellom programmet og innbyggerne, samt samarbeidet med bydelens tjenester, fungerer tilfredsstillende, og at «(...) det etableres et effektivt system for program- og prosjektstyring (Oslo kommune, 2019, s. 16).

Programledelsen består av et programkontor for OGT. I dag representerer en programleder og to prosjektkoordinatører programkontoret (Oslo kommune, u.å.-a). Programkontorets hovedaktiviteter i 2019 består av programutvikling og medvirkning hvor de skal sørge for profesjonalisering av prosjektgjennomføring og følge opp innbyggernes deltakelse i programplanprosessen. De skal sørge for kommunikasjon om lokal programplan og prosjekter som finnes i denne. Samtidig skal de innhente, utvikle, dokumentere og formidle kunnskap om områdeløftmetodikk, veilede og utføre saksbehandling tilknyttet søkbare midler, søke etter og bygge videre på samarbeid og partnerskap med lokale aktører i lokal organisasjons- og næringsliv. Videre skal de arbeide med sosial innovasjon og entreprenørskap, utvikle, teste og dokumentere medvirkning- og innbyggerinvolveringsmetoder fra Tøyen og Grønland, samordne og samskape løsninger mellom bydelstjenester, innbyggere, frivillige aktører og næringsliv. I tillegg skal programkontoret i 2019 kartlegge mobilisering av aktører i et lokalsamfunn.

Utover dette vil programkontoret koordinere prosjekter i tjenestene i Bydel Gamle Oslo (Oslo kommune, 2019, s. 18).

Programkontoret ledes av programleder. Vedkommende er operativt ansvarlig for oppstart av de deler av programmet som skal gjennomføres av bydelen, med utgangspunkt i vedtak fra lokalstyret, bydelsutvalget og programstyret for delprogram nærmiljø. Programkontoret bidrar i ledelsen av arbeidet. Programlederen tildeler midler og stiller krav til kvaliteten i prosjektene som løses i bydelens linjeorganisasjon, i de samarbeidende etater eller med frivillige organisasjoner. I tillegg til dette er programlederen sekretær i Lokalstyret og rapporterer til lederen av Lokalstyret (bydelsdirektøren) via avdelingsdirektør for lokalsamfunn og mestring (Oslo kommune, 2019).

2.6.2 Tilbakeblikk på Områdeløft Tøyens medvirkningsprosesser

Dagens lokalstyre i OGT, og dets rolle i områdeløftet er slik jeg ser det, basert på erfaringer og tilbakemeldinger fra medvirkningsprosessene i Områdeløft Tøyen. På bakgrunn av dette mener jeg det er viktig med et tilbakeblikk på daværende organisering og medlemmers opplevelser av egen deltakelse.

Innledningsvis foregikk Områdeløft Tøyens medvirkningsprosessers blant annet i «(...) referansegruppe for områdeløft, lokal styringsgruppe, ungdomsrådet, blant brukere i bydelens tjenester og i befolkningen forøvrig gjennom ulike innspillmøter» (Oslo kommune, 2015, s. 6). Referansegruppen bestod av representanter fra lokalbefolkningen og lokale samfunnsaktører. Sammensetningen ble årlig bestemt av bydelsutvalget. Gruppen ble sett på som en av mekanismene som skulle sikre bred lokal medvirkning, og gi uttalelser, innspill og råd til lokal styringsgruppe. Den lokale styringsgruppen bestod av ulike politiske representanter, en uavhengig rådgiver og en representant fra referansegruppen (Oslo kommune, 2015, s. 9).

I 2016 foreslo bydelsutvalget endring i organiseringen av medvirkningsprosessene i Områdeløft Tøyen (Østmark, 2016). Endringene som fremkommer i Østmark (2016) ble vedtatt av bydelsutvalget i Gamle Oslo (2016). Den lokale styringsgruppen og referansegruppen ble erstattet av «Tøyenrådet». Tøyenrådet ble valgt fra 2016 til 2018 (Østmark, 2016). Rådet bestod av 15 medlemmer med tilknytning og interesser på Tøyen (Oslo kommune, 2016, s. 4). Rekrutteringen av representanter ble utført av programkontoret, før bydelsutvalget gjorde det endelige valget (Kommunerevisjonen,

2018, s. 35). Blant medlemmene var det representanter fra innbyggerne, en lokal skole og lokale foreninger, initiativer og råd (Bydelsutvalget Gamle Oslo, 2016; Østmark, 2016). Gjennom Tøyenrådet skulle politiske behandling effektiviseres, «bottom-up» - fokuset styrkes, og prosjektets lokale forankring sikres gjennom ett organ, i stedet for en referansegruppe og den lokalestyringsgruppen (Østmark, 2016).

Kommunerevisjonen (2018) skriver i sin rapport at «Det framkom av protokollen i Tøyenrådet at det hadde vært misnøye med at programkontoret ikke hadde koordinert saker i Tøyenrådet med møter i bydelsutvalget, og at dette hadde medført av Tøyenrådets innstilling i relevante saker nesten var bortkastet» (Kommunerevisjonen, 2018, s. 35). På Tøyenrådets møte i slutten av november 2017 dukket kun 7 av 15 medlemmer opp, noe som medførte at møtet ikke var vedtaksdyktig (Kommunerevisjonen, 2018, s. 36).

Fra og med 2018, ble Områdeløftene på Tøyen og Grønland slått sammen, noe som resulterte i at Tøyenrådet ble oppløst og «Lokalstyret» opprettet.

3.0 Teori

I dette kapittelet presenterer jeg teori som har bidratt til å besvare oppgavens problemstilling: «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?».

Problemstillingen ønsker å undersøke hvilke erfaringer, opplevelser og meninger innbyggerrepresentantene, og Frank fra programkontoret har forbindelse med deltakelse og OGT. For å belyse datamaterialet benytter jeg relevante teoretiske begreper blant annet tilknyttet samfunnsarbeid, deltakelse, empowerment, sosial kapital og gentrifisering.

3.1 Samfunnsarbeid

Samfunnsarbeid kan oversettes med det engelske ordet «Community Work». Det finnes ingen enhetlig definisjon på hva samfunnsarbeid er (Twelvetrees, 1991, s. 1), men ifølge Hutchinson (1999, s. 33) fokuserer de fleste forklaringene på å skape endring på kollektivt nivå. Bakgrunnen og målet med samfunnsarbeidet kan være svært forskjellig, men innebærer « (...) alltid å jobbe sammen med grupper som ønsker å bedre egen og andres livssituasjon» (Hutchinson, 2010, s. 11). Minkler og Wallerstein (2005, s. 35) skriver at noen av nøkkelbegrepene i samfunnsarbeid er empowerment, kritisk bevissthet, deltakelse, lokal handleevne og sosial kapital.

Samfunnsarbeid og områdeløft har flere sammenfallende sider. Jeg kan eksempelvis nevne at begge har fokus på deltakelse fra menneskene arbeidet eller prosjektet omhandler, samt at de ønsker å bidra til bedring av menneskers livssituasjon (Henriksbø & Sudmann, 2011; Oslo kommune, u.å.-a).

Samfunnsarbeid handler om å bistå grupper i samfunnet med å identifisere felles utfordringer og mål, mobilisere ressurser og utvikle og implementere strategier for å oppnå de mål som gruppen i fellesskap har satt (Minkler & Wallerstein, 2005, s. 26).

Paulo Freire (2011) er med sin bok «De undertryktes pedagogikk» sentral for samfunnsarbeid som praksis. I boken skriver han at mennesket selv har kunnskaper, erfaringer og ønsker som må benyttes aktivt i endringsprosesser. Jeg skriver mer om Freire og hans teori i kapittel 3.3.

Samfunnsarbeid er basert på en prosess fylt med deltakelse og empowerment (Ledwith, 2011, s. 2). Ledwith (2011) følger på mange måter Freire (2011) når hun mener at

samfunnsarbeid bør bestå av kritisk pedagogikk som lærer deltakerne å stille kritiske spørsmål som skal bidra til bevisstgjøring. På denne måten kan mennesket ved å delta i kollektive handlinger bidra til endringer i lokalsamfunn (Ledwith, 2011, s. 2). Ledwith (2011, s. 3-4) mener sentrale begreper i samfunnsarbeid er respekt, likhet, verdighet og gjensidighet, og hun vektlegger handling og refleksjon, samt integrering av teori og praksis. Samfunnsarbeid har fokus på mekanismer i samfunnet som kan opprettholde eller lede til undertrykkelse og befinner seg i området mellom «top-down» og «bottom-up» tilnærming til mennesker (Ledwith, 2011, s. 3).

Bracht, Kingsbury og Rissel (1999, s. 86) skriver at samfunnsarbeid er en planlagt prosess hvor lokalsamfunnet benytter egne sosiale strukturer og ressurser for å nå mål de selv har satt. Endringsprosessene er hovedsakelig initiert av enkeltindivider, grupper eller lokale organisasjoner for å oppnå, opprettholde samfunnsforbedringer, og, eller, nye muligheter.

Tesoriero (2010, s. 65-69) forklarer samfunnsarbeid som en metode med fokus på deltakelse, fremheving av empowerment, frigjøring og forandring gjennom kollektiv handling. Metoden har et såkalt nedenfra og opp-perspektiv, hvor en verdsetter og bygger på ressurser som allerede eksisterer i gruppen en arbeider med (Tesoriero, 2010, s. 120-138).

Alan Twelvetrees (1991, s. 1) definerer samfunnsarbeid som prosessen hvor vanlige mennesker blir i stand til å forbedre eget samfunn ved å ta del i kollektive handlinger. Videre skriver han samfunnsarbeid skal sikre «(...) that ordinary people, as residents, or as members of high need groups (...) get a better deal, and, second that they bring this "better deal" about themselves, at least as far as is possible» (Twelvetrees, 1991, s. 2).

Jeg mener Henriksbø og Sudmann (2011, s. 54) oppsummerer og trekker inn ulike definisjoner av samfunnsarbeid når de skriver at samfunnsarbeid er en ideologi som tar sikte på å «(...) forsterke ellers svake stemmer og støtte initiativer for sosial endring til fellesskapets beste». Videre skriver de at for å forsterke disse svake stemmene må de mobiliseres til å delta. I samfunnsarbeid ses mennesker som kreative, kompetente og handlende aktører som selv skal påvirke og ta del i endring av egen situasjon. Det handler blant annet om å identifisere handlingsrom og undersøke vilkår for sosial deltakelse (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 52).

3.1.1 Fire kategorier av samfunnsarbeid

Thy Ness (1999, s. 70-71) deler samfunnsarbeid inn i fire ulike hovedkategorier: «Community development», «Community action» eller «Social action», «Community organisation» og «Social planning».

1. «Community development» er utviklingsprosjekter i nærmiljøet hvor fagfolk og lokalbefolkning samarbeider. Målet for arbeidet er å utvikle kontakt og samhandling mellom innbyggere i et avgrenset geografisk område, og mobilisere de til målrettet innsats for å bedre egne levekår, samt løse problemer de selv prioriterer (Thy Ness, 1999, s. 70). Samfunnsarbeid ses her som et mål i seg selv og som et verktøy for å skape en opplevelse av trygghet, felles ansvar og fellesskap (Økland, 2012, s. 13). OGT kan ses som en variant av «community development». Områdeløft handler som vist i kapittel 2.5 om å få til en «nedenfra- og opp-» stedsutvikling i samarbeid med innbyggere og lokale, private og offentlige aktører (Oslo kommune, u.å.-a). Innbyggerne skal involveres i både tilstandsbeskrivelser og planlegging av tiltak, slik at faktiske ønsker og behov blir oppfylt (Ruud, 2016, s. 30).
2. «Community action» eller «Social action» dreier seg om grupper som ønsker å fremme bestemte saker, krever rettigheter og endring av maktforhold. I hovedsak handler det om å fremme behov og saker fra grupper som av ulike grunner er usynlige og neglisjerte (Thy Ness, 1999, s. 71). Sosial aksjon, som Økland (2012, s. 14) kaller det, har et kortsiktig perspektiv kan for eksempel skje ved at folk mobiliserer og utvikler aksjonsgrupper for å vise misnøye til et planforslag kommunen har lagt ut på høring.
3. «Community organisation» er samfunnsarbeid på organisasjonsnivå med den hensikt å forbedre og effektivisere hjelpeordninger. Det kan i tillegg dreie seg utvikling av nye tiltak i offentlig og/eller privat sektor (Thy Ness, 1999, s. 71).
4. «Social planning» er arbeid for å få innbyggere med i planleggingsprosesser og slik forbedre den sosiale planleggingen på alle nivåer i samfunnet (Thy Ness, 1999, s. 71). Økland (2012, s. 14) skriver at initiativtakerne for arbeidet gjerne er myndighetene og at intensjonen er å øke velferden for utvalgte grupper. På grunn

av at sosial planlegging ofte initieres av myndighetene sies det å være en «top-down» -tilnærming (Økland, 2012, s. 14). OGT kan også ses på som sosial planlegging. Dette begrunner jeg med at det er stat og kommune som tar initiativ og gjennomfører et områdeløft i den hensikt å bedre miljø, boforhold og levekår i et område (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018c).

«Community development» og «community action» eller «Social action» er i hovedsak grasrotaktiviteter hvor mennesker skal aktiviseres for å forbedre egen situasjon. «Community organisation» og «Social planning» er samfunnsarbeid mer styrt av eksperter og retter seg mot behov og problemer erkjent av det offentlig (Thyness, 1999, s. 70; Økland, 2012, s. 16).

Twelvetrees i Økland (2012, s. 16) skriver at samfunnsarbeideren ofte både må støtte allerede eksisterende grupper eller hjelpe mennesker med å organisere grupper, samt ta initiativ til prosjekter og lokalt utviklingsarbeid. Det handler i så måte om et todelt mandat. Slik jeg forstår Thyness (1999) kan samfunnsarbeid handle om både «top-down»- og «bottom up»- arbeid.

Områdeløft kan vurderes som «top-down» - og «bottom-up» -arbeid. «Top-down» fordi det er myndighetene som tar initiativ, «bottom up» fordi det innbyggernes behov, ønsker og ressurser som skal tas hensyn til, og lyttes, til ved at innbyggerne er deltakende. Som Twelvetrees (1991, s. 98) skriver så handler nesten alt samfunnsarbeid om at vi (som «eksperter» eller samfunnsarbeidere) velger samfunnet vi arbeider i, heller enn at de velger at vi skal jobbe for de. Fra dette ståstedet innehar alle former for samfunnsarbeid elementer av sosial planlegging.

3.2 Deltakelse

Denne studien handler om innbyggernes deltakelse i OGT. Mest sentralt er innbyggernes deltakelse i Lokalstyret, lokal deltakelse i OGTs ulike aktiviteter, og konsekvenser av deltakelse, eller mangel på sådan. Jeg vil først se på deltakelse ut fra ulike teorier, før jeg avslutningsvis trekker frem Arnstein (1969) og Prettys (1995) typologier for deltakelse. Disse kan benyttes for å belyse ulike grader og former for deltakelse.

Deltakelse ble anerkjent som et viktig bidrag for samfunnsendringer gjennom Freire (2011) sitt arbeid på 1970-tallet (Ledwith & Springett, 2010, s. 15), og er i dag ett av flere viktige begreper i samfunnsarbeid (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 53; Minkler & Wallerstein, 2005, s. 35). I områdeløft er det også fokus på deltakelse. Innbyggernes

behov, ønsker og ressurser skal lyttes til når det avgjøres hvilke endringer et område skal gjennomgå (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). OGT skal være med å utvikle nærmiljøkvaliteter hvor innbyggere, lokale lag og foreninger, og næringsliv involveres i utviklingen av lokal programplan og enkeltprosjekter (Oslo kommune, 2019, s. 4).

Ledwith og Springett (2010, s. 13) skriver at «Participation is a transformative concept. It is a way of life, a way of seeing the world and a way of being in the world». Verdier som bør ligge til grunn for alle former for deltakelse er en likestillingsideologi som tar utgangspunkt i blant annet verdighet, respekt, tillit, likhet, gjensidighet og samarbeid. Ved at disse verdiene overholdes i samfunnsarbeid vil arbeidet kunne sies å ha integritet og validitet (Ledwith & Springett, 2010, s. 14).

Sherry Arnstein (1969, s. 216) skriver at deltakelse handler om innbyggers makt. Det handler om omfordeling av makt som gjør at de ubemidlede eller fattige innbyggerne, som er ekskludert fra politiske og økonomiske prosesser, bevisst blir inkludert i fremtidige prosesser. Det handler om å få en del av de godene som finnes i det velstående samfunn. Hun benytter en stige som metafor for ulike måter og grader for deltakelse. Stigen vises i kapittel 3.2.1.

Økland (2012, s. 11) skriver at deltakelse handler om å være en aktiv aktør i eget liv og hverdagsliv. Tesoriero (2010) ser deltakelse opp mot menneskerettighetene og demokratiet, der en skal ha rett til å delta og å påvirke. Han ser på deltakelse både som et mål og som et middel. Deltakelse som *middel* kan være kortvarig og brukes for å nå bestemte mål. Deltakelsen vil da være mer passiv. Deltakelse som *mål* er mer langvarig og omhandler at mennesker kan bli styrket gjennom å bidra på en mer meningsfull måte. Slik deltakelse handler om at man kan være med på å bidra i avgjørelser som angår dem selv (Tesoriero, 2010, s. 145-147).

Deltakelse kan ikke forstås som noe lineært som alltid opprettholdes i like stor grad. De involvertes deltakelse kan variere fra prosjekt til prosjekt, men også innad i et prosjekt (Cornwall, 2008, s. 274). Det er mange faktorer som påvirker muligheten for deltakelse, noe som gjør at det ikke holder å skape en «arena for deltakelse» også er det gitt at mennesker deltar (Cornwall, 2008, s. 275). I teorien kan det være ønskelig at alle deltar. I praksis er det nødvendigvis ikke like enkelt. Deltakelse fra «alle» vil være nær sagt umulig, tatt i betraktning den enorme jobben det vil være å få alle til å uttrykke sin

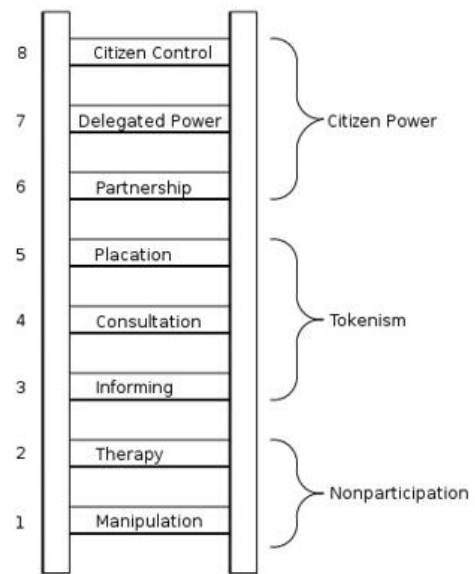
mening. De ulike prosessene vil bli så tidkrevende, og veien til fysiske resultater så lang at interessen fra de lokale vil være synkende (Cornwall, 2008, s. 276). For å unngå lange prosesser er det ikke uvanlig å velge ut innbyggere som skal representere en større gruppe mennesker (Cornwall, 2008, s. 277).

Twelvetrees (1991, s. 93-94) påpeker at deltakelse i samfunnsarbeid kan føre til at mennesker vokser enormt, og bidra til et rikere familie- og yrkesliv. Eksempelvis har samfunnsaktivister blitt rådgivere, og funksjonshemmede fått økt livskvalitet på grunn av deltakelse, på tross av forverring av funksjonsnedsettelsen (Twelvetrees, 1991, s. 94). Utfordringene er at vi mennesker ikke deltar uten grunn. Den første faktoren som har betydning for deltakelse er at de som deltar får noe igjen for det selv (Twelvetrees, 1991, s. 81). Når mennesker har fått egne behov dekket vurderer de kanskje å arbeide for å hjelpe andre, selv om de ofte slutter å delta på dette tidspunktet. Utfordringer knyttet til eget liv vil nesten alltid trumfe utfordringer knyttet til lokalmiljø/nærområdet. For samfunnsarbeideren vil det derfor være viktig å finne ut hvilke interesser innbyggerne måtte ha, hva som motiverer til å delta og hjelpe de å finne en måte å delta på. (Twelvetrees, 1991, s. 80-82).

Deltakelse fra vanlige mennesker i aktiviteter drevet av lokalsamfunnet kalles gjerne horisontal deltakelse (Twelvetrees, 1991, s. 82). Deltakelse i aktiviteter drevet av organisasjoner knyttet til myndighetene kan ses som vertikal deltakelse; eksempelvis å sitte i foreldreutvalg på skolen eller i Lokalstyret i OGT. Vertikal deltakelse kan handle om alt fra å få informasjon om en sak til å omfordele makt. Twelvetrees (1991, s. 82-83) henviser til Taylor, Kestenbaum og Symons; Richardson; og Brager og Specht når han hevder vertikal deltakelse er ytterst problematisk fordi myndighetene later som de har til hensikt å konsultere med innbyggerne når de egentlig ønsker å manipulere, og at innbyggergrupper ønsker, og tror de har fått tildelt makt, når de egentlig blir konsultert. Denne problematiseringen av deltakelse kan ses i sammenheng med Arnsteins (1969) deltakelsesstige (Figur 5, s. 26).

3.2.1 To typologier av deltakelse

Sherry Arnsteins (1969) «Ladder of Citizen Participation» (Figur 5) er velkjent innenfor deltakelsesteori. Den er et verktøy som benyttes for å beskrive ulike grader og former for deltakelse. Den skal ikke forstås normativt. Den viser også hvordan deltakelse kan omhandle skjeve maktforhold og ikke nødvendigvis er et gode. Stigen peker på ulike grader av deltakelse fra et mottakerperspektiv; fra «Non-Participation», og «Tokenism» som påpeker at deltakelse ikke nødvendigvis er positivt. Det kan handle mer om manipulering og «liksom-innflytelse» enn faktisk deltakelse og makt. De tre øverste trinnene, kalt «Citizen Power», har fokus på innbyggernes makt til å forhandle, styre og ta avgjørelser (Arnstein, 1969, s. 217).

Figur 5: Arnsteins deltakelsesstige

Figur 6: Prettys deltakelsestypologi

Pretty (1995) beskriver syv ulike former for deltakelse i sin typologi. De ulike formene består blant annet i «Manipulative participation» hvor utvalgte representanter deltar for syns skyld, via «Functional participation» som beskriver deltakelse som noe praktisk, som for eksempel en måte å spare penger. «Self-mobilization» handler om at innbyggerne deltar ved å selv ta initiativ, og samhandler med eksterne organisasjoner. «Self-mobilization» kan, men må nødvendigvis ikke, føre til omfordeling av makt og ressurser (Pretty, 1995, s. 1252). Typologien fokuserer på hvordan organisasjoner benytter deltakelsesmetoder (Cornwall, 2008, s. 269).

Arnstein (1969) sin modell har blitt utsatt for kritikk, blant annet av Collins og Ison (2009). De har spesielt tre innvendinger. Den første er at deltakelse ses som hierarkisk av natur, og at «Citizen Control» er målet for deltakelse. Ifølge Collins og Ison (2009, s.

361) er det ikke slik at deltakernes grunner for å delta alltid handler om å ha all makt og kontroll.

Deres andre innvendingen bygger på den første. Uavhengig av hvor mange nivåer det er mellom «Nonparticipation» og «Citizen Power», vil ikke forholdet være lineært. En lineær tilnærming til deltakelse tilsier at problemet vil være det samme, og at det bare aktørenes tilnærming som varierer fra nivå til nivå på stigen. Dette strider mot mange politiske problemer som krever ulike typer og nivåer av deltakelse (Collins & Ison, 2009, s. 361-362).

Siste innvending omhandler Arnstein (1969) sin påstand om at rollene og ansvaret til de (individer, lokalsamfunn og myndigheter) som er involvert i deltakelsesprosesser kun endrer seg på grunn av forandring i grad av makt. Collins og Ison (2009, s. 362) mener dette overser det faktum at det i pågående deltakelse er vanskeligere å definere roller, og at ansvar kommer frem underveis som et resultat av deltakelsesprosessen. Det trenger ikke å være slik at individene definerer sine roller utfra sin følelse av makt, men heller utfra hva de føler står på spill for dem i situasjonen.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at Arnstein (1969) og Prettys (1995) teorier kunne bestått av mange flere former og trinn, og fortsatt ikke fanget opp kompleksiteten i deltakelsesbegrepet. En kan ikke entydig si at graden av deltakelse er på ett bestemt trinn, det er overlappinger og gråsoner. Trinnene høyt opp på stigen er ikke nødvendigvis bedre enn de lavere, dette kommer helt an på hva intensjonen med deltakelsen er (Arnstein, 1969, s. 217-218). Kritikken og nyanseringen av deltakelsesbegrepet er viktig å ha i bakhodet der hvor jeg diskuterer deltakelse beskrevet gjennom Arnstein (1969) og Pretty (1995) sine teorier.

I oppgaven benyttes begrepet medvirkning der hvor informanter eller dokumenter benytter det. Deltakelsesbegrepet benyttes ellers om all deltakelse i både beslutningsprosesser og andre aktiviteter.

3.3 Empowerment

Empowerment er sentralt i samfunnsarbeid (Hutchinson, 2010, s. 10; Minkler & Wallerstein, 2005, s. 34; Økland, 2012, s. 24). Empowerment-begrepets opprinnelse knyttes gjerne til den amerikanske borgerrettsbevegelsen, kvinnebevegelsen og frigjøringsbevegelsen i den tredje verden. I dag brukes begrepet i tilknytning til grupper

som anses å være i en avmaktssituasjon, for eksempel innvandrere, homofile, rus-avhengige eller mennesker med psykiske lidelser (Askheim, 2007, s. 21).

Empowerment er både en prosess og et mål hvor mennesker individuelt og/eller kollektivt får mulighet til å ta kontroll over eget liv ved å påvirke egne livsbetingelser og ved å ha innflytelse i tiltak og tjenester som bedre livskvalitet og levekår (Slettebø, Brodtkorb, Dietrichson & Lyhne, 2009, s. 23). Empowerment kan bety både styrke, kraft og makt (Askheim, 2007, s. 21).

Bracht et al. (1999, s. 86-88) skiller mellom individuell og kollektiv empowerment. Individuell empowerment handler om individets følelse av økt kontroll over eget liv som et resultat av aktiv deltakelse i et fellesskap. Deltakelse fremmer individuell empowerment ved at det utvikler økt følelse av selvtillit, tilhørighet og kritisk forståelse av makt. Empowerment på individnivå er avgjørende for å oppnå empowerment på kollektivt nivå (Bracht et al., 1999, s. 87). Kollektiv empowerment handler om hvordan lokalsamfunn kan mobilisere ressurser for å stå opp for lokalsamfunnets interesser. Kollektive handlinger i lokalsamfunn kan bidra til økt grad av individuell empowerment, og en viss omfordeling av ressurser eller beslutningsmyndighet. Individuell og kollektiv empowerment er knyttet til hverandre ved at det må finnes mennesker med individuell empowerment for at et lokalsamfunn skal kunne oppleve kollektiv empowerment. Formene for empowerment kan også påvirke hverandre ved at et lokalsamfunn med kollektiv empowerment bidrar til at mennesker opplever individuell empowerment, og motsatt (Bracht et al., 1999, s. 87-88).

I likhet med Bracht et al. (1999), mener Ledwith og Springett (2010, s. 19) at empowerment er knyttet til en prosess mot økt bevissthet. Kritisk bevissthet innebærer å forstå hvordan makt påvirker livene våre (Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Freire (2011) fokuserer også på hvordan kritisk bevissthet har betydning for å forstå hvordan makthaverne kan undertrykke individer.

Askheim (2007, s. 21-33) skiller mellom tre former for empowerment; empowerment som etablering av motmakt, en markedsorientert tilnærming og en terapeutisk tradisjon. Det første perspektivets sentrale poeng er at det etableres en motmakt som skaper bevissthet hos den enkelte om sammenbindingen mellom eget liv og ytre samfunnsmessige forhold. Bevisstheten virker styrkende på individer og grupper, og

legger grunnlaget for handling (Askheim, 2007, s. 22-25). Innenfor motmakttradisjonen er Freire (2011) sentral. Mer om denne tradisjonen i kapittel 3.3.1.

Den markedsorienterte tilnærmingen til empowerment baserer seg på ideen om at mennesker er autonome individer som er kompetente og rasjonelle. Mennesket selv er best i stand til å ivareta egne interesser. Staten reduserer sitt arbeid med den hensikt at det skal vokse frem andre aktører som tjenestemottakerne kan benytte (Askheim, 2007, s. 27-28).

I terapeutisk tradisjon handler det om å styrke enkeltindivider slik at de kan realisere målsettinger som likhet, rettferdighet og kontroll. Fokuset er på individet og at individets innsats og ressurser danner grunnlaget for om en lykkes i en endringsprosess. Levekår og betingelsene mennesker lever under, blant annet maktforhold er mindre viktig, og en er mest opptatt av å bemyndige individet (Askheim, 2007, s. 28-31).

3.3.1 Empowerment som etablering av motmakt

Freire (2011) sin bok «De undertryktes pedagogikk» er sentral innenfor motmakttradisjonen i empowerment. Freire (2011) mente empowerment handler om makt og maktesløshet. Basert på egne erfaringer med fattige og undertrykte arbeidere kom han frem til at politisk, sosial og økonomisk undertrykkelse førte til avmakt hos menneskene han studerte (Ledwith, 2011, s. 55-56).

Freire (2011) utviklet en pedagogikk som kunne snu de undertryktes situasjon. De må utsettes for handling, slik at de kan bli bevisstgjort og endre sin situasjon (Freire, 2011, s. 19). Denne frigjøringen skal skje gjennom kritisk og frigjørende dialog (Freire, 2011, s. 49). Dialogen bidrar til å problematisere hverdagslige temaer og at de ser verden fra nytt perspektiv. Mennesket kan da bli bevisst hva som er årsaken til undertrykkelsen det opplever (Freire, 2011, s. 28). Denne refleksjonen kan gjøre mennesket i stand til å endre sin situasjon, - til å handle (Freire, 2011, s. 49).

For å bli i stand til å frigjøre seg må ikke mennesket bli utsatt for det Freire (2011) kaller bank-undervisning. Bank-undervisning handler om elever (de undertrykkede) som blir fylt med kunnskap fra læreren (den som undertrykker). Elevene blir oppbevaringssteder for den kunnskapen lærerne gir de som en gave (Freire, 2011, s. 55). Frigjørende undervisning må starte med at elev og lærer fratrer sine roller, og det de blir likestilte i posisjon (Freire, 2011, s. 56). På denne måten kan de bidra til forandring ved at de de

inngår en dialog som er kritisk til virkeligheten (Freire, 2011, s. 69). Utgangspunktet for dialogen må være at de begge ønsker endring (Freire, 2011, s. 72).

Dialogen bidrar til kritisk tankegang (refleksjon), som må føre til handling. Ordet består av to dimensjoner, refleksjon og handling. Det er handlingsdimensjonen i ordet som gjør ordet i stand til å forandre verden. Refleksjon og handling er så tett sammenbundet at om den ene delen ofres vil den andre lide (Freire, 2011, s. 71). «Å si det virkelige ordet- som er arbeid, som er praksis- er å forandre verden, men å si dette ordet er ikke noen få menneskers privilegium, men alle menneskers rett» (Freire, 2011, s. 72).

3.4 Sosial kapital

Det finnes flere tilnærminger til sosial kapital (Ødegård, Loga, Steen-Johnsen & Ravneberg, 2014, s. 37). Gjennombruddet for sosial kapital som fagbegrep skjedde gjennom Robert Putnams bok «Making Democracy work» (1993) og ble videreført i hans bok «Bowling Alone» (2000). Putnams tilnærming til sosial kapital er den jeg vil fokusere mest på i dette kapitlet, men også Woolcock (1998) og Szreter og Woolcock (2004) sin teori om lenkende sosial kapital vil tematiseres. Det er disse teoriene som vil være gjeldende i empirikapitlene. Før jeg går videre inn i Putnams teori vil jeg kort beskrive Granovetter (1973, 1995), Bourdieu (1983) og Coleman (1988) sine tilnærminger til sosial kapital.

Enkelt forklart definerer Bourdieu (1983, s. 249) sosial kapital som summen av de faktiske eller potensielle ressursene en har i sitt nettverk. Han argumenterer for at sosial-, økonomisk- og kulturell-kapital er utbyttbare og henger sammen (Wollebæk & Seggaard, 2011a, s. 25). Denne forståelsen bygger videre på Granovetter (1973) sitt argument som viste viktigheten av brede og «svake» sosiale relasjoner for tilgang til økonomiske ressurser.

Både Bourdieu (1983) og Granovetter (1973 og 1995) har individfokus på sosial kapital. Coleman (1988) etablerte derimot sosial kapital som et begrep som beskriver egenskaper ved kollektiver (for eksempel en gruppe eller hele samfunnet); sosial kapital er en ressurs som kan bidra til å løse kollektive dilemmaer. Videre mente Coleman (1988) at «gjensidige forpliktelser og forventninger, informasjonskanaler i form av sosiale nettverk og sosiale normer samt effektive sanksjoner utgjorde de tre viktigste elementene i sosial kapital» (Wollebæk & Seggaard, 2011a, s. 27). Putnams forståelse av sosial kapital er

sterkt inspirert av Coleman (1988). I dag er det Putnams forståelse det refereres oftest til i det offentlige (Wollebæk & Seggaard, 2011a, s. 27).

3.4.1 Robert Putnams forståelse av sosial kapital

Robert Putnam (2000, s. 19) definerer sosial kapital som sosiale nettverk preget av normer for gjensidighet og tillit, og at disse normene holder nettverkene sammen. Han vektlegger et horisontalt perspektiv på sosial kapital, hvor nettverk og tillit mellom ulike organisasjoner er fokus. Putnam (2000) påpeker deltakelsens betydning for sosial kapital, og trekker inn organisasjonslivet som viktig da det bidrar til meningsfull fritid og at mennesker som ikke kjenner hverandre, møtes ansikt til ansikt på grunn av like interesser (Wollebæk & Seggaard, 2011a, s. 38). Slik gjentakende interaksjon mellom ulike typer mennesker har en tendens til å produsere en norm for gjensidig forpliktelse og tillit (Wollebæk & Seggaard, 2011a, s. 38). Han gjør også et nummer ut av at sosial kapital både kan være en individuell og kollektiv egenskap, samt en ressurs som kan komme hele samfunnet til gode (Ødegård et al., 2014, s. 28).

Putnam (2000, s. 19-20) skriver at sosial kapital kan ha betydning på individ- og samfunnsnivå. På individnivå kan sosiale nettverk gi tilgang til ulike goder, som arbeid eller muligheten til å øke egen sosiale status (Putnam, 2000, s. 19). På samfunnsnivå viser sosial kapital til «(...) kvaliteter ved et samfunn og blant annet til dets sammenbindende kraft og grad av solidaritet» (Ødegård et al., 2014, s. 39). Sosial kapital og høy grad av tillit kan være positivt for blant annet et lands økonomi, innbyggers skattevillighet, og redusere kriminalitet (Putnam, 2000, s. 20; Wollebæk & Seggaard, 2011a; Ødegård et al., 2014, s. 39).

Det kanskje viktigste skillet innenfor sosial kapital finnes mellom bonding- og bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22). Bonding-nettverk viser til nettverk som er innadvendte og som ønsker å forsterke egen identitet som en homogen gruppe. Bridging-nettverk er derimot utadvendte og omfatter mennesker på tvers av sosiale forskjeller (Putnam, 2000, s. 22-23). Et bonding-nettverk kan for eksempel være en religiøs bokklubb for kvinner, mens et bridging-nettverk kan være en gruppe rettighetsforkjempere (Putnam, 2000, s. 22). Bonding- og bridging-nettverk er ikke enten- eller. De kan være innadvendte på den ene siden, og utadvendte på den andre. Det handler heller om de er mer eller mindre innadvendte/utadvendte (Putnam, 2000, s. 23).

Wollebæk og Seggaard (2011b, s. 13) er kritisk til hvordan Putnam (2000) fremstiller sosial kapital. De mener Putnam (2000) tar feil når han langt på vei hevder at vi ved å hilse på naboen, gå på piknik sammen og generelt blir bedre mennesker kan endre samfunnet. Ansvaret for å gjenskape tilliten mellom mennesker, normer for samarbeid, sosiale nettverk, samt å bidra til at sosial og politisk marginalisering forsvinner, kan ikke ligge hos den enkelte, uten at myndighetene har noen betydning. Politiske valg, bevilgninger og institusjonell design er vesentlig for et samfunns sosiale kapital (Wollebæk & Seggaard, 2011b, s. 13). Dette kan ses i sammenheng med begrepet lenkende sosial kapital.

3.4.2 Lenkende sosial kapital

Michael Woolcock (1998) står bak begrepet «linking», eller lenkende sosial kapital. Lenkende sosial kapital handler om nettverk som er preget av tillit og normer for respekt, selv om nettverket består av mennesker med ulik tilgang på makt og ressurser (Szreter & Woolcock, 2004, s. 655). Denne definisjonen inkluderer offentlige myndigheter i forståelsen av sosial kapital, da dette er aktører med politisk og økonomisk makt (Szreter & Woolcock, 2004; Ødegård, 2011, s. 132). Der hvor Putnam (2000) vektlegger det horisontale perspektivet på sosial kapital, er Woolcock opptatt av det vertikale; mellom styresmakter og innbyggere. Lenkende sosial kapital er særlig gjeldende i samfunn preget av stor sosial ulikhet, hvor grupper plasseres i en marginal eller usynlig posisjon (Ødegård, 2011, s. 131). Woolcock viser at land med velfungerende liberale demokratier har høyere grad av sosial kapital enn land og regioner preget av korrupsjon og politisk uro. Samfunn med slike politiske forhold har i liten grad tillitsbaserte bånd mellom innbyggere og formelle institusjoner, som bank, rettsinstanser og sosialvesenet (Ødegård, 2011, s. 132).

Produksjonen av sosial kapital skjer ved at myndighetene styrker innbyggernes rettigheter og tilgang på ressurser (Szreter & Woolcock, 2004, s. 656), samt skaper likhet i status og legger grunnlag for gjensidig respekt, på tross på ulikheter i makt og ressurser (Ødegård, 2011, s. 132). Velferdsstaten er et eksempel på hvordan politisk styring og institusjonell trygghet kan skape et bånd mellom sivilsamfunn og stat preget av høy tillit. Dette legger også grunnlaget nettverksdeltakelse. Det skal bemerkes at selv om tilliten til myndighetene er høy, er den ikke ukritisk, men betraktet som et sunnhetstegn (Ødegård, 2011, s. 132). «I et liberalt demokrati vil det alltid være rom for opposisjon til myndighetenes politikk» (Ødegård, 2011, s. 132).

Sosial kapital er ikke fasiten på det gode samfunn, demokrati eller sosial integrasjon (Wollebæk & Seggaard, 2011b, s. 14). Sosial kapital er en ressurs for å få til disse tingene, men kan også føre til handlinger som bryter ned demokrati og integrasjon. I seg selv er sosial kapital hverken godt eller vondt, men kan som andre typer kapital også benyttes til gode eller dårlige formål (Putnam, 2000, s. 21; Wollebæk & Seggaard, 2011b, s. 14).

OGT har til hensikt at den sosiale kapitalen mellom innbyggerne på Tøyen og Grønland skal økes som et resultat av deltakelse på møteplasser på tvers (Oslo kommune, 2019) Møteplasser på tvers handler om å skape bridging- nettverk hvor ulike mennesker treffes (Putnam, 2000, s. 22-23). På grunn av denne målsettingen er det naturlig at det i denne oppgaven fokuseres på sosial kapital og hvilke muligheter som finnes for deltakelse på tvers i OGT.

3.5 Gentrifisering

Tøyen og Grønland er i ferd med å bli gentrifisert (B. Andersen & Ander, 2018; Aspen, 2005, s. 122; Huse, 2011). Den korte måten å forklare fenomenet gentrifisering på er ved å si at et nabolag gjennomgår en sosioøkonomisk strøksendring; et nabolag som tidligere var bebodd av arbeiderklasse endres til å bestå av innbyggere fra middelklassen (B. Andersen, Brattbakk & Dalseide, 2017, s. 190). Selv om gentrifisering er et løst definert begrep, er det lite diskusjon omkring hva det er. Uenigheten blant forskere omhandler derimot hva som er årsaken, og hvordan det påvirker byen (Robbins, 2005, s. 28-29).

Den første til å omtale gentrifisering var Ruth Glass i 1964 (Robbins, 2005, s. 28). Hun benyttet begrepet for å beskrive endringene når sentrumsområder går fra å være preget av kapitalflukt til å bli områder preget av investeringer, og fra å ha et generelt fattig arbeiderklassepreg til å bestå av mennesker fra middelklassen og øvre middelklasse. Begrepet skulle beskrive de demografiske, sosiale, kulturelle og sosiale endringene som forekom i mange byer som følge av klasseendringene.

Det er særlig to teoretiske standpunkt som har fått feste i synet på hva som fører til gentrifisering. Her skiller en mellom de «produksjonistiske teoriene» av Neil Smith (1979) og de «konsumeristiske teoriene» av David Ley (1980), selv om det i dag vurderes til at begge prosessene er avgjørende i gentrifiseringsprosessen (Lees, 2000, s. 390).

De produksjonistiske teoriene for gentrifisering fokuserer på måten de politisk-økonomiske kreftene har betydning for bymiljøers utvikling. Gentrifiseringen er et resultat av forandringer på bakgrunn av verdensøkonomien og beslutninger tatt av

institusjoner som banker, eiendomsutviklere og kommunale myndigheter. Byer har blitt avhengige av sektorer som finans, eiendom og forsikring og av servicebransjer, og investorer utnytter differansen i eiendomspriser som skjer i områder tidligere preget av kapitalflukt, eller andre vesentlige endringer i investeringsmønsteret (Robbins, 2005, s. 29). I produksjonistiske teorier er «rent gap» et begrep som eksemplifiserer endringer i investeringsmønstre; potensialet for høyere leiepriser er så stort at investorer kjøper billige lokaler, bygger ut eller endrer de og får stor avkastning (Smith, 1979, s. 545).

Konsumeristiske teorier hevder gentrifisering er et resultat av skiftende kulturelle mønstre blant middelklassen (Robbins, 2005, s. 30); Særlig gjelder det de unge og nyutdannede når en snakker om ønsket om å tilhøre et område som i større grad har plass til kunstnere og unge og velutdannede. Disse områdene inneholder attraktive servicetilbud, livsstilsmuligheter, større boliger, kort vei til arbeid og kulturell variasjon.

I denne studien vil gentrifisering få fokus som en del av endringene som kan skje gjennom OGT. Hvilke endringer som blir foreslått og hvem som blir lyttet til kan ha betydning for hvordan Tøyen og Grønland blir seende ut.

4.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg blant annet redegjøre for hvem informantene i studien er, hvordan jeg opprettet kontakt, gjennomføring av intervjuer og hvordan analysearbeidet var. En refleksjon over valgene jeg har gjort avslutter kapittelet. Informasjonsskriv sendt til informantene, intervjuguider og godkjenningen fra NSD er vedlagt oppgaven.

4.1 Presentasjon av informanter

Selv om Lokalstyret i OGT består av flere representanter enn de fire innbyggerrepresentantene, var det deres meninger jeg anså som relevante for studien. Jeg ønsket å intervju innbyggerrepresentantene på grunn av deres sammensatte rolle. De bor midt i området som gjennomgår endring, samtidig skal de ha en viktig rolle i den mer organisatoriske delen av områdeløftet. Slik jeg ser det har de ett bein i begge leire, og ser prosessene som foregår fra ulike vinkler. I tillegg til de fire innbyggerrepresentantene er én informant fra OGTs programkontor. Jeg ønsket å intervju en derfra for å få meningene til de som jobber med områdeløftet til daglig.

Innbyggerrepresentantene består av to menn og to kvinner i alderen 21 til 60 år. Blant hvert kjønn er det én nordmann og én med somalisk bakgrunn. Tre av de fire har, eller er i ferd med å få, høyere utdanning. Alle bor på Tøyen eller Grønland og er deltakende i lokalmiljøet. Enkelte av informantene er engasjert i beboerforeninger, andre i frivillig arbeid. Alle har bodd i området i mange år, noen har barn på de lokale skolene, mens flere har jobber som bidrar med kunnskap som er verdifull i rollen som innbyggerrepresentant. Jeg opplever at alle innbyggerrepresentantene har særegne temaer de engasjerer seg for, men felles for alle er at de er opptatt av barn og unge, og at Tøyen og Grønland skal bli et godt sted å bo og være. Bydelsutvalget i Gamle Oslo har satt innbyggerrepresentantene som representanter av ulike grupperinger (2018, s. 25). Dette vises i kolonnen «representerer» i Tabell II (s. 36).

Tabell II: Presentasjon av informanter

Navn	Alder	Nasjonalitet	Utdanning	Bosted	Reprenter
Bente	44 år	Norge	Høgskole	Enerhaugen	Tøyen
Ida	22 år	Somalia	Høgskole	Grønland	Ungdom, Grønland
Jens	50- årene	Somalia	Høgskole	Tøyen	Beboere i kommunale boliger, Tøyen
Petter	54 år	Norge	Videregående	Grønland	Grønland
Frank (Programkontoret)		Norge	Høgskole		

4.2 Opprettelse av kontakt med feltet og oppstart av datainnsamling

Mars 2018 tok jeg kontakt med Kjersti Grut, programleder i OGT. Jeg forhørte meg om muligheten for å knytte masteroppgaven til prosjektet og fortalte at jeg planla å skrive om deltakelse. Svaret jeg fikk var oppløftende og dette var noe hun trodde vi skulle få til. Den første kontakten og tilgangen var gitt. Høsten 2018 hadde jeg et møte med Kjersti hvor jeg fremla mine planer; planer hun «godkjente». Videre spurte Kjersti medlemmene i Lokalstyret om de kunne tenke seg å delta i mitt prosjekt, og etter at de svarte ja på dette, fikk jeg tilsendt deres kontaktinformasjon.

Første kontakt med innbyggerrepresentantene var i januar 2019. Mailen inneholdt informasjonsskrivet jeg hadde utformet, samt litt om meg selv og tenkt oppstart av datainnsamlingen. På dette tidspunktet ventet jeg på endelig bekreftelse fra NSD. I slutten av februar ble søknaden til NSD godkjent, og jeg sendte ny mail til innbyggerrepresentantene. Jeg viste til tidligere sendte mail, samtidig som jeg stilte spørsmål om når og hvor det kunne passe å gjennomføre intervju.

Kommunikasjonen med informantene har vært varierende. Den første mailen med informasjon var det ingen som besvarte. Mailen jeg sendte i februar om intervjutidspunkt og sted fikk jeg heller ikke svar på med det første. Dette førte til at sendte jeg flere av informantene melding om at jeg hadde kontaktet de via mail. Noen responderte da, mens andre har jeg måtte kontakte flere ganger. Perioden har vært preget av gjentatt korrespondanse for å opprette og opprettholde kontakt inn mot intervjuer, men også av

avtaler som har blitt avlyst i siste liten. Med tålmodighet kom alle intervjuene i havn til slutt.

Før oppstart av datainnsamlingen sendte jeg den obligatoriske søknaden til NSD. Søknaden inneholdt blant annet informasjonsskrivene til informantene, intervjuguidene, foreløpig skisse for masteroppgaven, samt hvordan data skulle samles inn, bearbeides og fremstilles.

Behandlingstiden for min søknad var 8 uker. For å få innvilget søknaden og starte prosjektet måtte jeg tydeliggjøre for informantene at det var en risiko for at de kunne bli gjenkjent på grunn av få informanter, og manglende anonymisering av organisasjonen (OGT) i den ferdige oppgaven. I samtykkeerklæring ble derfor setningen «Jeg samtykker til at jeg kan være indirekte gjenkjennbar i oppgaven (...)» lagt til. Mine refleksjoner knyttet til anonymisering kan leses i kapittel 4.8.

4.3 Gjennomføring av intervjuer

Intervjuperioden varte fra 3.februar til 15.april. Selv om intervjuene gjerne skulle vært gjennomført over en kortere periode hadde det også sine fordeler at gjennomføringsperioden ble lang. Mellom hvert intervju transkriberte jeg lydopptakene, og gjorde endringer i intervjuguide og måten jeg intervjuet på. Spesielt utfordrende opplevde jeg det å «hente inn» informanten underveis i intervjuet. Det var flere tilfeller hvor informantene startet med å svare på mitt spørsmål, før de snakket om andre temaer tilknyttet OGT. En slik fri og uformell samtale er gjerne idealet for dybdeintervjuer (Tjora, 2017, s. 158). Utfordringen jeg møtte var at ved å la informantene ofte snakket seg bort fra temaet. Samtidig som jeg ønsket å «hente de inn» satt jeg med et håp om at det skulle komme relevant og god informasjon. Ved noen tilfeller skjedde det, andre ganger ikke.

Informantintervjuing vil alltid være preget av spenninger og motsetninger knyttet til rollene som intervjuer og informant (S. S. Andersen, 2013, s. 128). Jeg forsøkte å legge til rette for en trygg intervjusituasjon ved å la informantene foreslå sted for intervju. Enkelte ganger møttes vi ett sted og gikk sammen til stedet intervjuet skulle gjennomføres. Dette følte jeg var positivt for vår relasjon.

Før oppstarten av intervjuene fikk informantene tilbud om å lese informasjonsskrivet, de signerte samtykkeerklæring, og jeg introduserte meg. Jeg forklarte at jeg ville benytte

båndopptaker i intervjusituasjonen. Jeg tydeliggjorde hvordan opptakeren og tilhørende data skulle bli behandlet, da dette er viktig (Tjora, 2017, s. 167).

I min studie er det muligheter for at informantene blir gjenkjent. Forut for ett intervju ble dette særlig tematisert. Jeg opplyste da spesifikt om at alle ville bli anonymisert, men at det på grunn av få informanter er vanskelig å sørge for 100% anonymitet. Tjora (2011, s. 177) skriver at det kan være aktuelt å sende informantene sitatene som skal benyttes i oppgaven, slik at de kan godkjennes. Jeg har ikke gjort dette da mine spørsmål i utgangspunktet ikke var sensitive, og informantene virket til å svare uten tanke på å bli gjenkjent da intervjuene kom i gang.

Jeg ser tilbake på intervjusituasjonene som gode; preget av latter, kaffedriking og åpenhet. Jeg opplevde informantene som avslappet i sin fremtoning. De brukte tid på å tenke og de delte om familieliv og andre forhold som i utgangspunktet ikke var berørt av spørsmålene jeg stilte. At informantene fikk velge sted for intervju kan ha bidratt til at de valgte steder de likte, noe som kan ha vært positivt for stemningen i intervjuet (Tjora, 2017, s. 121).

Intervjuene fant sted på kafé, en lokal beboerforening sitt kontor og i et «fellesskontor». Stedene var egnet for intervjuer da det var lite støy. Mer forstyrrende var informanternes mobiler som mottok meldinger og anrop underveis i intervjuene. Ved ett tilfelle stoppet informanten opp og svarte på en SMS midt i et godt resonnement (slik jeg opplevde det), og klarte ikke å hente seg inn igjen å fortsette på det samme resonnementet. Ett annet intervju opplevdes også som utfordrende og førte til at jeg satt igjen med en dårlig følelse. Jeg følte jeg hadde «tatt» tid fra informanten, blant annet fordi vedkommende til stadighet så på klokka. Informanten svarte ganske kort, men konkret, og jeg følte jeg måtte jobbe hardt for å drive intervjuet fremover, selv om dette jo er min oppgave som intervjuer. Det var da til stor glede at jeg på lydopptaket oppdaget at situasjonen hadde vært litt bedre. Informanten svarte akkurat på det jeg spurte om, og ikke på alt annet, vi spøkte og lo, og tonen hørtes avslappet ut. At dette intervjuet var så annerledes fra de andre med tanke på de gode og direkte svarene jeg fikk, kan være grunnen til den dårlige følelsen jeg hadde rett i etterkant.

Mine intervjuer hoppet ganske mye frem og tilbake tematisk, men ved slutten av intervjuene opplevde jeg likevel at de viktigste aspektene var utdypet. Det var utfordrende å ikke følge intervjuguiden slavisk, men etter noen intervjuer hadde jeg mer eller mindre

lært meg rekkefølgen på spørsmålene. Dette førte til at flyten i intervjuene ble bedre (Tjora, 2017, s. 158).

Avslutningen av et intervju skal normalisere situasjonen mellom intervjuer og informant. De vanskelig og reflekterende spørsmålene er overstått, og hva som skal skje videre i prosessen får fokus (Tjora, 2017, s. 146). Mine intervjuer ble avsluttet med at jeg spurte om de ville utdype eller legge til noe, om de kunne kontaktes hvis det var uklarheter eller nødvendig med mer informasjon. I tillegg fikk informantene tilbud om å få tilsendt transkripsjonen eller lese den ferdige oppgaven. To informanter ønsket å få transkripsjonen tilsendt, mens én ønsket å lese den ferdige oppgaven. De to som ønsket transkripsjonen har ikke gitt tilbakemeldinger om endringer eller fjerning av sitater. Ved to tilfeller tok jeg og informanten følge hjemover etter intervjuene og snakken gikk om studier, arbeid og hverdagslige temaer. I etterkant ser jeg på dette som en bekreftelse på at intervjusituasjonen og relasjonen som ble skapt var god.

4.4 Casestudier

Casestudier er definert som utforskning av et system som er tids- og stedbundet (Postholm, 2005). I dette tilfellet er OGT systemet. Det er et prosjekt som finner sted på Tøyen og Grønland og som har en foreløpig varighet frem til 2026 (Oslo kommune, 2019). Min tilnærming til OGT kan ses som en form for dekontekstualisering hvor enkelte sider av caset løftes frem (S. S. Andersen, 2013, s. 17). I min studie handler det om Lokalstyret, innbyggerrepresentantenes deltakelse, generell deltakelse fra alle innbyggerne i området og hvordan Tøyen og Grønland har blitt, og kan tenkes å bli i fremtiden. Casestudier er egnet som metode når ønsket er å forklare hvordan eller hvorfor sosiale fenomener fungerer (Yin, 2018, s. 4). Forholdene i mitt case kan være overførbare til andre liknende case, for eksempel områdeløft i Oslo eller områdesatsinger mer generelt.

OGT er caset og undersøkelsesenheten i denne studien. Casestudier er intensive studier av få undersøkelsesenheter, og kan være både kvalitative og kvantitative (S. S. Andersen, 2013, s. 14; Yin, 2018, s. 18). I mitt case er innbyggerrepresentantene og informanten fra programkontoret, Frank, observasjonsenheter som gir data om det større caset (S. S. Andersen, 2013, s. 14). Det kvalitative i casestudier ligger i forskningstilnærming og tilleggskunnskap som empiri og teori (S. S. Andersen, 2013, s. 14). Jeg har benyttet meg av semistrukturerte intervjuer og ulike tekstlige kilder for å innhente data.

Problemstillingen i min studie er «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?». Den sikter på å forklare og forstå hvordan deltakelse gjennomføres i OGT gjennom begreper og teorier innenfor samfunnsarbeid. Dette kalles fortolkende casestudier (S. S. Andersen, 2013, s. 18). Motivasjonen for slike studier handler om interesse for caset som studeres, samtidig som caset ses som et typisk eksempel på klasser av fenomener som det allerede finnes noe kunnskap om (S. S. Andersen, 2013, s. 70). Som påpekt i kapittel 1.2 har jeg i studietiden utviklet en interesse for områdeløft. I et områdeløft er det mange ulike fenomener jeg kunne forsket på, men deltakelse var det jeg fant mest spennende. I kapittel 1.3 viser jeg til Kommunerevisjonens (2018) rapport og flere masteroppgaver som også beskriver deltakelse i områdeløft. Det vises der at det eksisterer en viss kunnskap om fenomenet (områdesatsinger) som mitt spesifikke case faller inn under.

4.4.1 Semistrukturerte intervjuer

Intervju er en egnet metode for å få kjennskap til hvordan den som intervjues, opplever og forstår seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2018, s. 53). Jeg valgte en semistrukturert tilnærming med en intervjuguide utarbeidet på forhånd. Dette er en av hovedmetodene for datainnsamling i casestudier (S. S. Andersen, 2013, s. 119). Slik jeg vurderte det kunne semistrukturerte intervjuer gi meg en del spillerom i gjennomføringen av intervjuer og gjøre de mer avslappede. Temaene vi i intervjuguiden var gentrifisering, Lokalstyret og deltakelse. Rekkefølgen på temaene varierte utfra hva som var naturlig i intervjusituasjonen. Når jeg ser tilbake mener jeg dette bidro til en naturlig flyt i intervjuet, og gjorde det til en form for samtale.

4.4.2 Dokumenter

Jeg har også benyttet dokumenter for å innhente informasjon om caset. De har bidratt til å danne et helhetlig bilde av OGT (beskrevet i kapittel 2.0), men også til å gi konkret informasjon. Særlig har «Programplan for 2019» (Oslo kommune, 2019) vært benyttet. Fra denne har jeg blant annet hentet ut informasjon om organisering, mål og strategier for OGT, ansvarsområder for Lokalstyret og budsjett. Disse dataene brukes for å belyse OGTs rammer, og diskusjon om Lokalstyrets ansvarsområder. I tillegg har møte- og saksdokumenter fra Oslo kommune blitt benyttet som kilde for når vedtak er sluttet og for informasjon fra prosessen med utvelgelse av innbyggerrepresentanter. Eksempler på slike dokumenter er referat fra møte hvor programplan for 2019 ble vedtatt (Pran, 2018b), protokoll fra møte i bydelsutvalget (Bydelsutvalget Gamle Oslo, 2018) og BU- sak 18/18

om sammensetning av Lokalstyret i OGT (Pran, 2018c). Da arbeidet med masteroppgaven startet før programplan for 2019 ble vedtatt og utgitt, har jeg også benyttet meg av programplanen for 2018 (Oslo kommune, 2018a).

Stedsanalysene «Hva nå, Tøyen?» (Brattbakk et al., 2015) og «På sporet av det nye Grønland» (Brattbakk et al., 2017) har blitt benyttet for å beskrive lokalmiljøet og forhold i området, samt som kilde for sitater hentet fra blant annet eiendomsbesittere i området. «Rapport fra medvirkning til lokal programplan 2019» (Oslo kommune, 2018b) har gitt dypere informasjon om hvordan prosessen tilknyttet programplanen for 2019 foregikk og hvilke erfaringer OGT gjorde i den forbindelse. Alle dokumentene refereres til i teksten der hvor de benyttes.

4.4.3 Vitenskapsteoretisk tilnærming

Ønsket med mitt prosjekt har vært å få frem innbyggerrepresentantenes tanker, meninger og opplevelser omkring sin rolle i Lokalstyret, innbyggernes rolle i områdeløftet og hvordan de ser for seg fremtiden for Tøyen og Grønland. For å få innsikt i disse temaene har jeg valgt en kvalitativ tilnærming. Et sentralt mål med kvalitative tilnærminger er å skape en forståelse av sosiale fenomener. Gjennom intervjuer etableres nær kontakt mellom forsker og feltet som undersøkes, og vår forståelse av fenomenet utvikles gjennom denne kontakten (Thagaard, 2018, s. 11).

Forståelsen vi skaper skjer gjennom tolkning av dataene vi samler, men også den forforståelsen vi medbringer inn i prosjektet. Vitenskapsteoretisk bakgrunn har betydning for hva vi søker informasjon om og hvordan vi fortolker datamaterialet, mens mønstre i dataene gir grunnlag for den forståelsen som utvikles gjennom forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s. 33).

Jeg har i denne studien vært opptatt av å fremme menneskenes opplevelser; deres historier danner grunnlaget for min analyse. Min fortolkende teoretiske retning kan plasseres under paradigmet hermeneutisk-fenomenologisk tilnærming. Grønmo (2016, s. 392-394) beskriver hermeneutiske studier som en tilnærming hvor en forsøker å forstå meningen med informantenes handlinger; Som forsker kan jeg fortolke det mennesker sier og gjør, for å få en større forståelse. Tilnærmingen min er også være fenomenologisk i den forstand at informantenes egne synspunkter er i fokus; Det de sier, er slik de har opplevd det; deres sannhet (Gilje, 2006, s. 7).

4.5 Transkribering

I etterkant av intervjuene gjennomførte jeg fullstendig transkribering. Dette er noe Tjora (2017, s. 173) anbefaler fordi en på transkriberingstidspunktet ofte ikke vet hva som blir viktig i det videre arbeidet. Jeg benyttet programmet Transcribe til dette formålet. Tre av fem intervjuer ble transkribert ordrett, mens to måtte skrives om for at de skulle være lesbare. Disse transkripsjonen er skrevet mer som sammendrag av hva som ble sagt. Selv om denne avgjørelsen kunne føre til at enkelte ting gikk tapt, vurderte jeg det til at det var meningen med utsagnene som var viktigst, ikke akkurat hvilke ord som ble benyttet. Dette kan ses som tolkende lesning hvor en er mer opptatt av hva som ligger bak det som sies (A. Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2016, s. 166). Selv om noen sitater er skrevet om, står andre slik de ble sagt. Jeg valgte å gjøre det på denne måten i de tilfellene hvor jeg mener sitatene er beskrivende for noe mer enn akkurat det som blir sagt, for eksempel en usikkerhet eller veldig tydelighet. Under transkripsjonen ble alle navn erstattet med fiktive, både informantenes og de menneskene informantene snakket om. Dette er i tråd med forskningsetikkens krav (Tjora, 2017, s. 175).

Jeg opplevde i etterarbeidet at jeg underveis i intervjuene bekreftet informantenes tilsvare med uttrykk som «mhm» og «ja», noe som medførte vanskeligheter med å høre alt som ble sagt. Det var også flere tilfeller hvor jeg stilte utdypningsspørsmål, uten at dette førte til utdypning, men heller at informanten skiftet tema. I etterkant ser jeg også at det var noen utsagn og temaer fra informantene jeg burde plukket opp og spurt «hva de mener» eller «hvorfor tenker du at det er sånn». Jeg setter dette på kontoen for lite intervjuerfaring, men ergrer meg noe, da det kunne gitt enda dypere og tydeligere informasjon. Likevel er jeg fornøyd med mengden data jeg fikk ut av relativt få intervjuer. Selv i intervjuer hvor jeg opplevde at informanten snakket om mye annet enn det jeg egentlig ønsket fokus på, ble jeg i analysearbeidet klar over relevansen av deres informasjon for min problemstilling.

4.6 Analyse av datamateriale

Det er ikke uvanlig å benytte intervjuguiden som utgangspunkt for analysearbeid (A. Johannessen et al., 2016, s. 165). Jeg gjorde det også slik. I intervjuguiden var gentrifisering, Lokalstyret og deltakelse de overordnede temaene. Temaene ble benyttet som utgangspunkt for å indeksere datamengden. Det vil si å merke setninger eller avsnitt som gjør det mulig å identifisere og finne igjen temaer i materialet (A. Johannessen et al., 2016, s. 165). Jeg startet analysearbeidet med å merke de ulike delene i teksten; én farge

for hvert tema. Videre samlet jeg all tekst tilknyttet gentrifisering i ett dokument, alt om Lokalstyret i ett, og det samme med tekst om deltakelse. De ble til ulike kategorier som dannet grunnlaget for en dypere analyse. For å unngå for brede kategorier, men heller sørge for å fange opp enda mer data (A. Johannessen et al., 2016, s. 165), gjentok jeg prosessen og gjorde nok en kategorisering. Eksempelvis ble kategorien «Lokalstyret» inndelt i underkategoriene «sammensetting», «rekruttering» og «mandat». Kategorien «deltakelse» ble blant annet til «hvordan øke deltakelsen», «grunner til å avstå fra deltakelse» og «hvorfor delta». På dette stadiet begynte jeg å se linjer fra dataene til eksisterende teori og hva som kunne bli sentralt i oppgaven. I de ulike tekstdelene festet jeg nå lapper med for eksempel «sosial kapital», «empowerment/mobilisering», «møteplasser på tvers», «engasjement» og «rekruttering». Kategoriene fungerte som overskriftene i en bok; de beskrev hva hver tekstdel handlet om (A. Johannessen et al., 2016, s. 165).

Dette arbeidet ble gjennomført som en kreativ prosess. Først ble alt relevant intervjumateriale hengt opp på veggen. Deretter ble begreper, utsagn og undertemaer markert med markeringstusj, smålapper og skriblerier. Sitater og utsagn på tvers ble sammenkoblet. For eksempel ble funn i kategorien «empowerment» og kategorien «sosial kapital» koblet ved å benytte tråd mellom de. I denne prosessen gjorde jeg en tolkende lesning (A. Johannessen et al., 2016, s. 166). Slik lesning forsøker å forstå hvordan informantene tolker og forstår fenomenet som studeres, eller forstå hvordan de finner mening i det som skjer. Prosessen var utfordrende og spennende. Å ha dataene fysisk foran meg gjorde det mer levende og enklere å se sammenhenger. Prosessen ga meg også inspirasjon og et mer oversiktlig blick på materialet.

Å arbeide på denne måten er ikke uten risiko. A. Johannessen et al. (2016, s. 165) peker på at det ofte er flere enn ett begrep som blir tematisert om gangen og at dette medfører kategorier som ikke er dekkende, samt at ikke-tekstbaserte data og data som er samlet inn uten en fast struktur, ikke blir fanget opp. Jeg kan ikke garantere at dette ble unngått i mitt arbeid heller.

4.7 Refleksjoner knyttet til datainnsamling og analysearbeid

Særlige refleksjoner har vært knyttet til anonymisering. Jeg har ikke anonymisert OGT eller stedet det gjennomføres da jeg mener at situasjonsbildet på Tøyen og Grønland er viktig for oppgaven som helhet. Jeg ønsket det slik da jeg mener konteksten for

områdeløftet har stor betydning for gjennomføringen. Få, eller ingen områder i Norge er som Tøyen og Grønland hva gjelder beliggenhet, sosioøkonomisk situasjon og innbyggingsammensetting.

Noe mer kritisk for anonymiseringen kan det være at populasjonsutvalget består av fem informanter. Alle fire innbyggerrepresentantene inngår, noe som gjør det mulig å koble hvem som har sagt hva. Sjansen minskes ikke av den skjematiske fremstillingen jeg har gjort av informantene tidligere i metodekapittelet. Grunnen til at jeg likevel har valgt å gjøre det på denne måten er at spørsmålene jeg stilte ikke var sensitive, samtidig som jeg ettertrykkelig har informert om muligheten for å bli gjenkjent. Denne informasjonen finnes i informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen de har underskrevet, i tillegg til at informasjonen ble gitt forut for intervjuene.

Det som har vært spennende med innbyggerrepresentantene som informanter har vært deres dobbeltrolle. De er valgt av bydelsutvalget og er på et vis en del av organiseringen av OGT, med de følger det har. Den rollen er særlig i fokus i kapittelet som omhandler Lokalstyret.

Jeg har underveis i arbeidet med oppgaven reflektert over hva jeg kunne gjort annerledes. Lokalstyremøter er én av tingene jeg burde fått med meg. Jeg tror jeg på den måten kunne fått en annen type innblikk i Lokalstyrets arbeid, maktbalansen mellom styremedlemmene og hvordan sammensetting av medlemmer og deres representasjon ble synlig. Dessverre falt vårens tre møter på datoer hvor jeg ikke hadde mulighet til å delta.

Andre refleksjoner har spesielt vært tilknyttet utvalget av informanter. Jeg har blant annet ønsket å vurdere barrierer mot deltakelse. I den forbindelse kunne det vært relevant å intervju noen som *ikke* deltar. Med informanter som ikke deltar kunne jeg kanskje fått mer konkrete begrunnelser på barrierer. I forbindelse med innhentet data om Lokalstyret kunne jeg intervjuet for eksempel bydelsdirektøren for å få en annen synsvinkel på det innbyggerrepresentantene sier. Oppgaven kunne med hans synsvinkel blitt belyst mer helhetlig og noe av «skepsisen» mot han fra innbyggerrepresentantene kunne fått fokus.

I tillegg ser jeg at det kunne vært hensiktsmessig å intervju Frank (eller noen andre fra programkontoret) på et senere tidspunkt, for eksempel når jeg var godt i gang med analysen. På denne måten kunne jeg stilt flere spørsmål direkte knyttet mot det informantene sa, og poenger som analysearbeidet hadde vist.

5.0 Lokalstyret

For å besvare problemstillingen «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?» vil jeg starte med å fokusere på Lokalstyret. Som vist i kapittel 2.6 består Lokalstyret av fire representanter fra innbyggerne, i tillegg til en representant fra både skole og politi, samt bydelsdirektøren. Fokus i kapittelet vil blant annet være på rekruttering av innbyggerrepresentanter og hvordan representasjonen og sammensettingen av representanter er i Lokalstyret. Jeg vil også gjøre en sammenlikning av Lokalstyrets uttalte mandat fra OGT, og innbyggerrepresentantenes opplevde grad av deltakelse, før en oppsummering runder av kapittelet. Forskningsspørsmålet «Hvordan er innbyggerrepresentantenes rolle i Lokalstyret?» skal her belyses.

5.1 Valg av innbyggerrepresentanter

Det er en helt sentral del av områdeløft at prosjektene baseres på innbyggernes ønsker, ressurser og behov (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). I OGTs programplan for 2018 ble det derfor vedtatt å etablere et lokalstyre bestående av innbyggere fra Tøyen og Grønland (Pran, 2018c). Prosessen for valg av innbyggerrepresentanter vil ha fokus i dette første delkapittelet.

Prosessen startet med at bydelsdirektøren sendte ut invitasjoner til områdeløftets nettverk med anmodning om å foreslå kandidater til vervet som innbyggerrepresentant i OGT. Nettverket bestod blant annet av sentrale lokale frivillige organisasjoner, bydels tjenester, ressurspersoner og enkeltpersoner som hadde meldt interesse for områdeløftene. Invitasjonen inneholdt informasjon om utvelgelsesprosessen og hvilket ansvar Lokalstyrets representanter skulle ha (Pran, 2018c).

Antall innspilte eller vurderte kandidater til vervet som innbyggerrepresentant var 16 stykker, hvorav 7 kvinner (Pran, 2018d). De aktuelle kandidatene ble intervjuet og vurdert ut fra innspill, og OGTs egne erfaringer tilknyttet personens engasjement og deltakelse. For å fungere godt i Lokalstyret ble det påpekt at innbyggerrepresentantene måtte ha ferdigheter og kapasitet utover å være representative for innbyggerne i området, da Lokalstyret også har resultatansvar på vegne av bydelsutvalget. Bydelsadministrasjonen vurderte alle kandidatene før de ble innstilt (Pran, 2018c). Basert på Lokalstyrets rolle, og prinsipper for god styrestruktur (KSBedrift referert i Pran, 2018c), ble følgende egenskaper hos aktuelle kandidater vektlagt:

- Kompetanse, kapasitet og uavhengighet
- Motivasjon, kunnskap og engasjement for områdene
- Bredt kontaktnett
- Tillit hos ulike grupper av innbyggere
- God ansvars- og rolleforståelse
- Samarbeids- og dialogorientert
- Respekt og forståelse for beslutningsprosesser

I tillegg var det viktig med en viss spredning i alder, bakgrunn (yrke, erfaring) og kjønn (Pran, 2018c).

Rekrutteringsprosessen ble gjennomført med sikte på å innsette to innbyggerrepresentanter og to varamedlemmer. Ved at bydelsdirektøren anbefalte, og bydelsutvalget innstilte de innbyggerne de gjorde var det « (...) forsøkt å ivareta helheten i representasjonen» samt hensynet til « (...) kompetanse, kapasitet, uavhengighet og andre egenskaper som er viktig i styrearbeid, samt at helheten i innstillingen representer spredning i kjønn, geografi, alder og bakgrunn» (Pran, 2018c).

Innstillingen ble senere omgjort etter forslag i bydelsutvalget i Gamle Oslo. Antallet faste innbyggerrepresentanter ble økt fra to til fire. Innbyggerne som tidligere var valgt som varamedlemmer rykket opp, og nye varamedlemmer ble engasjert (Bydelsutvalget Gamle Oslo, 2018, s. 24-26). I protokollen fra møtet i bydelsutvalget er innbyggerrepresentantene satt som representanter for ulike grupper, henholdsvis «ungdom», «beboere i kommunale leiligheter», «Tøyen» og «Grønland» (Bydelsutvalget Gamle Oslo, 2018, s. 26).

Fra det ble vedtatt at det skulle opprettes et lokalstyre med innbyggerrepresentanter den 14.12. 2017, til representantene ble valgt, gikk det rett i overkant av en måned (29.januar) (vurdert utfra bydelsutvalgets møteprotokoll) (Pran, 2018c).

Bente er representant for Tøyen, og var blant de opprinnelige innbyggerrepresentantene. Hun beskriver rekrutteringsprosessen slik:

Det var programkontoret som fant tak i oss ved å spørre rundt, og den prosessen var ikke så god, den gikk veldig fort. For det er jo litt sånn at vervet blir nesten kastet etter deg, ikke sant. (...) Jeg synes det var skummelt også fordi det var jo et Tøyenråd først, med så mange flere, og så skulle vi være veldig få. Bente

Bente forteller at hun ble spurt to ganger før hun valgte å takke ja til vervet. Hun måtte vurdere om hun hadde tid, om hun ønsket og om hun hadde kompetanse. Innledningsvis var de bare to innbyggerrepresentanter, og dette gjorde henne usikker. Det ble bedre for henne da Lokalstyret ble utvidet til fire representanter. Jeg tolker dette som at hun synes det var positivt at de var flere som skulle dele ansvaret. Kan dette også ha vært positivt for Lokalstyrets representasjon å utvide antallet innbyggerrepresentanter? Økningen og hvilken betydning den hadde diskuteres i neste delkapittel.

5.2 Flere innbyggerrepresentanter, bedre representasjon?

Underveis i prosessen med valg av innbyggerrepresentanter ble det altså gjort en utvidelse fra to til fire. Hva denne endringen bidro til belyses her. Jeg stiller også spørsmål ved om fire innbyggere er tilstrekkelig for å representere hele Tøyen og Grønland, og hvordan de fire utvalgte egner seg for oppgaven. Den første tanken som slår meg er at flere personer fører til flere meninger og mulighet til å nå flere nettverk. Jeg vil innledningsvis vise Frank, fra programkontoret, og Bentes tanker omkring utvidelsen. De var begge positive:

(...) det at vi startet med å tenke på to representanter det var jo så vidt jeg husker da ekstremvarianten av "nå skal vi ha noe som funker". Men så utvidet vi det heldigvis til fire. Frank

Bente sier noe liknende:

Egentlig skulle vi bare være to, så egentlig var det bare meg og Ida som var satt inn som første. Også kom Jens og Petter inn i tillegg, fordi noen av politikerne sa «det bør være flere». (...) Det var veldig bra, ja, veldig bra var det. Bente

Ved at antall innbyggerrepresentanter ble økt synes muligheten større for å dekke den store variasjonen i befolkningen på Tøyen og Grønland. Likevel kan ikke fire personer representere alle interesser og samfunnsgrupper i området (Cornwall, 2008, s. 277).

Ofte er de som engasjerer seg i medvirkningstiltak små, men ressurssterke grupper med markerte meninger og preferanser (Sager, 1991, s. 156). Dette kan medføre at ønskene til kun et mindretall i lokalsamfunnet imøtekommes. Representasjon handler om at folkevalgte forsamlinger skal gjenspeile befolkningen. Ulike grupper skal delta for å kunne fremme sine interesser, erfaringer og perspektiver. Er det ubalanse i rekrutteringen, kan en anta at det er ubalanse i hvem sine interesser som blir løftet frem (Guldvik, Johansen & Askheim, 2010, s. 32).

Som vist i kapittel 4.1 er innbyggerrepresentantene i Lokalstyret to kvinner og to menn, hvor én av hvert kjønn er fra Somalia og Norge. Tre av representantene er eldre enn 40 år, og alle innbyggerrepresentantene er i stor grad engasjert i ulike aktiviteter i lokalsamfunnet (Pran, 2018d). Frank, fra programkontoret, virker fornøyd med rekrutteringen og representasjonen i Lokalstyret:

Altså, vi har jo forsøkt å få et spenn i de representantene vi har valgt (...). Så det er to Tøyenrepresentanter og to Grønlandsrepresentanter. Da har vi både en etnisk nordmann og en ikke-etnisk nordmann fra begge steder. Vi har forsøkt å opprettholde kjønnsfordeling, og på innbyggerrepresentantene har vi fått til det. (...) De [innbyggerrepresentantene] er aktive i noen av de største sameiene vi har, noen er partipolitisk aktive, noen bor i kommunale gårder og er aktive i styrearbeid der og jobber for å gjøre kommunale gårder til et bedre sted å bo og vokse opp. Frank

Frank trekker frem flere fordeler ved dagens innbyggerrepresentanter; de er aktive både politisk og i kommunale gårder, - de har et engasjement. Innbyggerrepresentantenes engasjement og deltakelse på ulike arenaer kan sies å være grunnen til at OGT kjente til de, og gjorde de aktuelle for vervet (da rekrutteringen skjedde i OGTs egne nettverk) (Pran, 2018c). Kunne det ikke vært fordelaktig om OGT forsøkte å rekruttere nye mennesker til å være aktive i lokalmiljøet? Slik kunne Bente, Petter, Jens og Ida fortsatt med sitt lokale engasjement, og noen som ikke var aktive kunne blitt innsatt som innbyggerrepresentanter. På denne måten kunne OGT unngått å nærme seg den risikoen Sager (1991, s. 156) beskriver om at mennesker med allerede sterke stemmene og markante meninger ofte er de som deltar og får mer spillerom.

At allerede engasjerte mennesker får en enda større rolle, kan bety at de får nok en arena å dele sitt personlige budskap på, mens de svake stemmene forblir uhørt. Farrington og Bebbington i Cornwall (2008, s. 276) skriver at en «dyp» deltakelsesprosess, slik bruken av innbyggerrepresentanter kan ses som, kan forbli «smal» fordi den bare involverer en håndfull mennesker eller bestemte interessegrupper. Poenget til Farrington og Bebbington i Cornwall (2008, s. 276) blir enda mer aktuelt for OGTs innbyggerrepresentanter når både Bente og Petter forteller at bydelsdirektøren har sagt de skal representere seg selv:

(...) han bydelsdirektøren har jo vært veldig opptatt av at vi representerer jo bare oss selv i det Lokalstyret. Bente

Noe av de første han sa, han bydelsdirektøren [var] at "nei du er her som innbyggerrepresentant, du representerer i utgangspunktet deg selv". Så det er nok hans syn på akkurat det da. Petter

Disse uttalelsene kan tyde på at Bente, Petter, Jens og Ida skal snakke på vegne av seg selv og hvordan *de* ønsker å ha det på Tøyen og Grønland. Lokalstyret kan da ikke sies å ta hensyn til innbyggernes ønsker, ressurser og behov, men heller representere særinteresser. Akkurat denne utfordringen peker Sager (1991, s. 156) på; et mindretall innbyggere får sine meninger hørt fordi det er de som engasjerer seg. Kommentarene bydelsdirektøren har gitt noen av innbyggerrepresentantene kan tyde på at han ser bort fra Kommunerevisjonens bemerkning tilknyttet det tidligere Tøyenløftet. Som vist i kapittel 2.6.2 ble Tøyenløftet kritisert for å ikke lytte nok til «de stille stemmene» (Kommunerevisjonen, 2018).

Kommentarene fra bydelsdirektøren kan tyde på at innbyggerrepresentantene har masse makt. De kan fremme *egne* syn og ønsker, fremfor de behov og ønsker innbyggerne på Tøyen og Grønland har. Dette er stikk i strid med hvordan litteratur og erfaringer om områdeløft fremhever viktigheten av innbyggernes deltakelse (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30).

Arnstein (1969, s. 216) mener deltakelse handler om omfordeling av innbyggers makt; de ubemidlede og fattige skal trekkes inn i politiske prosesser. Hvis det var tydelighet knyttet til at innbyggerrepresentantene skulle representere innbyggerne på Tøyen og Grønland, kunne det blitt vurdert til å være deltakelse som kunne endret maktforholdet til at de marginaliserte var i besittelse av makten, slik Arnstein (1969) påpeker. Sitatet over kan være et tegn på at det er noen få som sitter med makten.

Fattigdom, som er en utfordring for mange på Tøyen og Grønland (Oslo kommune, 2017a, s. 4-5), fører til ulikhet som kan påvirke integritet og mulighet for deltakelse (Dominelli, 2002, s.3- 4). Resultatet av dette er mangel på politisk makt og tap av sosiale og menneskelige ressurser (Dominelli, 2002, s. 3-4). Mange av innbyggerne på Tøyen og Grønland kan sies å være avhengige av at innbyggerrepresentantene representerer alle, og ikke bare seg selv.

I motsetning til hva bydelsdirektøren har uttalt, er innbyggerrepresentantene opptatt av at de snakker for flere enn seg selv:

Vår viktigste oppgave er å fremme de sakene som innbyggerne synes er viktig. Så det er ikke bare å representere meg selv eller den etnisiteten jeg tilhører, men også nordmenn som bor i kommunale leiligheter, for eksempel. Jens

De er også opptatt av å ha kontakt med innbyggerne og lokale interessegrupper, med den hensikt å løfte frem deres meninger:

Jeg kan bare snakke for meg selv da, men jeg oppfatter det at alle vi fire som sitter nå er såpass involvert i andre ting fra før, og opptatt av akkurat det du tar opp [å bringe informasjon videre], at vi snakker veldig mye med andre og prøver å høre. Både på boforeningsmøter, Facebook og i Tøyeninitiativet. Petter

Selv om innbyggerrepresentantene forsøker å benytte sine nettverk for å nå ut og få innspill, sier Bente at hun ikke får mange svar når hun forsøker å innhente andre innbyggers behov og ønsker:

Tøyeninitiativet har en sånn liste som det går an å melde seg på. (...) der kan jeg sende ut en mail av og til at "nå skal vi ha Lokalstyremøte, så hvis noen har innspill", men stort sett så får jeg ikke noe tilbakemelding. Det er to-tre stykker som mailer tilbake. Det er veldig lite. De fleste orker ikke å være så engasjert i det vi driver med [arbeidet til Lokalstyret], egentlig. Også tror jeg folk tenker at «de [innbyggerrepresentantene] gjør en god nok jobb», og derfor engasjerer de seg ikke. Bente

Bente sender ut mail til medlemmene av det lokale innbyggerinitiativet Tøyeninitiativet, men synes hun får få svar. Tøyeninitiativet ble startet av innbyggere på Tøyen i 2013 i et forsøk på å ansvarliggjøre politikere, forbedre Tøyen og sørge for innbyggernes medvirkning i politiske prosesser (Tøyeninitiativet, 2019). Bente tror innbyggerne regner med at innbyggerrepresentantene bruker makten sin på en god måte. Dette kan ses på som sosial kapital på samfunnsnivå hvor mennesker har tro på samfunnets solidaritet og sammenbindende kraft (Putnam, 2000, s. 39; Ødegård et al., 2014).

Både Petter og Bente sier at de forsøker å benytte sine nettverk for å få innspill. Dette kan ses som at de forsøker å benytte sin sosiale kapital. Både Putnam (2000) og Coleman (1988) påpeker hvordan nettverk består på grunn av tillit, gjensidighet og utveksling av

informasjon, og at dette er sosial kapital. Teori tilknyttet sosial kapital (Putnam, 2000) tilsier at dersom Bentes grad av sosial kapital var høy, skulle det vært enklere å engasjere og nå ut til menneskene i nettverk hun er en del av. Bente sin kommentar kan på den ene siden tolkes dithen at innbyggerne har tillit til at innbyggerrepresentantene snakker deres sak, og at de derfor ikke engasjerer seg i større grad. På den andre siden kan kommentaren tolkes dithen at Bente ikke har sterke nok bånd til nettverket sitt, i dette tilfellet Tøyeninitiativet.

Bentes opplevelse er ikke unik. Funnene Sjølander (2014) gjorde i programgruppen i Veitvet-Sletteløkka viste at det er vanskelig å engasjere og nå ut med informasjon gjennom innbyggerrepresentantenes nettverk, og i så måte å utnytte disse nettverkene i særlig grad.

5.2.1 Bakgrunn for valg av antall innbyggerrepresentanter

I OTG er det vedtatt at innbyggerne skal delta og si sine meninger gjennom deltakelse i enkeltprosjekter. OGT mener det er lettere å oppnå god medvirkning med involvering og deltakelse når temaet er nært og konkret, og ikke som en del av overordnede prosesser (Oslo kommune, 2019, s. 13-14). Dette kan også være grunnen til at det bare er fire innbyggerrepresentanter i Lokalstyret; innbyggernes stemmer skal høres på andre arenaer. Fra tidligere områdeløft er det erfaringer som tilsier at mange mennesker som representerer mange ulike interesser fører til lange og vanskelige prosesser:

Vi hadde jo det som het Tøyenrådet før da vi bare hadde Tøyenløftet [Områdeløft Tøyen] og det var jo en veldig bred sammenslutning; masse, masse interesser som var representert, men det var rett og slett for stort, de var veldig sjeldent vedtaksdyktige, rett og slett fordi det var for mange som hadde forskjellige agendaer. Frank

Jaja, det er jo absolutt det [mye ansvar på få personer], men det ville ikke, jeg føler ikke det ville blitt noe mindre ansvar om det var seks stykker eller ti. Bare mer arbeid. (...) men ja, det er jo et stort ansvar. Men jeg tror de er, min følelse er at de tar det seriøst og at de ikke føler at de blir knust av det. Frank

Frank presenterer her utfordringer han mener oppstår når en forsøker å sikre størst mulig representasjon. Slik jeg tolker det mener han at hvis antallet innbyggerrepresentanter var høyere ville det ført til mange meninger, mange som må møte opp for at styret skal være vedtaksdyktig, samtidig som alle prosesser blir mer tidkrevende og arbeidsomme. Frank

har erfaring med at det er vanskelig med store «representasjonsgreier», men representasjon handler nettopp om ulike gruppers mulighet til å fremme egne interesser, erfaringer og perspektiver (Guldvik et al., 2010, s. 32).

Erfaringen til Frank kan sies å være i tråd med hva Cornwall (2008, s. 276-277) skriver om deltakelse. Idealet er kanskje å oppnå deltakelse fra «alle», men i praksis er dette nesten umulig å oppnå. Det vil være så tidkrevende og prosessene vil bli så langsomme at menneskene mister interessen. I tillegg er det gjerne de med særinteresser som deltar og sier sin mening (Cornwall, 2008, s. 276; Sager, 1991, s. 156).

Jeg mener Frank (og Cornwall) her glemmer at flere deltakere også kan føre til mindre arbeid på hver representant og at det kan bidra til at de får gjort mer, så fremt samarbeidet er godt. Flere innbyggerrepresentanter ville betydd flere som deltar, og da kunne flere fått oppleve virkningene av deltakelse, for eksempel større grad av empowerment. Deltakelse utvikler økt følelse av selvtillit, tilhørighet og kritisk forståelse, og fremmer dermed empowerment (Bracht et al., 1999, s. 87).

Det er vanskelig å sørge for tilstrekkelig representasjon (Cornwall, 2008, s. 277). Særlig i Lokalstyret når antallet innbyggerrepresentanter er fire. Frank sier at programkontoret mener de har truffet bra med sammensetningen av medlemmer i Lokalstyret. Han påpeker også at det skal skje en rulling av representanter, noe som kan medføre at representasjonen vil være god over tid:

(...) på ett eller annet tidspunkt så skal de jo byttes ut, tenker jeg. Det husker jeg ikke helt hva vi har planer for, for øyeblikket, men jeg tror det. Erfaringa med Tøyenrådet tilsier at det er vanskelig å ha for store representasjonsgreier. Frank

Frank påpeker at det er vanskelig med for store «representasjonsgreier». Uttalelsene til Frank i dette kapitlet forteller at de er opptatt av at Lokalstyret skal få gjennomført tiltak og arbeid, og ikke bli sittende i uthalende prosesser. Utfordringen er at det gjerne er sterke stemmer, som fremhever noen få menneskers interesser, som engasjerer seg (Sager, 1991, s. 156). En mulig løsning kan være at OGT evner å finne noen sterkere stemmer blant de «stille stemmene». Disse kan kanskje snakke på vegne av sin gruppe.

Slik det er nå er Bente, Ida, Jens og Petter utpekt som representanter for innbyggerne på Tøyen og Grønland. For å vurdere hvem de er, hvem de representerer og hva de står for, handler neste kapittel om sammensetningen av innbyggerrepresentanter i Lokalstyret.

5.3 Sammensetning av innbyggerrepresentanter

I dette delkapittelet fokuserer jeg på innbyggerrepresentantenes egne tanker om sammensetting av innbyggerrepresentanter i Lokalstyret. Sammensetningen vurderes utfra demografi og kunnskap om styrearbeid. Kjennskap til lokale forhold og nettverk blir også tematisert. Jeg sammenlikner innbyggerrepresentantene med de fakta som Oslo kommune (2017a) legger frem om hvem som bor i området. Kan det argumenteres for at sammensetningen av innbyggerrepresentanter burde vært enda mer variert?

5.3.1 Kjennskap til lokale forhold og demografisk likhet

Når du blir kalt innbyggerrepresentant da forventer innbyggerne at vi skal representere innbyggerne. Men så sier det seg selv at vi er jo bare fire stykker, og det er jo begrensa hvor mange vi kjenner. Bente

Etter hvert som områdemetodikken har utviklet seg har fokuset på involvering fra innbyggerne selv blitt større (Vestby, 2016, s. 28-30). I «Programplan for områdeinnsats med områdeløftene Tøyen og Grønland 2018» ble det derfor vedtatt at det skulle velges innbyggerrepresentanter til Lokalstyret slik at behovene, ønskene og ressursene til innbyggerne på Tøyen og Grønland ble ivaretatt. Den nye styringsstrukturen skulle bidra til at gjennomføringskraften og den lokale forankringen ble styrket (Pran, 2018a, s. 1). I dette delkapittelet drøfter jeg om sammensetningen i Lokalstyret er hensiktsmessig utfra demografi og kjennskap til lokale forhold. Tabell II (s. 36) viser en oversikt over noen av kjennetegnene ved innbyggerrepresentantene, og er relevant for diskusjonen.

Innbyggerrepresentantene er ganske fornøyd med representasjonen i Lokalstyret, men de har også noen betenkeligheter, noe som vises i Petters svar på om sammensetningen var hensiktsmessig:

Ja, det tror jeg man kan si. Til å være så få. Men det vi har prøvd å gjøre ved siden av, det er jo å ha den kontakten nedover da. Vi ønsker egentlig å engasjere varaene mer også, for de har jo ikke blitt aktivt engasjert (...) Petter

Petter skulle ønske at de var flere innbyggerrepresentanter, og de kompenserer for dette ved å forsøke å engasjere vararepresentantene. Det at OGTs lokalstyre består av noen få mennesker som representerer innbyggerne som helhet er ingen sjelden praksis.

Cornwall (2008, s. 276) skriver at det er vanlig at mennesker blir satt til å være representanter og «en stemme» for andre; «Truism as it is, it is often far from obvious that most participatory processes do not and literally cannot involve ‘everyone’». Der hvor det tidligere Tøyenrådet prøvde å involvere «alle», noe som viste seg vanskelig i praksis, har Lokalstyret i OGT blitt en samling av mennesker som skal representere området som helhet. På bakgrunn av metodikk gjøres det ofte valg av hvem som skal delta i planleggingsarbeid, eller hvem som skal delta i møter. Det velges ut representanter som skal delta på vegne av større deler av samfunnet, for eksempel «for de fattige» eller interessegrupper ellers (Cornwall, 2008, s. 277).

OGT omfatter delbydelene Enerhaugen, Grønland og Tøyen. Disse områdene har ca. 24.000 innbyggere (Oslo kommune, 2019, s. 6). I Lokalstyret sitter det fire mennesker som er valgt som representanter for disse innbyggerne, to av hvert kjønn.

Over halvparten av Tøyen og Grønlands innbyggere har minoritetsbakgrunn. På Grønland er andelen 56%, på Nedre Tøyen 51%. Den største etniske minoritetsgruppen i området er fra Somalia (Oslo kommune, 2017a, s. 3). I Lokalstyret har to av fire innbyggerrepresentanter minoritetsbakgrunn. Begge er fra Somalia. Lokalstyret kan det sies å ha god representasjon hva gjelder land-tilhørighet. Representasjon handler om at befolkningen som helhet skal være representert i folkevalgte forsamlinger (Guldvik et al., 2010, s. 32). Slik kan en unngå at bare noen sterke stemmer blir hørt (Sager, 1991, s. 156).

Som vist i Tabell II (s.36) har alle fire innbyggerrepresentanter gjennomført videregående, og tre av fire har, eller er under, høyere utdanning. På Tøyen og Grønland har ca. 25% av innbyggerne mellom 25 og 59 år grunnskole, uoppditt eller ingen fullført utdanning (Oslo kommune, 2017b, s. 16). Representasjonen kunne vært bedre hva gjelder utdanning.

Av alle boliger på Tøyen er i underkant av 20% kommunalt eid, mot ca. 3% i Oslo som helhet. Andelen ikke-vestlige med kort botid er dobbelt så høy på Grønland som resten i av byen, noe lavere på Tøyen, men fortsatt over by-gjennomsnittet (Oslo kommune, 2017a). Omtrent 30% av husholdningene på Tøyen og Grønland er såkalte fattige barnehusholdninger, og i overkant av 30% regnes som ikke sysselsatte (Oslo kommune, 2017b, s. 16). Generelt er det lavere deltakelse fra etniske minoriteter enn befolkningen forøvrig i frivillige organisasjoner, sett bort fra de som er religiøst tilknyttet (NOU 2017:2, 2017, s. 175).

Enkelte av innbyggerrepresentantene leier sine leiligheter, alle har bodd her lenger enn 10 år. Fire av fire har arbeid, selv om noe er deltidsarbeid ved siden av studier. I tillegg er de engasjert i lokalmiljøet gjennom for eksempel frivillig arbeid, og har samboere med annen nasjonalitet. Alle fire innbyggerrepresentantene har bred erfaring fra frivillig arbeid i beboerforeninger og fritidsorganisasjoner, samt arbeidserfaring og noe erfaring tilknyttet styrearbeid. Flere av disse faktorene er grunnen til at de ble valgt ut som representanter for innbyggerne på Tøyen og Grønland (Pran, 2018c). Samtidig er det mange av disse egenskapene som skiller de fra innbyggerne i området.

Ut fra arenaene de er tilknyttet, menneskene de kjenner, og at de har likhetstrekk med en del av innbyggerne, kan innbyggerrepresentantene sies å ha tilgang til mange ulike nettverk. Selv om Bente innledningsvis i delkapittelet påpeker at det er «begrensa hvor mange vi kjenner».

Nettverk som for noen av representantene vil være preget av det Putnam (2000, s. 22) kaller bonding-nettverk, kan for andre være bridging-nettverk. At innbyggerrepresentantene har ulik tilgang til ulike nettverk kan sies å gi de tilgang til en stor del av innbyggerne på Tøyen og Grønland. Det kan føre til god representasjon hvis de evner å fremme de ulike menneskenes meninger (Guldvik et al., 2010, s. 32). Selv om Bente sier hun har opplevd det vanskelig å engasjere i disse nettverkene (se side 51).

Basert på de som *faktisk* er tilknyttet Lokalstyret er Bente ganske fornøyd, selv om hun ønsker flere representanter fra én gruppe:

Jeg synes ikke den er så. Jeg synes den er ganske god. Vi kunne hatt. Vi har ikke vært gode nok til å få med oss vara. [...] Så med varaene våre da så tror jeg vi er ganske godt sammensatt. Ikke sant, vi er både jenter og gutter, vi har forskjellig bakgrunn. Vi har samboere fra Marokko og Tyskland. Vi er ganske internasjonale da, i hvert fall. (...) Men vi kunne godt hatt en ungdom til. Bente

Ida deler Bentes oppfatning:

Egentlig representerer jeg både Grønland og Tøyen fordi jeg er like mye begge steder, men det kunne også vært godt å ha en ungdom til, fordi jeg bare er én person (...). Ida

Bente påpeker at de gjerne skulle vært en ungdom til, altså noen med ca. samme alder som Ida. Ida ønsker det samme, selv om hun påpeker at hun er mye både på Tøyen og Grønland, og i så måte har nettverk begge steder.

Tilgang til, og tillit i ulike nettverk var to av kravene som ble vektlagt ved valg av innbyggerrepresentanter (Pran, 2018c). Tillit er en faktor innenfor sosial kapital, og kan ha betydning for hva et nettverk kan bidra med (Putnam, 2000). Der jeg i forrige kapittel påpekte sosial kapitals betydning for å engasjere nettverk, er jeg her mer opptatt av hvilke nettverk innbyggerrepresentantene har tilgang til mer generelt. Det kan tenkes at Ida har tilgang til andre miljøer enn de andre innbyggerrepresentantene. Nettverk som Ida er en del av, kan oppleves som nettverk det er vanskelig for de eldre innbyggerrepresentantene å bli en del av. Slike tette nettverk er gjerne mindre utadvendte. De beskrives som bonding-nettverk (Putnam, 2000, s. 21-22).

Ida har tilgang til, og muligens tillit i, flere nettverk for yngre på grunn av alder, samt sitt engasjement som fotballtrener og miljøarbeider i området. Viktig er det her å understreke at nettverkene er mer eller mindre preget av å være bonding- eller bridging-nettverk, de er ikke enten eller (Putnam, 2000, s. 23). Nettverkene er ikke nødvendigvis helt lukket. Tilgangen er bare enklere for noen (Putnam, 2000, s. 23).

Barn og unge ses som viktige i forbindelse med områdeløftet av de ulike innbyggerrepresentantene. Både Bente og Petter understreker at det handler om barn og unges fremtid. Jens påpeker det sammen ved å snakke om viktigheten av skole og unges fritid underveis i intervjuene. Ida takket ja til vervet som innbyggerrepresentant fordi hun så at ungdommene ikke hadde noen til å snakke for seg.

Ser en på alderen for innbyggerne i området synes ønsket om enda en ungdom i styret å være relevant. Blant innbyggerne på Tøyen og Grønland er i underkant av 45% yngre enn 30 år. (Oslo kommune, 2017a, s. 3). Tøyen og Grønlands andel barn under 16 år med minoritetsbakgrunn er henholdsvis 75% og 68% (Oslo kommune, 2019, s. 7). Dagens styre har én representant under 22 år, de andre er eldre enn 40. Blant kandidatene for

innbyggerrepresentanter var 3 av 16 under 23 år, men ingen yngre enn 20 år. Med tanke på alder kan det argumenteres for at representasjonen kunne vært bedre.

Hva kan være grunnen til at det er ikke engasjert enda en representant for den yngre gruppen? Denne problemstillingen skal jeg komme nærmere inn på i det følgende når blant annet innbyggerrepresentantenes kunnskap om styrearbeid blir belyst.

5.3.2 Kunnskap om styrearbeid

I forrige delkapittel ble det belyst et ønske om flere ungdomsrepresentanter blant innbyggerrepresentantene. Innledningsvis skal det kort handle om mangelen på ungdommer blant innbyggerrepresentantene, før diskusjonen dreier over på innbyggerrepresentantenes kompetanse til å sitte i Lokalstyret.

Som vist i delkapittelet 5.1 holder det ikke å bare være representant for innbyggernes nasjonalitet, alder og kjønn. Det ble i tillegg vektlagt flere andre egenskaper i utvelgelsen av innbyggerrepresentanter: «kompetanse, kapasitet og uavhengighet, motivasjon, kunnskap og engasjement for områdene, bredt kontaktnett, tillit hos ulike grupper av innbyggere» (Pran, 2018c). Videre var det av betydning at kandidatene var samarbeids- og dialogorientert, hadde god ansvars- og rolleforståelse, samt respekt og forståelse for beslutningsprosesser (Pran, 2018c).

Mangelen på ungdommer blant innbyggerrepresentantene kan ha bakgrunn i kravet til egenskaper vist i forrige avsnitt. Ufra mandatet som Lokalstyret har blitt gitt, vist i kapittel 2.6.1, har innbyggerrepresentantene mye ansvar, dette kan også være en grunn til at sammensetningen er slik den er. Innbyggerrepresentantene selv understreker at det er masse arbeid og krevende å sitte i Lokalstyret. Jens tro det kunne blitt for krevende for unge representanter:

Ja, det hadde vært veldig bra å ha unge engasjerte. Men igjen, ungdommene har sin egen verden. Å sitte sammen med voksne blir vanskelig for de; hvordan de skal si fra for eksempel. De lever i en egen verden. Det er bra med aldersforskjell, men ungdommer er i en annen situasjon enn oss voksne. De kan variere veldig i humør, er ikke ordentlig utviklet, som en voksen person. Men det er bra å ha synspunkter fra ungdommer, og kombinere disse med hva voksne tenker. Jens

Barn og unges deltakelse skal ikke undergraves, men som all annen deltakelse handler det om hvordan den blir gjennomført, hva som er hensikten med deres deltakelse og at

det blir tilrettelagt for den gruppen som skal delta (Hart, 1992). Hvis det satt flere ungdommer i Lokalstyret, men med lite kunnskap rundt egenskapene nevnt over, kunne deltakelsen deres blitt vurdert til å ikke være reell (Arnstein, 1969).

Innbyggerrepresentantenes kompetanse og tanker om opplæring ble tematisert i noen intervjuer; deres generelle kompetanse, deres vedtakskompetanse, samt tiden og arbeidet det krevde fra de å sitte i Lokalstyret:

Jeg kan jo si at vi innbyggerrepresentantene da, vi fire, har jo tillatt oss å ha et møte i forkant av disse møtene [Lokalstyremøtene] fordi det er naturlig å sitte og diskutere saken å forberede seg. (...) dette er komplekse problemstillinger og man trenger faktisk å kunne diskutere de, og så trenger jeg å høre hva de andre mener og omvendt. Jeg mener jo i utgangspunktet at vedtaks-messig så har du ikke lov å fatte vedtak hvis du ikke har kompetanse, eller vedtakskompetanse, fordi da gjør du jo egentlig ting som du ikke har kompetanse til å gjøre, (...) men sånn ideelt sett så skulle jeg nok kanskje ønske meg at man i tunge saker hadde mere type arbeidsmøter hvor innbyggerne, representanter fra skole og politiet hadde mulighet til å kanskje sitte å jobbe mer med saker. Petter

Hva Petter legger i det å ha kompetanse eller vedtakskompetanse er ikke meg bekjent, men det kan tenkes at det handler om hvilken bakgrunnskunnskap menneskene innehar tilknyttet saken de skal fatte vedtak om. Petter peker på at arbeidet som ligger til rollen deres er utfordrende, men at de har funnet løsninger. Bente uttrykker noe av det samme når hun etterlyser opplæring og rolleavklaring:

Vi har fått null opplæring. Vi burde fått opplæring i både hva områdeløftet har vært fra før, hva som er gjort, og hva man forventer av oss i den rollen [som innbyggerrepresentant], men de har ikke visst selv heller hva man forventer av oss i den rollen, så de har ikke vært i stand til å gi oss den opplæringen, tror jeg da. Men.. Jeg synes det var VELDIG rart at vi ikke fikk noe mer opplæring. Bente

Innbyggerrepresentantene mener det er krevende å sitte i Lokalstyret, og at det derfor ikke er for hvem som helst. Nåværende innbyggerrepresentanter har utviklet ressurser som er hensiktsmessige med tanke på rollen, noen gjennom frivillig- og betalt arbeid, men også gjennom utdanning. Bente har erfaring tilknyttet medvirkningsprosesser og møtevirksomhet gjennom sitt daglige arbeid. Petter har tidligere hatt stilling som sjef, og sitter nå i flere ulike styrer. I intervjuene sier begge at arbeids- og styre-erfaring har vært

viktig for å mestre oppgaven som innbyggerrepresentant. Jens er nestleder i bostyret i blokka han bor og har arbeidserfaring som lærer.

Ida er i starten av 20-årene og har på eget initiativ sørget for å ha kompetansen vervet som innbyggerrepresentant krever:

Jeg måtte faktisk lære meg nytt "stoff" for å sitte i styret her, altså hvordan jeg skal lese sakspapirer, være forberedt til møtene, være litt mer konkret og saklig, og ikke ta personlig agenda i sakene vi snakker om, men heller være preget av fakta og saken. Ida

Innbyggerrepresentantene føler at de må ha en viss kompetanse for å sitte i Lokalstyret. Kompetansegrunnlag var også en avgjørende faktor for hvilke kandidater som ble valgt til å sitte i Lokalstyret. Pran (2018c) pekte på at følgende ferdigheter hos innbyggerrepresentantene ble vektlagt: respekt og forståelse for beslutningsprosesser, god ansvars- og rolleforståelse, være samarbeids- og dialogorientert, samt kunnskap om området (se kapittelet 5.1 for utfyllende liste).

Frank fra programkontoret er derimot mer opptatt potensialet for å lære gjennom prosessen. Han sier de ikke har noen spesifikke krav til innbyggerrepresentantene, og at programkontoret er opptatt av å legge til rette. Innbyggerrepresentantenes engasjement er viktigere:

Jeg er veldig for lokaldemokratisk representasjon i denne type prosjekter, - jeg tror det er helt nødvendig, men det er det å finne en balanse mellom vedtaksdyktighet, vedtakskompetanse og bredde på representasjonen. (...) Det er jo kontinuerlig opplæring gjennom handling da, på en måte. At vi prøver å sørge for at alt som legges frem er pedagogisk tilrettelagt, ikke fordummende på en måte, men at vi bruker klart språk og vi sørger for at det ikke er for heftige dokumentbunker de må igjennom, for de folka her har jo arbeidsliv. Ja, så er det en kontinuerlig aktivitet på å gjøre de kompetente, men vi har ikke noen formelle kvalifikasjoner på det, den formelle kvalifikasjonen er at du er engasjert og bor lokalt. Frank

Frank er opptatt av innbyggerrepresentantenes engasjement, tilhørighet og læring gjennom prosessen, men representantene selv kunne ønsket opplæring, og andre

arbeidsmåter i vanskeligere saker. For å bøte på disse manglene har innbyggerrepresentantene funnet løsninger. Ida har tilegnet seg relevant kunnskap om styrearbeid ved å lese teori, mens Bente kontakter kollegaer på jobben som kan lære henne ferdigheter som trengs i områdeløftet, men som hun ikke har fått opplæring i. I tillegg samles alle innbyggerrepresentantene i forkant av Lokalstyremøter for å diskutere og avklare ulike problemstillinger.

Sitatene ovenfor viser en form for forventnings-konflikt, eller uklarhet til hva rollen krever mellom de ulike menneskene i OGT. Fra Franks side påpekes det at representantene skal lære mens de utøver sitt virke, og at de forsøker å tilrettelegge dokumenters språk. Samtidig anses vedtakskompetanse som en relevant ferdighet både av innbyggerrepresentantene selv og Frank. Når en i tillegg vet at det forelå et kompetansekrav til innbyggerrepresentantene (se kapittel 5.1) (Pran, 2018c), ser en at det er ulike forventninger og ulike tanker knyttet til ferdighetene innbyggerrepresentantene skal ha, og ferdigheter som skal utvikles.

Med innsikt i hva innbyggerrepresentantene mener om viktigheten av kunnskap tilknyttet vervet, hva tenker de om oppgaven og ansvaret de har fått, er det mulig å følge opp? Neste delkapittel fokuserer på innbyggerrepresentantenes deltakelse i Lokalstyret, i teori og i praksis.

5.4 Innbyggerrepresentantenes deltakelse i Lokalstyret

Dette delkapittelet fokuserer på innbyggerrepresentantenes grad av deltakelse i Lokalstyret. I første delkapittelet benytter jeg Prettys (1995) deltakelsestypologi som utgangspunkt for å vurdere hvor stor grad av deltakelse Lokalstyret er tiltenkt. Vurderingen gjøres ut fra ansvarsområdene OGT har beskrevet i programplanen for 2019, som jeg også har belyst i kapittel 2.6.1 (Oslo kommune, 2019, s. 15-16). Som vist i teorikapittel 3.2 ser Prettys (1995) typologi på deltakelse fra ståstedet til de som benytter seg av deltakelse.

Andre del av kapittelet benytter Arnstein (1969) sin stige som utgangspunkt for å beskrive den graden av deltakelse innbyggerrepresentantene i Lokalstyret *faktisk* opplever å ha.

5.4.1 Innbyggerrepresentantenes grad av deltakelse vurdert ut fra tildelt mandat

Hvor stor grad av deltakelse skal Lokalstyret ha, vurdert ut fra mandatet? Selv om Jules Pretty (1995) sin typologi omhandler enkeltmennesker ser jeg den som overførbart til innbyggerrepresentantene og Lokalstyret som helhet.

Der hvor Tøyenrådet fungerte som et mer rådgivende og diskuterende forum (Østmark, 2016), har Lokalstyret fått et omfattende mandat hvor de også skal ha reell makt. I OGTs programplan for 2019 kan en lese følgende om Lokalstyrets oppgaver:

Lokalstyret anbefaler for bydelsdirektøren å fatte vedtak om opprettelse og avvikling av prosjekter i tråd med vedtatt programplan med tilhørende føringer. Videre har det løpende styring og resultatoppfølging av programmet og ansvar for revidering av årlig lokal programplan.

Lokalstyret har et spesielt ansvar for at relevante aktører i området involveres på en hensiktsmessig måte gjennom prosjektene. Det har også ansvar for at kommunikasjonen mellom programmet og innbyggerne fungerer tilfredsstillende og at samarbeidet med bydelens tjenester fungerer tilfredsstillende. Lokalstyret har også ansvar for at det etableres et effektivt system for program- og prosjektstyring. Lokalstyret har fått myndighet fra og rapporterer til Gamle Oslo bydelsutvalg. (Oslo kommune, 2019, s. 14-15)

Slik jeg ser det har Lokalstyret fått store ansvarsområder. Som vist i kapittel 5.3 opplever ikke innbyggerrepresentantene å ha fått særlig opplæring tilknyttet vervet de har, noe de synes de burde hatt. Utfra ansvarsområdene hentet fra programplanen for 2019 kan en forstå at de kunne ønsket opplæring.

For det første skal Lokalstyret fatte vedtak om opprettelse og avvikling av prosjekter, noe som tilsier at de må fremskaffe informasjon om disse prosjektenes drift og ideer. Videre skal de ha løpende kontroll på programmet, altså OGT, og ha ansvar for revidering av årlig programplan. For å få innspill til programplanen i 2019 ble det arrangert flere temamøter og ett folkemøte (Oslo kommune, 2018b). Slik jeg forstår situasjonen skal Lokalstyret ha ansvar for å innhente informasjon til programplanen, samt sørge for at informasjonen/endingene får plass i programplanen. Lokalstyret har også ansvar for å involvere relevante aktører i området i ulike deler av prosjektene i OGT, det skal sørge for god kommunikasjon mellom OGT og innbyggerne, samt godt samarbeid

med bydelens tjenester, i tillegg til at de har ansvar for at det etableres et effektivt system for program- og prosjektstyring.

Lokalstyret består riktignok av syv personer; fire innbyggerrepresentanter, en representant fra politiet, en fra lokal skole, samt bydelsdirektøren, men det er et enormt ansvar som hviler på disse personene. Ifølge Petter får innbyggerrepresentantene honorar for å delta på Lokalstyremøter. Likevel skal en huske at dette er et verv de har tatt på seg og bedriver i tillegg til jobb, skolegang, aktiviteter og andre engasjement de måtte ha. Jeg kan forstå at innbyggerrepresentantene har formøter, som Petter beskriver på side 58. Utfordringen kan vel være å finne tid til både formøter og det å sette seg inn i og gjennomføre alle oppgavene Lokalstyret har fått. Ida var tydelig på at rollen som innbyggerrepresentant krevde mye tid og energi av henne:

Ja, faktisk så er det veldig mye lesing. Det er mye ansvar. Du kan ikke sitte i styret uten og alltid være oppdatert, du må henge med, du må lese aviser, du må finne ut av hva som egentlig skjer i området til enhver tid, du må snakke med ungdommene det gjelder, du må snakke med [menneskene i] området. Du må ta deg kveldsturer og dagsturer for å finne ut av hva som er behovet i området. Ida

Ida føler hun må gjøre en personlig innsats for å utføre rollen som innbyggerrepresentant på en god måte. Hun forsøker å holde seg oppdatert på hva som rører seg i nærmiljøet. Slik jeg ser det gjør hun dette for å kunne representere innbyggerne i området på en best mulig måte, samtidig som det sørger for at hennes deltakelse i Lokalstyret har betydning.

Det er liten tvil om at Lokalstyret har fått store ansvarsområder, kanskje for store. Men dette ansvaret gir også rom for å virkelig gjøre en forskjell. Utfra oppgavene Lokalstyret har blitt gitt i Programplanen for 2019 kan det argumenteres for at deres deltakelse er viktig, og at de har makt. Deltakelse handler nettopp om makt (Arnstein, 1969, s. 216).

For å tydeliggjøre graden av deltakelse Lokalstyret og innbyggerrepresentantene har blitt gitt, skal jeg ta utgangspunkt i Prettys (1995) typologi for deltakelse (Figur 6, s. 26). Her skilles det mellom syv ulike nivåer av deltakelse fra «Manipulative participation» og «Passive participation», via «Participation by consultation» og «Participation for material incentives» til «Functional participation». Deretter følger nivået «Interactive participation» og øverst «Self-mobilization» (Pretty, 1995, s. 1252). «Interactive participation» og «Self-mobilization» kan ses som målet for alle som fremhever og

benytter deltakelses-tilnærminger i samfunnsutvikling, selv om graden av deltakelse oftest ender på nivået under disse to, nemlig «Functional participation» (Cornwall, 2008, s. 271).

Nivået «Interactive participation» er det nest høyeste og beskrives en grad av deltakelse hvor menneskene deltar i utvikling av handlingsplaner, analyser og styrking av lokale institusjoner. Deltakelse er en rett, og ikke bare et middel for å nå prosjektmål. Prosessen søker å få flere perspektiver og ved at grupper tar kontroll over lokale avgjørelser og bestemmer hvordan tilgjengelige ressurser skal brukes, har de innvirkning på at strukturer og praksis opprettholdes (Pretty, 1995, s. 1252).

Innbyggerrepresentantene skal være med å utforme programplanen for OGT i årene som kommer, samt ha ansvar for opprettelse og avvikling av prosjekter. I tillegg skal de være med å avgjøre hvilke lokale prosjekter som får støtte fra OGT (Oslo kommune, 2019, s. 15-16). Disse oppgavene kan ses som at de har ansvar for lokale institusjoner (statlige og kommunale institusjoner skal ikke bemidles av OGT). Gjennom vedtaket i programplanen for 2018 er deltakelsen til innbyggerne på Tøyen og Grønland, gjennom Lokalstyret, blitt noe de har krav på (Oslo kommune, 2018a, s. 16; Pran, 2018c). Innbyggerrepresentantenes deltakelse, og de lokales tilstedeværelse i Lokalstyret kan argumenteres for å være noe mer enn et middel. Ut fra ansvarsområdene skal Lokalstyret bidra til at innbyggerne blir hørt, - deres ønsker og behov skal frem (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). Dette handler på mange måter om å flytte makt fra myndighetene og til «de det gjelder». Hvem som har mest den skulle sagt, og hvem som har makt og kontroll, er det deltakelse handler om (Arnstein, 1969). På grunnlag av dette kan Lokalstyrets tildelte grad av deltakelse best beskrives utfra nivået «Interactive participation» i Pretty (1995) sin typologi.

Poengene over viser at Lokalstyret har store ansvarsområder, og at innbyggerrepresentantene skal oppleve høy grad av deltakelse og makt. Neste kapittel fokuserer på hvordan innbyggerrepresentantene opplever at deres grad av deltakelse er i virkeligheten.

5.4.2 Innbyggerrepresentantenes opplevelse av egen deltakelse

Arnstein (1969) fokuserer på deltakelse fra et mottakerperspektiv. Jeg vil derfor benytte hennes deltakelsesstige (Figur 5, s. 26) som verktøy for å beskrive innbyggerrepresentantenes opplevelse av deltakelse i Lokalstyret. Poengene som løftes frem i dette kapitlet kan ses som komplementære til poengene i kapitlet over, selv om

utgangspunktet er ulikt. I forrige kapittel vurderte jeg deltakelsen utfra OGTs ståsted. I dette kapitlet vurderes deltakelsen fra innbyggerrepresentantene. Stemmer uttalt grad av deltakelse med opplevd grad av deltakelse?

Det en skal vite om deltakelse er at det ikke nødvendigvis holder å skape en mulighet for deltakelse, for at alle skal delta. Deltakelse påvirkes av flere faktorer og er også avhengig av hvordan mennesker benytter seg av muligheten for deltakelse, og hvor oppmuntrende initiativtakeren er med tanke på bygge opp deltakernes kapasitet, deres evne til å si fra og skape tro på seg selv (Cornwall, 2008, s. 275).

Som vist i forrige delkapittel er det tenkt fra OTGs ståsted at innbyggerne skal ha mye makt og kontroll. En kan tenke seg at dette er gjennomførbart når innbyggerrepresentantene beskriver at de har et godt samarbeid innad i Lokalstyret, og med programkontoret. Bente uttrykker likevel en skepsis til hvor mye innbyggerrepresentantenes meninger blir lyttet til:

For medvirkning handler veldig mye om holdningene til de som skal drive medvirkning, om de har lyst til å lytte. Vi oppfatter jo ikke at bydelsdirektøren er helt der at han er kjempeinteressert i hva vi har å si foreløpig. Jeg har ikke tillit til at han virkelig vil høre på hva vi har å si, egentlig. Men. Ja, eller, det er både og da. Bente

Bente har ikke tillit til at bydelsdirektøren, som er leder av Lokalstyret, virkelig hører på hva innbyggerrepresentantene har å si. Det kan tolkes som at han ikke tar imot deres innspill, men vil gjøre det på sin måte.

Beskrivelsen av bydelsdirektørens mottakelighet for innspill harmonerer lite med hvordan blant annet Ledwith og Springett (2010, s. 14) mener deltakelse bør gjennomføres. Både i deltakelsesteori og samfunnsarbeid er likeverdig deltakelse viktig (Ledwith, 2011; Ledwith & Springett, 2010, s. 14). Samarbeid, respekt, tillit og likhet er andre verdier som er sentrale (Ledwith & Springett, 2010, s. 14). Hvis representantene i Lokalstyre ikke har tillit til hverandres hensikter kan føre til at det ikke fungerer slik det har til hensikt og at innbyggerrepresentantene trekker seg. Som Putnam (2000, s.19) skriver; det er nettverkens normer for gjensidighet og tillit som holder nettverkene sammen.

En slik opplevelse av manglende deltakelse og makt Bente beskriver kan karakteriseres som det Arnstein (1969) kaller «Placation». På dette trinnet beskrives innbyggerne som deltakende, uten at de nødvendigvis blir hørt. I denne formen for deltakelse plasseres noen «verdige fattige eller ubetydelig» i komiteer for at det skal se fint ut, mens makteliten fortsatt styrer (Arnstein, 1969, s. 220).

Når Bente snakker videre om hvordan det er å følge opp mandatet til Lokalstyret og innbyggerrepresentantene nyanserer bildet noe, selv om jeg fortsatt mener trinnet «Placation» er beskrivende for innbyggerrepresentantenes deltakelse:

I mandatet står det at vi skal sikre at det er god medvirkning, og så skal vi sikre at det er god dialog mellom programkontoret og bydelen. Det ser jeg ikke helt at vi kan klare, det synes jeg virker vanskelig. Men så skal vi ha prosjekt-oppfølging, altså vi skal ha kontroll på prosjektene (...) som får de midlene som kommer fra byrådet til bydelen (...). Men det også er uklart for oss. Det er for vanskelig for oss å ha oversikt over hvilke midler det faktisk er, og hvilke prosjekter det faktisk gjelder, for det virker litt tilfeldig hvilke prosjekter som kommer inn til oss [og hvilke som behandles av andre]. Bente

Bente snakker her om at de på grunn av manglende rolle-avklaring ikke er helt i stand til å følge opp mandatet de har blitt gitt. Hun tror ikke mangel på sådan har vært tilsiktet, men har skjedd fordi det har vært utfordrende for OGT å fastsette hva rollen som innbygger-representant skulle innebære. Situasjonen ender med at det er litt tilfeldig hvilke saker de behandler og hva de får gjort.

Mandatet innbyggerrepresentantene er tildelt har foreligget siden programplanen for 2018 ble vedtatt i desember 2017 (Oslo kommune, 2018a). Her ble det bestemt at det skulle opprettes et lokalstyre, hvordan medlemsfordelingen skulle være og hva styrets mandat skulle bestå i. Allerede i slutten av januar 2018 var en foreslått sammensetning av innbyggerrepresentanter gitt. Politiets representant var også valgt på dette tidspunktet, mens utdanningsetatens representant skulle meldes inn innen 15.mars. Fra det var vedtatt at det skulle opprettes et lokalstyre med innbyggerrepresentanter, til representantene ble valgt gikk det rett i overkant av en måned, med juleferie i mellom (Pran, 2018c). Det kan stilles spørsmål ved hvor godt informert innbyggerrepresentantene var om deres store ansvarsområde, på tross av at denne informasjonen skal ha vært vedlagt invitasjonen som

ble sendt i forbindelse med prosessen for å finne medlemmer til Lokalstyret (Pran, 2018c).

Innbyggerrepresentantenes mandat tilsier at de skal oppleve en grad av deltakelse beskrevet høyt opp på Arnstein (1969) sin deltakelsesstige. Mandatet gir innbyggerrepresentantene og Lokalstyret ansvar for resultatoppfølging, kommunikasjon med relevante aktører, samt å opprette et effektivt system for program- og systemstyring (Oslo kommune, 2019, s. 14-15). I teorien tilsier dette, i mine øyne, en grad av deltakelse som Arnstein har beskrevet på nest øverste trinn; «Delegated Power». På dette trinnet foregår det forhandlinger mellom innbyggere og offentlige instanser som kan medføre at innbyggerne kommer i posisjon til å ta avgjørelser og ha kontroll over planer eller programmer. Det er innbyggerne som sitter med de avgjørende «kortene» som bidrar til at prosjektene som foregår blir til det beste for dem (Arnstein, 1969, s. 222).

Arnstein (1969) er opptatt av hvordan deltakelse oppleves av de som deltar. Slik jeg tolker Bentes opplevelse så føler hun at hennes deltakelse ikke er like betydningsfull og god som den kunne vært. Petter sitt synspunkt stemmer i stor grad med Bentes opplevelser. Han tematiserer at innbyggerrepresentantene ikke har så høy grad av deltakelse som de i utgangspunktet skal:

Vi har jo ansvar for porteføljestylingen av alle disse prosjektene. Og har jo sett at flere av de prosjektene som vi har godkjent har jo egentlig vært i gang, og de har jo vært avsluttet, og blitt formelt avsluttet ganske lenge etterpå, så vi har diskutert for eksempel om vi burde hatt en snakk om hvordan komme tettere på det, da for egentlig skal vi ha kontroll på det hele tiden; har du ansvar så har du ansvar, ikke sant. Men så har du den administrasjon i tillegg bak som sitter og utfører. Det er de som får regningene og som kjører alt dette inn og ser hvordan det faktisk står til, til enhver tid. Så rapporterer programkontoret det til oss. Men hvis vi skal ha en reell styring av det, hvor det på en eller annen måte virkelig er på, så må jo. Petter

Petter påpeker at innbyggerrepresentantene ikke blir satt i posisjon til å ta det ansvaret de skal da prosjekter og prosesser allerede var i gang da de ble engasjert. På grunn av dette har de ikke tilstrekkelig informasjon om disse tingene. Samtidig sier han at

administrasjonen får, og har informasjon, som innbyggerrepresentantene skulle hatt. Han opplever ingen reell styring.

Selv om mandatet tilsier at innbyggerrepresentantene skal oppleve en grad av deltakelse som kan plasseres på trinnet «Delegated power» gjør Bente og Petters historier at trinnet «Placation» på Arnsteins stige kan være beskrivende. På dette trinnet har menneskene rådgivende funksjon, men de med makten tar avgjørelsene. Det er en viss form for deltakelse og innflytelse fra innbyggerne, uten at de nødvendigvis blir hørt (Arnstein, 1969, s. 220). Det er ikke uvanlig at det i deltakelsesprosesser velges innbyggere som skal representere en større gruppe av mennesker (Cornwall, 2008, s. 276-277). På trinnet «Placation» er noen verdig «fattige» valgt ut til å sitte i et råd for at det skal se fint ut, mens makteliten er de som egentlig sitter og styrer (Arnstein, 1969, s. 220).

Bente og Petters beskrivelser tyder på at de ikke i stand til å involvere seg i så stor grad som trinnet «Delegated power» tilsier. De mangler kunnskap til å gjennomføre oppgaven, samtidig som det er usikkerhet til om de blir lyttet til. Opplevelsene til Bente og Petter kan beskrives ved å benytte begrepet vertikal deltakelse. Vertikal deltakelse foregår ofte på den måten at innbyggerne tror de har fått tildelt makt, mens myndighetene egentlig bruker de for å konsultere (Taylor, Kestenbaum & Symons; Richardson; Brager & Specht referert i Twelvetrees (1991, s.82-83)). Slik deltakelse ses i sammenheng med trinn lavere på Arnsteins (1969) stige enn det jeg foreslo tidligere.

De to trinnene «Informing» og «Consultation» er på samme nivå som «Placation», men handler mer om «ikke-deltakelse» enn faktisk deltakelse. «Informing» kan handle om at innbyggere får informasjon om prosesser som allerede er i gang eller at det er en form for enveis-kommunikasjon fra makthaverne. «Consultation» peker på et nivå av deltakelse som er på vei mot fullverdig deltakelse, men uten garanti for at eventuelle forslag blir hørt på. Deltakelse på dette nivået gjøres fordi makthaverne (de organisasjonene som benytter deltakelse) må, slik at de kan si at de rette gruppene har vært involvert i prosjektene (Arnstein, 1969, s. 219-220). Sitatene fra Petter og Bente harmonerer med hvordan disse formene for deltakelse beskrives.

«Lokalstyret skal i henhold til programplanen ikke ha en rådgivende funksjon, men utøve en kontroll- og strategifunksjon med faktisk og solidarisk resultatansvar (...)» (Pran,

2018c). Situasjonen oppleves ikke slik at innbyggerrepresentantene. Kan det være at Lokalstyret er forestilt at de skal ha mer makt enn bydelsdirektøren i realiteten gir de?

Deltakelse handler om hvordan makt omfordeles slik at marginaliserte innbyggere blir inkludert i samfunnsprosesser, skriver Arnstein (1969, s. 216); I utgangspunktet kan en si at innbyggerrepresentantene ved å sitte i Lokalstyret er satt i en posisjon hvor de har makt. Virkeligheten peker mer i retning av at de er plassert i en situasjon hvor de opplever det blant annet Freire (2011) kaller for avmakt. Bente sier hun er usikker på om de blir hørt og Petter opplever ikke reell styring. For å endre på en slik situasjon, sier Freire at en må bli bevisst hva som fører til avmakten, før en kan handle. I samtale med Bente kan det se ut som hun gjennom vår dialog ble mer bevisst hvordan hun faktisk opplevde situasjonen som innbyggerrepresentant. I intervjuet sa hun blant annet «Det er bra jeg får snakket med deg nå, så får jeg rydda litt opp i tankene mine» og at hun ønsket det transkriberte intervjuet slik at hun kunne se hva hun faktisk tenkte.

En kan kanskje si at intervjuet vårt ble en form for frigjørende dialog (Freire, 2011, s. 49). En slik dialog bidrar til å se verden fra nytt perspektiv og gjør mennesket bevisst hva som er årsaken til undertrykkelse, og legger grunnlaget for handling for å endre situasjonen (Freire, 2011). Å bli kritisk bevisst handler om å forstå hvordan makt påvirker livene våre og kan bidra til å skape empowerment (Bracht et al., 1999, s. 86-89; Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Bente og Petter må handle slik at de kan endre maktfordelingen. De må komme i dialog med bydelsdirektøren slik at han får høre deres synspunkter. Premisset for en slik dialog er at begge parter ønsker å lytte og endre situasjonen (Freire, 2011, s. 72). Hvis situasjonen endres kan innbyggerrepresentantene oppleve den grad av deltakelse de selv mener er rett, og som OGT i sine programplaner (2018a, 2019) sier de skal ha.

Etter mer enn 12 års erfaring med områdeløft i Oslo kommune (Brattbakk et al., 2017, s. 2), fokus på innbyggernes deltakelse deltakende (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30), samt kritikken fra Kommunerevisjonen (2018) hva gjaldt hvem som var deltakende i Områdeløft Tøyen, kan det se ut som Lokalstyret i OGT også har utfordringer knyttet til innbyggers deltakelse.

Innbyggerrepresentantene kan sies å ha en grad av deltakelse som hører til høyt opp på Arnsteins (1969) stige, om en sammenlikner med resten av innbyggerne på Tøyen og

Grønland. Den grad av deltakelse de opplever når de sitter i Lokalstyret kan derimot synes å være i tråd med trinnene plassert lavere på stigen til Arnstein (1969, s. 217). Dette viser kompleksiteten i deltakelsesbegrepet og utfordringen med å benytte spesifikke figurer for å beskrive grad av deltakelse. Det vil alltid er nyanser og gråsoner i vurderingen av deltakelse. I praksis kan ett prosjekt være innom alle nivåene, og ulike sider av disse nivåene, i både Arnstein (1969) og Pretty (1995) sine teorier. Mellom de ulike nivåene vil det også være gråsoner og overlappinger, og antallet nivåer kunne vært mangedoblet (Arnstein, 1969, s. 217-218). Deltakelse er ikke et lineært fenomen, og graden av deltakelse kan variere i ulike faser av et prosjekt eller arbeid (Collins & Ison, 2009, s. 361-362; Cornwall, 2008, s. 274). Det er også slik at graden av deltakelse kan oppleves annerledes av mottakeren, enn det som var tenkt av giveren (Cornwall, 2008, s. 274). Av disse grunnene er det egentlig ikke mulig å rettferdiggjøre en slik eksakt plassering av deltakelse som jeg har forsøkt å gjøre i de foregående kapitlene. Jeg velger likevel å gjøre det fordi det gir et mer forståelig bilde av hvilken grad av innbyggerrepresentantenes deltakelse.

5.5 Oppsummering

I dette kapitlet om Lokalstyret har jeg belyst ulike sider ved innbyggerrepresentantenes deltakelse i Lokalstyret. Utgangspunktet for diskusjonen har vært forskningsspørsmålet «Hvordan er innbyggerrepresentantenes deltakelse i Lokalstyret?». Fokus har vært på rekruttering, representasjon, sammensetning av innbyggerrepresentanter, samt Lokalstyrets mandat og hvordan arbeidsoppgavene tilknyttet dette oppleves for innbyggerrepresentantene. I den sammenheng ble makt et relevant tema.

De første kapitlene fokuserte på utvelgelsen av innbyggerrepresentanter. Valget av innbyggerrepresentanter til Lokalstyret baserte seg på blant annet kompetanse, kapasitet, uavhengighet, samt spredning i kjønn, geografi, alder og bakgrunn (utfyllende liste i kapittel 5.1) (Pran, 2018c). Frank sier at de i programkontoret er fornøyd med rekrutteringen og sammensetningen. Innbyggerrepresentantene kunne derimot tenkt seg at varaene var deltakende i større grad, samt at Lokalstyret bestod av en ekstra ungdomsrepresentant. Uten at dette nødvendigvis ville bedret det større bildet. Å sørge for at alle grupper er representert er vanskelig (Cornwall, 2008, s. 276-277).

Innbyggerrepresentantene har god representasjon hva gjelder landbakgrunn. To av fire medlemmer har minoritetsbakgrunn, og de begge er fra Somalia. På Grønland er andelen

innbyggere med minoritetsbakgrunn 56%, på Nedre Tøyen 51%. Den største etniske minoritetsgruppen er fra Somalia (Oslo kommune, 2017a, s. 3).

Ser en på alderen for innbyggerne i området synes ønsket om enda en ungdom i styret å være relevant. Dagens styre har én representant under 22 år, de andre er eldre enn 40. Blant innbyggerne på Tøyen og Grønland er i underkant av 45% yngre enn 30 år. (Oslo kommune, 2017a, s. 3). Blant kandidatene foreslått som innbyggerrepresentanter var 3 av 16 under 23 år, men ingen yngre enn 20 år. Med tanke på alder kan det argumenteres for at representasjonen kunne vært bedre.

Alle innbyggerrepresentantene har fullført videregående. På dette området skiller de seg ut fra området som helhet, hvor én av fire ikke har mer enn grunnskoleutdanning. Vurdert ut fra antall innbyggere med minoritetsbakgrunn, som er i underkant av 45% (Oslo kommune, 2017a, s. 3), er det representativt med to innbyggerrepresentanter fra Somalia. Landbakgrunn harmonerer også med at den største etniske minoriteten i området er fra Somalia (Oslo kommune, 2017a, s. 3).

Hvor viktig innbyggerrepresentantenes representasjon egentlig er kan betviles da bydelsdirektøren er mest opptatt av at innbyggerrepresentantene skal representere seg selv, ifølge Bente og Petter.

I kapittel 5.3 viste det seg at det ikke var tilstrekkelig med kunnskap om lokale forhold og demografisk likhet for å være innbyggerrepresentant. Dette kan være grunnen til Lokalstyret ikke hadde flere unge innbyggerrepresentanter.

Både offentlige dokumenter og informantenes kommentarer pekte i den retning at kompetanse tilknyttet styrearbeid er viktig for å beherske vervet (Pran, 2018c). Videre viste det seg at det var uklarthet i forventningene til hva innbyggerrepresentant-rollen innebar mellom innbyggerrepresentantene, Frank fra programkontoret og kvalifikasjonene fremhevet i dokumentet fra Pran (2018c). Innbyggerrepresentantene savnet opplæring for å være skikket til ansvaret de var gitt. De håndterte dette med å lese seg opp på fritiden, henvende seg til andre innbyggerrepresentanter og relevante bekjentskaper.

Utfra mandatet ser det ut til at OGT har hensikt å gi innbyggerrepresentantene mye makt og kontroll (Oslo kommune, 2019, s. 15-16). Basert på Pretty (1995) sin teori fant jeg kategorien «Interactive participation», hvor organisasjonen gir mye ansvar, best

beskrivende for innbyggerrepresentantenes deltakelse. Graden av ansvar innbyggerrepresentantene har fått er veldig høy om en tenker at dette er frivillig arbeid, og eneste godtgjørelse de får er honorar for å delta på Lokalstyremøter. Ida bruker masse av sin fritid på å holde seg oppdatert på hva som rører seg på Tøyen og Grønland, samt for å forberede seg til Lokalstyremøtene.

Graden av tildelt deltakelse fra OTG, vurdert ut fra Lokalstyrets mandat, er høyere enn graden av deltakelse innbyggerrepresentantene faktisk opplever per dags dato. I bestefall kan innbyggerrepresentantenes grad av deltakelse ses i sammenheng med trinnet «Placation» på Arnsteins (1969) deltakelsesstige, men trinnene «Information» og «Consultation» kan også synes å være relevante. Bente og Petter sine kommentarer kan tyde på at de er i en form for avmaktsposisjon i Lokalstyret. De mener at de ikke har reell makt, og er usikre på om bydelsdirektøren er interessert i å høre på hva de sier. Freires (2011) pedagogikk for undertrykte kan se ut til å være relevant for at Bente og Petter skal kunne endre situasjonen i Lokalstyret. Bente ble noe mer bevisst egen situasjon gjennom samtalen med meg. Freire (2011) sier at dialogen er veien til kritisk bevissthet med tanke på hva som er grunnen til avmakten en opplever, og at det er første skritt på veien mot å endre sin situasjon.

Hvis Bente og Petter forsetter prosessen med å oppnå bevissthet rundt egen situasjon, samt kan komme i en gjensidig dialog med bydelsdirektøren kan de kanskje bli i stand til å oppleve mer makt og deltakelse enn det de føler i dag.

6.0 Deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen

For å besvare oppgavens overordnede problemstillingen «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?» skal jeg i dette kapittelet se på deltakelse generelt i OGT. Utgangspunktet for dette empirikapittelet er forskningsspørsmålet «Hvilke faktorer kan ha betydning for innbyggernes deltakelse i OGTs aktiviteter?». Deltakelsesprosessen i forbindelse med programplanen for 2019 benyttes som eksempel på deltakelse generelt.

Sosial ulikhet, funksjon, klasse og kjønn er alle faktorer som har betydning for muligheten til deltakelse (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 53). Tøyen og Grønland er preget av stor sosioøkonomisk ulikhet. Her er unge, velutdannede, og single, som eier egne leiligheter, og det er mennesker med lite skolegang, mennesker med manglende norskkunnskaper, noen med mange barn. Her er mennesker som bor i kommunale- eller private- husrom de leier. Mange har minoritetsbakgrunn (Oslo kommune, 2017a). Forskning viser at mennesker med minoritetsbakgrunn deltar i mindre grad enn den øvrige befolkningen i frivillige organisasjoner, og barn og ungdom deltar i mindre grad i organiserte fritidsaktiviteter (NOU 2017:2, 2017, s. 135).

Deltakelse fra de berørte er i fokus i områdeløft (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30), noe det også er i samfunnsarbeid (Ledwith, 2011, s. 3; Minkler & Wallerstein, 2005, s. 35). En skal arbeide sammen med de berørte, i stedet for å arbeide for de (Hutchinson, 1999, s. 4). Innbyggerne må få muligheten til å være presentert på arenaer hvor de kan si fra og bli hørt. Ophaugs studier (2016) og Kommunerevisjonen (2018) peker på at det var deltakelse fra mange av innbyggerne underveis i det tidligere Områdeløft Tøyen, men at de fleste var etnisk norske med middelklassebakgrunn. De som virkelig hadde behov for å bli hørt og løftet frem var ikke til stede.

OGT mener det viktigste medvirkningsarbeidet i områdeløftet foregår i enkeltprosjektene. Det er enklere å oppnå god deltakelse og involvering når temaet er konkret og nært for innbyggerne (Oslo kommune, 2019, s. 14). Samtidig har OGT hatt egne medvirkningsmøter i forbindelse med utarbeidelsen av programplanen for 2019. Denne medvirkningsprosessen kulminerte i en rapport kalt «Rapport fra medvirkning til lokal programplan for 2019» (Oslo kommune, 2018b).

Høsten 2018 arrangerte OGT fem temamøter og ett folkemøte for å få innbyggernes innspill til programplanen for 2019 (Områdeløftene Tøyen og Grønland, u.å.). Bakgrunnen for prosessen var at det ikke hadde vært noen bred involvering fra innbyggere, lokale lag eller foreninger siden programplanen for Områdeløft Tøyen i 2016 (Oslo kommune, 2018b, s. 2). Temamøtene fant sted på ulike lokasjoner på Tøyen og Grønland på ettermiddagene, og alle bortsett fra ett ble gjennomført i løpet av én uke. I intervjuene med innbyggerrepresentantene fremvises en positiv opplevelsen av disse møtene:

Jeg var på de fleste folkemøtene, og de hadde ulike temaer. Det er enkelte områder folk er interessert i, og da kom det mange samtidig (...). Enkelte temaer var det færre som deltok på. Jens

Ja.mm. Så det er nok sånn sett, godkjent, for å si det sånn. Det kom veldig mye gode innspill. Petter

OGT konkluderer i sin evalueringsrapport fra prosessen med at det var bred representasjon på medvirkningsmøtene og at spredningen i alder og kulturell bakgrunn var god (Oslo kommune, 2018b, s. 4). Det kan tenkes at deltakelsen var slik OGT forventet, da de mener « (...) det er en kjent utfordring å mobilisere til overordnede planer og temaer» (Oslo kommune, 2018b, s. 2). Videre i rapporten skriver de at ved å gjennomføre flere møter med ulike temaer trodde de det ville være enklere for de stille stemmene å delta (Oslo kommune, 2018b, s. 3). OGT skriver i sin evaluering av mobiliseringsarbeidet at direkte kontakt med enkeltpersoner, foreninger og lag fungerte best for å få folk til å komme.

Det var ca. 175 deltakere til sammen på møtene, noen av deltakerne var gjengangere. Møtene hadde overvekt av deltakere med etnisk norsk og somalisk bakgrunn (Oslo kommune, 2018b, s. 2-3). Blant innbyggerne på Tøyen og Grønland er innbyggergruppene etnisk norske og somaliske de største (Oslo kommune, 2017a), noe som kan være grunnen til deres overvekt av deltakelse.

Personlig synes jeg antallet deltakere var veldig få, og var noe forundret over at OGT konkluderte med at prosessen og deltakelsen var godkjent. Det bor ca. 24.000 i området (Oslo kommune, 2019, s. 6), altså var det færre enn 1% av innbyggerne som møtte opp.

Som vist i kapittel 5.4.1 vil jeg påpeke at Oslo kommune har bedrevet områdeløft i over 12 år (Brattbakk et al., 2017, s. 2). En skulle da tro at de allerede var kjent med hvilke kanaler som fungerte best for å mobilisere og at dette ikke burde være noen overraskelse, noe det kan fremstå som i OGTs evalueringsrapport (Oslo kommune, 2018b, s. 4-5). I forbindelse med «Groruddalssatsingen» har det i tillegg blitt gitt ut en håndbok med navnet «Alle på banen! Innbyggerinvolvering, tverrfaglig samarbeid og offentlig-privat samspill i områderettet arbeid» (Vestby, 2016). Denne boka presenterer erfaringer med ressursmobilisering og medvirkning, hovedsakelig sett fra bydelens ståsted.

I forbindelse med temamøtene og folkemøtet forsøkte OGT å mobilisere innbyggerne på flere ulike måter. Som eksempler kan jeg nevne at de sendte SMS til foreldrene ved lokale skoler, ringte og mailet spesifikke aktører, reklamerte på sosiale medier, delte ut løpesedler på gata og på biblioteket og hang opp plakater i nærmiljøet. I tillegg var de til stede på lokale aktiviteter, og informerte nøkkelpersoner i lokalsamfunnet (Oslo kommune, 2018b, s. 3). Likevel var det mange som ikke deltok på møtene, hva kan grunnen til dette være? I neste delkapittel diskuteres barrierer mot deltakelse.

6.1 Barrierer mot deltakelse

I dette delkapittelet fokuserer jeg på ulike barrierer som kan forhindre innbyggerne på Tøyen og Grønland fra å delta i OGTs aktiviteter. Det vil underveis bli foreslått løsninger og endringer som kunne fjernet eller minsket barrierene øke. Medvirkningsprosessene tilknyttet programplanen for 2019 brukes som eksempel på deltakelsesprosesser generelt. Tid, språk, hverdagslige utfordringer og følelsen av tilhørighet ble av Bente, Ida, Petter og Jens trukket frem som faktorer som påvirker muligheten for deltakelse. Selv om barrierene er enda flere, er det disse nevnte jeg vil fokusere på.

6.1.1 Tid og sted

Da jeg spurte informantene hvorfor mange innbyggere på Tøyen og Grønland ikke deltok på temamøter eller folkemøtet, var svarene delte. Den mest åpenbare grunnen er at fleste møtene foregikk i løpet av samme uke, noe Bente er kritisk til:

Jeg tenker at de [programkontoret] gjorde jo en god innsats, men vi hadde jo spilt inn at "det burde være gjort over litt lengre tid", ikke sant. Det tar en uke å gjøre medvirkningen, også tar det tre måneder å få vedtatt programplanen. Bente

De fire temamøtene som foregikk samme uke, ble gjennomført i tidsrommet 17.00-19.30, fra mandag til torsdag. Et avsluttende folkemøte ble holdt lørdag samme uke, klokka

12.00-15.00. Det skal nevnes at møtested varierte de ulike dagene. For de med kveldsarbeid kan det være at ingen av møtene passet, mens det for barnefamilier kolliderte med kveldsmat og legging.

Tidspunkt, varighet og sted er eksempler på faktorer som har betydning for deltakelse. Cornwall (2008, s. 279) skriver «It is not uncommon to find that little thought goes into the timing and duration of participatory activities, which count out people who work, people who have small children to put to bed or feed (...).

For å øke mulighetene for deltakelse fra flere ulike grupper kunne det være en idé å spre møtene utover ulike uker, med ulike klokkeslett. Selv om Bentes situasjon ikke nødvendigvis er representativ for innbyggerne i området, benytter hun eksempler fra eget liv for å beskrive faktorer som kan påvirke muligheten til å delta i lokale aktiviteter:

Da frakta jo vi han [sønnen] til Bislett [til skolen], og da ble jo mye av fritidsaktivitetene knyttet opp mot det miljøet, så da var ikke vi så veldig til stede her i nærmiljøet, egentlig. For det hadde vi ikke tid til. Med jobb også to unger og som er på skolen på andre sida, så vi hadde mer enn nok med å få de på skolen og i det hele tatt. Bente

Beskrivelsene i sitatene sier noe om hvordan den velkjente «tidsklemma» kan gjøre det vanskelig å delta. Henting og oppfølging av barn i fritidsaktiviteter kan gjøre det vanskelig å delta på andre arenaer i tillegg.

Det er ikke slik at muligheten for deltakelse, gjør at alle deltar (Cornwall, 2008, s. 275). Både en organisasjon eller makthaver sine verdier og holdninger, samt innbyggernes situasjon, kan være grunner for manglende deltakelse (Arnstein, 1969, s. 217). Enkelte velger å ikke delta; noen fordi det ikke lar seg gjennomføre rent praktisk med tanke på tid og sted. Andre utestår på grunn av erfaringer med å ikke bli lyttet til, manglende selvtillit, manglende tilhørighet eller i den tro at de ikke har noe å bidra med (Cornwall, 2008, s. 278). Dette kaller Cornwall (2008, s. 279) for selv-ekskludering. For eksempel kan steder tilknyttet spesielle kulturer eller aktiviteter være hemmende for deltakelse. Rachel Hinton i Cornwall (2008, s. 279), bruker skole som eksempel; dette kan være et sted mennesker har negative opplevelser med, og disse assosiasjonene kan være så ille at folk ikke møter opp. Et annet eksempel kan være lokaler tilknyttet religiøse organisasjoner. Listen med grunner for å ikke delta kunne vært enda lengre.

«Kafé Saba» benyttes til noen av OGTs arrangementer (Områdeløftene Tøyen og Grønland, u.å.). Dette er en kafé som driftes av Kirkens Bymisjon, og i så måte har en viss religiøs tilhørighet, selv om det ikke er bygget som et «livssynsfellesskap» (Kirkens Bymisjon, 2018). Om enkelte mennesker likevel opplever organisasjonen som religiøst tilknyttet, kan det, som Cornwall (2008, s. 279) skriver, være at noen unngår å delta. Stedene for gjennomføring av medvirkningsmøtene er noe OGT også har reflektert over:

Arrangering av folkemøte i et midlertidig telt i Olafiagangen gjorde muligens mobiliseringen vanskeligere, fordi det ikke er et velkjent og etablert "sted" å avholde møter. Hvilke fysiske lokaler som brukes til medvirkningsmøter bør vurderes nøye, fordi det kan ha innvirkning på hvilke grupper som føler seg velkomne. Riktig lokale og form på møtene bør sikre at det blir lav terskel for å delta. (Oslo kommune, 2018b, s. 23)

Tekstutdraget er hentet fra nevnte «Rapport fra medvirkning til lokal programplan for 2019». Utdraget kan tyde på at OGT var lite oppmerksom på stedets betydning for hvem som møter opp og deltar på tross av teorien som finnes om denne tematikken, for eksempel fra Cornwall (2008). Olafiagangen er i dag mest kjent for å være et område hvor det foregår omsetning av rusmidler, samt som ferdselsåre (Oslo kommune, 2019, s. 8), mens «Kafé Saba» altså er tilknyttet Kirkens Bymisjon. Hvorfor benyttet ikke OGT de møteplassene som innbyggerne selv bruker?

I intervju med Frank, fra programkontoret, trakk han frem Aktivitetshuset K1 på Tøyen som et eksempel på en veletablert møteplass (se kapittel 6.3). Dette huset består av ulike organisasjoner og er delvis et resultat av områdesatsingen på Tøyen (Aktivitetshuset K1, u.å.). Det var ett temamøte på K1, kalt frivillighetshuset, i forbindelse med utviklingen av programplanen for 2019 (Områdeløftene Tøyen og Grønland, u.å.). Et liknende felles samlingssted er kanskje ikke etablert på Grønland enda, men det er andre møteplasser der; Grønland Torg, Starbucks, Asylet, eller moskeene i området. I mangel på felles møteplasser kunne en løsning vært å ha flere møter fordelt på enda flere enkeltsteder, for å nå ut til en større gruppe mennesker. Som nevnt så har stedet eller lokalet betydning for hvem som deltar; innbyggerne må føle seg komfortable der (Cornwall, 2008, s. 279). Med erfaringene vist i tekstutdraget over kan en håpe at OGT er mer oppmerksomme på betydningen av hvor medvirkningsaktiviteter gjennomføres i fremtiden.

6.1.2 Språk

Manglende språkkunnskaper i norsk er en faktor som kan gjøre det vanskeligere å delta. Sannsynligheten for engasjement i organisasjoner påvirkes i høy grad av følelsen av å beherske majoritetens språk (Enjolras & Wollebæk, 2010, s. 19). I intervjuene med Jens og Ida sier de at de har en fordel som snakker norsk. De kan snakke med de etniske minoritetene og med nordmennene; de forstår begge sider. «Etniske minoriteter har ikke samme muligheter som oss på grunn av manglende språk», sier Jens. Jens ser manglende kunnskap i norsk som en barriere og utfordring som kan ha betydning for deltakelse.

Frank fra programkontoret er klar over hvordan språk kan forhindre innbyggerne fra å delta i deres aktiviteter:

Vi har folk som vi jobber med som kan tolke, det har vi, men.. Og noen ganger bruker vi dem, vi burde kanskje være flinkere til det, men det.. det er en vanskelig greie, liksom, fordi.. Vi har jo prosjekter som går nettopp på å hjelpe til med forståelse av kommunikasjonen til forbrukere av offentlige tjenester, men med.. Når vi medvirker så er det jo også.. en dimens.. Ofte at folk ikke har nødvendige kulturelle og språklige kompetansen til å forstå hva det er snakk om da.. Ofte har de med seg noen som har det [tilstrekkelig språklig kompetanse]. Frank

Dette sitatet kan tolkes i flere retninger. På den ene siden kan det virke som OGT ikke er interessert i å benytte seg av tolk, slik at informasjon blir enklere tilgjengelig for flere av innbyggerne. Samtidig kan det tolkes slik at OGT mener de som ikke har tilstrekkelig språk-kunnskap ordner seg selv, ved å ha med bekjent med språkkunnskap, og at OGT da får én oppgave mindre å utføre. Uansett hvordan sitatet tolkes sier Frank at de kanskje burde vært flinkere til å benytte tolk. Det kan i det minste tyde på at de ser utfordringen, og at de bør gjøre noe med den.

Frank sier at de ikke har vært flinke nok i til å benytte tolk, men han sier også at de har kontakt med tolketjenester. Hvorfor da ikke benytte seg av tolketjenester for å nå ut til flere innbyggere? De med manglende språkkunnskaper også ofte de svakerestilte i samfunnet (Enjolras & Wollebæk, 2010, s. 19; Oslo kommune, 2017a) og marginaliserte grupper er særlig viktig i OGT (Oslo kommune, 2019).

Det Frank sier avslutningsvis i sitatet over stemmer godt overens med Ødegård (2010, s. 69) sin studie om minoriteter på eldrecenter; blant flere med minoritetsbakgrunn ser en at

de har med seg en bekjent som har gode norskkunnskaper til for eksempel legebekjente. Dette er en løsning for å unngå misforståelser og at informasjon går tapt på grunn av språkbarrieren (Ødegård, 2010, s. 69).

OGT kunne i større grad unngått språkbarrieren ved å benytte seg av tolketjenester. Dersom de hadde benyttet tolk eller andre ressurspersoner kunne de oversatt skriftlig informasjon, samt oversatt direkte i møter.

6.1.3 Hverdagslige utfordringer og manglende tilhørighet

En annen faktor som kan ha forhindret innbyggerne på Tøyen og Grønland fra å delta kan være prioriteringer i hverdagen. Jens sier vi må huske at mange av de som bor i området har utfordringer i hverdagen, noe også Bente påpeker:

Det er ikke bare én faktor eller én grunn som fører til at deltakelsen er dårlig. Men det er sammensatte problemer, og hvert enkelt menneske har egne utfordringer de må håndtere. Jens

Det er bare at det [deltakelse] er vanskelig å få til her for det er så mange foreldre som ikke har de ressursene [som muliggjør deltakelse] for de har nok med å lære seg norsk, å prøve å få seg jobb, liksom. (...) Du greier ikke å drive frivillig arbeid når du er der. Du har ikke sjans. Du har mer enn nok med å klare å mestre det aller viktigste. Bente

Henriksbø og Sudmann (2011, s. 55) skriver at det kan være vanskelig å se at investering i fellesskap kan være betydningsfullt i morgen, når en har mer enn nok med å håndtere her- og- nå situasjoner. Det er 30,7 % av barnefamilieene på Grønland som er fattige (Brattbakk et al., 2017, s. 24). Tøyen og Grønland skårer 150-175% høyere enn bygjennomsnittet hva gjelder fattige barnehusholdninger. I tillegg er graden av trangboddhet og andelen ikke-sysselsatte høy (Oslo kommune, 2017a, s. 4).

Utfra disse tallene kan det tenkes at bekymringer knyttet til hverdagslivet, samt innsats for å løse disse utfordringene tar opp tid og energi, og blir en barriere mot deltakelse.

Jens trekker også frem all tid og energi som mange av innbyggerne bruker i hverdagen for eksempel i kontakt med diverse hjelpeapparat. I tillegg påpeker han at manglende nettverk vanskeliggjør tilgang til barnevakt og annen hjelp som mange nordmenn har i sine nettverk. Summen av alle disse faktorene gjør at det å delta må være verdt det:

(...) spørsmålet er «hvorfør skal jeg dra dit, hva kan jeg få ut av det?» Jens

Jens beskriver at innbyggerne må oppleve å få noe tilbake for å delta. Dette kan være opplevelsen av at deltakelsen deres gir en form for synlige resultater, at de faktisk blir hørt eller at de opplever å øke tilhørigheten til stedet eller aktiviteten de deltar i (Twelvetrees, 1991, s. 81). En studie gjennomført av Tormodsgard (2015, s. 89) viste at flere innbyggere på Tøyen valgte å utestå fra deltakelse i områdeløftet på Tøyen fordi de opplevde å ikke bli hørt. Opplevelsen av å delta, men å ikke få noe tilbake, kan føre til at deltakelse i fellesskapet føles meningsløst og at en velger å utestå (Vetlesen, 2009).

Synet på fellesskap og deltakelse har endret seg fra hva Platon og Aristoteles anså det som for 2000 år siden. De så fellesskapet som det alle ønsket å være en del av, før individualismen for alvor fikk fokus av Thomas Hobbes (1600-tallet) og Hegels Rettsfilosofi (1821) (Vetlesen, 2009, s. 20). Tidligere var det individet som måtte vise seg verdig en plass i fellesskapet, nå er det fellesskapet som må vise seg verdig plass i individets liv (Vetlesen, 2009, s. 31). Grunnen kan være at individet ikke føler fellesskapet (det velger å utestå fra) fortjener dets lojalitet og hengivenhet, eller at fellesskapet ikke bidrar med noe individet ikke kan sørge for selv (Vetlesen, 2009, s. 19-20).

Tormodsgard (2015) sine funn er fra områdeløftet på Tøyen. Siden den gang har fokuset på innbyggenes deltakelse i områdeløft blitt større; innbyggerne skal i enda større grad være deltakende (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). Med dette utgangspunktet kan si at det i OGT er tydelig hva deltakelse i fellesskapet skal gi innbyggerne; de kan påvirke hvordan Tøyen og Grønland blir seende ut i fremtiden (Oslo kommune, 2019). Utfordringen kan være å nå ut med disse positive konsekvensene til innbyggerne.

Det kan derimot være vanskelig å la seg engasjere i et nærmiljø og fellesskap du ikke vet hvor lenge du skal tilhøre (Vetlesen, 2009, s. 19-20). Én av tre innbyggere i området er på flyttefot årlig. Andelen boliger som leies på Tøyen og Grønland er ca. 46%. 18% av alle boligene på Tøyen er kommunale boliger, på Grønland er andelen 6% (Oslo kommune, 2017a, s. 6-7). Leietiden i kommunale boliger i Oslo er vanligvis 3-5 år, og ved utgått avtale står en i fare for å måtte flytte til ny bolig i et annet område (forskrift om tildeling av kommunal bolig, Oslo, §12-§14). På grunn av den store andelen som stadig

er på flyttefot kan det tenkes at innbyggerne ikke får noen følelse av tilhørighet. Petter var opptatt av dette i intervjuet vårt:

Men jeg tror veldig mye på at hvis du får til mye av det som Tøyen har fått til altså [på Grønland]; med flere som bor og flere som bryr seg, og du får disse tingene, og det fungerer over tid, så kan du få det [områdeløftet] til å virke. Jeg tror det er veldig avhengig av det engasjementet. Petter

At flere blir boende, at flere bryr seg og har engasjement kan knyttes til det Cresswell (2004) forklarer med «Sense of place». «Sense of place» handler om følelsene som knyttes til et meningsfullt sted. Et sted som ikke gir menneskene en følelse av tilhørighet, vil være et sted uten betydning (Cresswell, 2004, s.7).

Der hvor mennesker føler lite tilhørighet til et sted, er sjansen mindre for at de bruker tid på lokalsamfunnet. Deltakelsen koster mer enn de får tilbake, og de velger derfor å stå utenfor (Cornwall, 2008, s. 279). Hvis innbyggerne ikke føler tilhørighet til Tøyen og Grønland, på bakgrunn av for eksempel flyttehyppighet, kan dette påvirke deres grad av deltakelse. De kan tenke at egen deltakelse ikke kommer dem selv til gode, fordi det er usikkert om de bor i området om noen år. I stedet for å ta del i aktiviteter velger de å ikke delta (Cornwall, 2008, s. 279; Twelvetrees, 1991, s. 81).

Frank fra programkontoret sier i intervjuet at innbyggerne snakker om Tøyen som «Tøyenbygda», og mener dette viser samholdet som finnes i området; mennesker snakker sammen, sprer informasjon og har interesse for nærområdet sitt. Petter ønsker at Grønland skal bli mer som Tøyen. Han ønsker at flere familier skal bo der, og det skal bli et tettere lokalt samhold og initiativ:

Jeg vil jo egentlig ha opp mengden barnefamilier ganske vesentlig, for barnefamilier er noen av de som bryr seg mest om området, for de må det fordi de har barn. (...) det Tøyen har er jo mange unge, mer barnefamilier, og det har ikke Grønland på samme måte, eller vi er i hvert fall ikke så godt organisert. Og de har Tøyenkampanjen og Tøyeninitiativet og de har på en eller annen måte lagd sin egen lille kultur og frontet Tøyen lenge. Det er nok i mine øyne like så viktig som områdeløftet, og jeg opplever nok at den egne drivkraften og lokaldelen er bra. Petter

Petter påpeker at det på Tøyen har blitt en egen «kultur», med egen drivkraft og at lokale initiativer som Tøyenkampanjen og Tøyeninitiativet har bidratt til det. Tøyenkampanjen og Tøyeninitiativet er lokale initiativer skapt av engasjerte innbyggere. De jobber for å skape samhold, mobilisere innbyggerne til å delta, og har mobilisert for å gjennomføre tiltak i området fordi de selv har ønsket det (Tøyeninitiativet, 2019; Tøyenkampanjen, 2018).

Kulturen Petter mener finnes på Tøyen kan ses som det Warren i Walter og Hyde (2012, s. 79) kaller «sense of community». Begrepet kan oversettes til fellesskap eller kollektiv. Det kan handle om mennesker som knytter bånd på grunn av felles interesser eller utfordringer med ønske om å endre situasjonen. Menneskers følelse av fellesskap har betydning for deres grad av deltakelse i grupper og aksjoner, i tillegg til å gi en følelse av styrke til å påvirke mennesker og handlinger (Bracht et al., 1999, s. 87).

Slik jeg forstår Petter mener han også at barnefamilier kan være enklere å mobilisere til deltakelse og engasjement, enn andre typer innbyggere. Funn fra Tormodsgard (2015, s. 87) sin studie kan tyde på det samme; de innbyggerne som er engasjert har barn i skolealder og føler det er naturlig å engasjere seg i nærmiljøet. Hvis flere blir boende over tid og etablerer en tilhørighet til Tøyen og Grønland kan det bidra til endringer i lokalsamfunnet. De kan utvikle en «sense of community» (Warren i Walter & Hyde, 2012, s.79).

Med barrierer som tid og sted, språk, manglende tilhørighet og en hverdag preget av utfordringer kan det være vanskelig å delta (Cornwall, 2008, s. 279; Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 55; Vetlesen, 2009, s. 19-20). Neste delkapittel fokuserer på hvordan OGT kan mobilisere til økt deltakelse.

6.2 Mobilisere til økt deltakelse

Deltakelse er en «(...) forutsetning for fellesskapsbygging, innflytelse og endring» (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 51). OGT ønsker at mye av deltakelsen i områdeløftet skal foregå i enkeltprosjekter da det er enklere å få innbyggerne til å delta når temaet er nært (Oslo kommune, 2019, s. 14). Slik deltakelse kan være at ungdommene på fritidsklubben bestemmer aktiviteter der eller at naboer til en lekeplass deltar i utformingen av denne. I dette kapittelet er jeg mest opptatt av deltakelse i OGTs medvirkningsaktiviteter, eksempelvis folkemøter. Momentene kan likevel være aktuelle for å øke deltakelsen på andre arenaer.

At innbyggerne på Tøyen og Grønland deltar i OGTs medvirkningsaktiviteter er viktig for områdets utvikling og for at det skal bli slik innbyggerne ønsker. Sentralt i områdeløftmetodikk er det at innbyggernes behov, ønsker og ressurser lyttes til, slik at de kan bidra til hvordan prosjektområdet skal se ut i fremtiden (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). Deltakelse er også sentralt i samfunnsarbeid, og for at områdeløftet skal betegnes som «bottom-up» og ikke være styrt fra makthavere må innbyggerne delta likeverdig (Ledwith, 2011, s. 3). Det synes også viktig å mobilisere de svake stemmene til å delta (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 54).

Selv om enkelte løsninger ble foreslått i forrige kapittel, kan det være større utfordringer enn tid og sted, språk, hverdagslige utfordringer og manglende tilhørighet som må løses. Det er en utfordring at det ikke bare er å skape deltakelse (Cornwall, 2008, s. 275). Som vist i kapittel 6.1 er det mange faktorer som spiller inn på menneskers mulighet til å delta (Arnstein, 1969, s. 217; Cornwall, 2008, s. 278-279). I dette kapittelet vil jeg fokusere på hvordan en situasjon preget av store sosioøkonomiske utfordringer over tid kan gjøre det vanskelig å endre egen situasjon og begynne å delta. Hvordan kan OGT øke deltakelsen til innbyggerne på Tøyen og Grønland, utover momentene nevnt i forrige kapittel?

6.2.1 Situasjonen til innbyggerne på Tøyen og Grønland

Tøyen og Grønland har vært beryktet for sosiale utfordringer siden 1800-tallet (Sæter & Ruud, 2005, s. 18). På tross av flere ulike byfornyelsesprosjekter sliter området fortsatt med mange av de samme utfordringene. Området har en høy andel innbyggere bestående av etniske minoriteter, mange lever i fattigdom, har lav utdanning, bor i kommunale leiligheter og er arbeidsledige (Oslo kommune, 2018a, s. 9-11). Jens har bodd i området i 20 år. Han har god innsikt i mange av innbyggernes hverdag, en hverdag han selv også kjenner til:

Men gjennom mange år med neglisjering av området har tingene eller tjenestene blitt dårligere, for eksempel helsesituasjonen her, sysselsettingen, velferden, mobilisering, bosituasjonen. Det var ingen som var fornøyd. Folk som slet med helse ble ikke sendt videre til spesialister. De ikke-etniske nordmennene som utviklet helseproblemer fikk ikke tilstrekkelig med hjelp fordi fastlegene ikke vet hvordan de skal kommunisere. Jens

Jens beskriver innbyggere som ikke blir tatt på alvor av helsesystemet, en boligsituasjon preget av utleieleiligheter med dårlig standard, og barnefamilier som er naboer med

rusavhengige. Han nevner også arbeidsledighet (sysselsetting), og kulturforskjeller som bidrar til dårlig kommunikasjon.

Jeg vil utfra tallene fra Oslo kommune (2017a), hevde at mange av Tøyen og Grønlands innbyggere er, eller har vært i en avmaktssituasjon hvor det kan synes vanskelig å finne verdien i å delta (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 55). Historien til Jens forteller på mange måter om innbyggere som hverken har blitt verdsatt, sett eller hørt tidligere. Tormodsgard (2015) peker på manglende deltakelse fra innbyggerne på Tøyen i forbindelse med Områdeløft Tøyen. Flere av informantene uttalte at de ikke ble lyttet til da de forsøkte å si sin mening og valgte derfor å utestå fra deltakelse. Dette kan også betegnes som å være i en avmaktssituasjon (Arnstein, 1969, s. 216).

6.2.2 En vei ut av avmakt

På veien til økt deltakelse er det flere hindre. Selv om det i dette kapittelet kan synes lett å komme ut av en avmaktssituasjon, for så starte å delta, er det ikke nødvendigvis slik. Dette delkapittelet vil vise en fremgangsmåte som kan bidra til et liv med en større følelse av empowerment, noe som kan gjøre det enklere for Tøyen og Grønlands innbyggere å delta i OGTs medvirkningsaktiviteter.

For å øke menneskers tro på seg selv, og at de faktisk kan bidra med noe, må de få selvtillit, bedre selvbilde, samt økte kunnskaper og ferdigheter. Det må skapes aktiviteter som kan styrke deres selvkontroll. Det er dette empowerment handler om (Bracht et al., 1999; Freire, 2011). OTG bør jobbe for at innbyggerne på Tøyen og Grønland skal oppleve følelsen av empowerment i størst mulig grad. Hvis innbyggerne opplever at de har «en stemme», at de har betydning, og at deltakelse kan være positivt og oppnåelig i en utfordrende hverdag, kan det være mulig å mobilisere de til å delta i enda større grad i OTGs medvirkningsprosesser. Å bli hørt kan skape empowerment (Ledwith & Springett, 2010, s. 104).

Landarbeiderne Freire (2011) beskriver i boka «De undertryktes pedagogikk» var i en helt annen kontekst enn innbyggerne på Tøyen og Grønland, men mange innbyggere i området opplever sosioøkonomiske utfordringer (Oslo kommune, 2017a). Jeg trekker ingen direkte linjer mellom landarbeiderne i Brasil og Tøyen og Grønlands innbyggere, men mener at avmaktsfølelsen kan være overførbart og benytter derfor Freires (2011) videre.

Slik jeg oppfatter Jens sitt utsagn på side 81, mener han at innbyggerne på Tøyen og Grønland ikke har blitt hørt, men heller oversett. Tormodsgard (2015) underbygger dette.

På grunn av disse årene med det Jens kaller «neglisjering», hvor de ikke har opplevd å bli sett og hørt, kan det være utfordrende å «plutselig» begynne å delta. Særlig hvis det ikke settes i verk tydelige tiltak. Cornwall (2008, s. 278) skriver at «[a] Voice needs to be nurtured». Mennesket må oppleve å bli hørt og oppleve å ha en stemme, for at de skal fortsette å delta (Cornwall, 2008, s. 278). Det er her samfunnsarbeidet kan spille en rolle. Samfunnsarbeid handler blant annet om å bistå innbyggerne med å finne løsninger på utfordringer i samfunnet som innbyggerne selv har identifisert og ønsker å ta tak i (Minkler & Wallerstein, 2005, s. 26). OGT kan ses som en form samfunnsarbeid som Thyness (1999, s. 70-71) kaller «Community development». Dette er utviklingsprosjekter i nærmiljøet hvor fagfolk og lokalbefolkning samarbeider for å bedre situasjonen på områder innbyggerne selv er opptatt av.

På Tøyen har det foregått områdeløft i fem år allerede. Frank, Bente og Petter sier at det er stor forskjell i deltakelsen mellom Tøyen og Grønlands innbyggere. Det kan virke som en del på Tøyen har opplevd at deres deltakelse gir resultater, ettersom de nå deltar:

Altså Tøyen har jo, det er jo 5 års forsprang liksom, og det er et helt annet nivå av aktivitet. (...) Det er jo KLART det er et høyere aktivitetsnivå på Tøyen. Frank

Frank beskriver her et aktivitetsnivå som er høyt. Det kan tolkes som at flere av innbyggerne har kommet ut av den avmaktssituasjonen Jens beskrev tidligere.

For å komme ut av en avmaktssituasjon må mennesket bli klar over hva som gjør de maktesløse, slik at en kan handle annerledes og skape en ny situasjon. De kan da få oppleve økt deltakelse og empowerment (Ledwith, 2011, s. 3). Dette kalles «bevisstgjøring» (Freire, 2011, s. 28). Det er første steg for å endre egen situasjon. Ofte blir mennesket sin egen undertrykker på grunn av apatien som utvikles i avmaktssituasjonen. Frigjøring fra denne posisjonen kan skje gjennom refleksjon tilknyttet egen situasjon, som videre fører til handling (Freire, 2011, s. 44-49). For å kunne reflektere og endre egen situasjon må mennesket medvirke og være engasjert i det Freire (2011) kaller «dialogen». Freire (2011, s. 72) skriver at dialog er å navngi verden sammen. Slik jeg forstår det, mener ikke Freire å skape felles enighet, men at begge parter snakker sammen og danner et felles bilde av situasjonen. Ledwith (2011, s. xii) beskriver dialogen som

kommunikasjon preget av gjensidig respekt, mellom mennesker som engasjerer seg med hjerte, sinn, intellekt og følelser.

Dialogen kan bare inngås hvis begge parter er interessert i å høre og gjøre endring (Freire, 2011, s. 72). OGT må vise at de virkelig ønsker å lytte. De må oppsøke innbyggerne der de er. Det kan være på internett, skolen, i moskeen eller kirka, på gata eller i andre aktiviteter. En form for dialog kan også skje på folkemøter eller informasjonsmøter, så fremt den gjennomføres på likeverdige premisser (Freire, 2011, s. 72). Målet med dialogen bør være at Tøyen og Grønlands innbyggere kan forklarer sine ønsker, tanker, og hva de kan bidra med, mens OGT informerer om sine rammer og planer. Gjennom dialogen kan det skapes et felles grunnlag for endring (Freire, 2011, s. 71-72).

Gjennom dialog kan det skapes bevissthet, og mennesker kan bli aktive og handlende, fylt av selvtillit, håp og tillit. Dialogen kan bidra til å komme ut av avmaktssituasjonen, og oppleve økt kontroll over eget liv (Freire, 1999, s. 72-77). De kan få økt følelse av empowerment (Bracht et al., 1999, s. 86-88; Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Endringene som har skjedd i deltakelsen på Tøyen kan tyde på at det har vært en slik dialog og at mange av innbyggerne har en følelse av empowerment. Innbyggerne har opplevd at deltakelse fungerer, og dermed deltar de i større grad (Cornwall, 2008, s. 278-279). Jens har fulgt områdeløftet på Tøyen siden oppstarten og har sett endring blant innbyggerne:

Områdeløftet gir muligheter til beboerne. Det gir oppmerksomhet slik at beboerne kan si fra. Flere beboere organiserte seg, noen som frivillige, andre gjennom å sitte styrene i kommunalblokkene. (...) Beboerne stoler på hva som skjer, og deltar. Jens

Sitatet kan tyde på at Tøyens innbyggere nå opplever større grad av kollektiv empowerment, de står opp for sine interesser og engasjerer seg i for eksempel beboerstyrer i blokkene de bor (Bracht et al., 1999, s. 87). I tiden fremover kan det tenkes at OGT også må opprette dialog med innbyggerne på Grønland. Dialogen kan føre til økt deltakelse (Freire, 2011, s. 71-72) og en følelse av empowerment (Bracht et al., 1999, s. 86-88).

Med fysiske endringer viser OGT at de lytter til befolkningen. Erfaringer fra tidligere områdeløft viser viktigheten av å tidlig få på plass synlige, fysiske resultater som har blitt

etterspurt av innbyggerne. Disse resultatene viser at det skjer noe, at innbyggerne blir tatt på alvor, at de blir sett og lyttet til (Ruud & Vestby, 2018, s. 11). At innbyggerne får slike opplevelser kan øke muligheten for deres deltakelse (Cornwall, 2008, s. 278-279). Å bli hørt kan skape økt selvtillit i forbindelse med troen på at en har betydning (Bracht et al., 1999, s. 86). Dette kan bidra til økt følelse av empowerment (Bracht et al., 1999, s. 86). I prosessen med å endre torget på Tøyen ble det satt opp midlertidige benker, bord og beplantning i påvente av de endelige løsningene. Dette var et tegn på at endringsprosessene var i gang. Mangelen på slike tiltak på Grønland, og viktigheten av de, ble tematisert av Petter:

Jeg kjenner flere beboere som spør «hvorfor ikke det skjer noen ting» og «hva skjer?». (...) Hvor er «show-off'en» som gjør at folk ser at det skjer noe? Petter

Bente er også opptatt av at Grønland må med, - det må skje noe der:

Men det er en utfordring det at vi må få med oss Grønland sånn at de virkelig kommer etter med noe som synes, noe fysisk også. Det at noe synes gjør på en måte at man føler seg satt pris på, på en måte, tror jeg. Eller at man har blitt tatt på alvor når man har sagt at «vi trenger mer lys, og vi trenger flere steder å leke» og når det kommer har man jo blitt lytta til da. Så det er utfordrende at Tøyen har kommet så mye lenger enn [Grønland]. Bente

Det Petter kaller «show-off», og de synlige endringene Bente etterlyser, kan være de små momentene som gjør at innbyggerne på Grønland ser at det nytter å delta og si sin mening. Hvis en opplever at deltakelse i et prosjekt, eller ett medvirkningsmøte fungerer, kan det øke deltakelsen generelt. Hvis en opplever at en blir hørt, er sjansen større for at en deltar og bruker stemmen også ved en senere anledning (Cornwall, 2008, s. 278-279).

Cornwall (2008, s. 273) skriver at deltakelse på én arena, selv om det er i veldig liten grad, kan skape deltakelse på en annen. Menneskene som deltar kan utvikle en «sense of community», at de er en del av et kollektiv (Warren i Walter og Hyde (2012, s. 79). Deltakelse i fellesskap kan gi flere gevinster, blant annet utvidet nettverk, kritisk tenkning rundt politiske strukturer og sterkere følelse av kollektiv empowerment (Bracht et al., 1999, s. 87-89). En sterk følelse av kollektiv empowerment kan gjøre det enklere å stå opp mot de som har makten (Bracht et al., 1999, s. 88-89). Hvis innbyggerne på Tøyen og Grønland deltar i dialogen omkring hva som skal skje i området, kan de komme ut av

avmaktssituasjonen og føle større grad av empowerment (Freire, 2011). Kanskje kan dette mobilisere de til å bli mer deltakende i OGT.

OGT er opptatt av deltakelse på møteplasser som er på tvers av samfunnsgrupper, slik at innbyggerne kan få større nettverk og områdets sosiale kapital kan økes (Oslo kommune, 2019, s. 10-12). Neste kapittel fokuserer på noen av Tøyen og Grønland møteplasser.

6.3 Sosial kapital på Tøyen og Grønland

I programplanen for 2019 har OGT formulert noen kjennetegn ved området når områdeløftet er gjennomført. Der beskrives Tøyen og Grønland som et område hvor:

Det finnes åpne og inkluderende møteplasser (...) som gjør det enkelt å starte, drive og delta på aktiviteter. (...) Det at folk med ulike bakgrunner, med ulik kunnskap og ferdigheter møtes, gir et mangfold av muligheter. Informasjon og kompetanse utveksles, ny kunnskap og nye nettverk skapes. Man bygger sosial kapital. (Oslo kommune, 2019, s. 10)

Deltakelse er viktig i områdeløft (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). Deltakelse kan føre til at Tøyen og Grønland blir slik innbyggerne ønsker. Deltakelse kan også være viktig for enkeltpersoners utvikling av bekjenskaper og nettverk (Bracht et al., 1999, s. 88-89) og til å frigjøre krefter som kan gi enkeltmenneske større handlingsrom til å ta tak i eget liv (Dominelli, 2002, s. 109).

Dette ønsker OGT å bidra til ved å legge til rette for møteplasser på tvers som utviklingsarena for sosial kapital (Oslo kommune, 2019, s. 11). Møteplasser på tvers kan beskrives som steder preget av det Putnam (2000) kaller bridging-nettverk, som er åpne for nye mennesker på tvers av ulikhet. Det motsatte av slike nettverk, er bonding-nettverk som er tettere og mer opptatt å skape bånd til mennesker like en selv. Skillet mellom bridging- og bonding-nettverk er et av de viktigste innenfor sosial kapital, ifølge Putnam (2000, s. 22-23).

At OGT som en aktør fra myndighetene ønsker å skape møteplasser på tvers av grupper, kan karakteriseres som lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004, s. 655). Lenkende sosial kapital trekker inn myndighetenes arbeid for å bidra til sosial kapital. Offentlige myndigheter har politisk og økonomisk makt og kan ved å forvalte denne makten rett skape nettverk preget av tillit og respekt, selv om nettverket består av

mennesker med ulik tilgang på makt og ressurser (Szreter & Woolcock, 2004, s. 132; Ødegård, 2011).

Hvilke møteplasser som finnes på Tøyen og Grønland i dag, og hva de kan bidra med har fokus i dette delkapittelet. Sentralt er teorier knyttet til sosial kapital med bonding- og bridging-nettverk, samt lenkende sosial kapital. Tillit som grunnlag for sosial kapital vil få fokus avslutningsvis.

Det finnes møteplasser på tvers på Tøyen og Grønland i dag. Blant annet Deichman Tøyen. Dette er et bibliotek hvor mennesker i alle aldre, fra ulike nasjonaliteter oppholder seg. Det er blant annet gratisarrangementer på dag- og kvelds-tid (Skansen, 2019). Et annet eksempel er den sentralt plasserte lekeplassen på Tøyen; Sørli lekepark.

Møteplasser er et satsningsområde for OGT og noe de ser på som viktig (Oslo kommune, 2019, s. 11). På Tøyen og Grønland mangler det «(...) fysiske møteplasser der innbyggere kan møtes på tvers av generasjoner, kultur og organisasjoner, men også møteplasser for enkeltgrupper som eldre, kvinner og småbarnsforeldre» (Oslo kommune, 2019, s. 7). Både barn og voksne med minoritetsbakgrunn deltar i mindre grad enn etniske nordmenn i frivillige organisasjoner og organiserte fritidsaktiviteter (NOU 2017:2, 2017, s. 135). Dette kan sies å påvirke deres muligheter for bridging-nettverk. Muligheten for bridging-nettverk er viktig blant annet fordi mennesker fra ulike sosiale lag føres sammen (Putnam, 2000, s. 22-23). Særlig organisasjonslivet spiller en viktig rolle her (Putnam, 2000).

Selv om NOU 2017:2 (s. 135) påpeker manglende deltakelse fra etniske minoriteter i organisasjoner, og det sies å mangle møteplasser på tvers i området (Oslo kommune, 2019, s. 7), er det arenaer på Tøyen og Grønland hvor aktiviteten er høy fra ulike samfunnsgrupper. Frank beskriver Aktivitetshuset K1 på Tøyen som et godt eksempel på en velfungerende møteplass på tvers:

Vi ser jo på dette her [Aktivitetshuset K1] som et eksempel på hvordan en møteplass på tvers kan være. Men ellers så er det jo biblioteket, den lokale puben. Det finnes i mange mulige former liksom, og poenget er at det bør være mange forskjellige former. At det liksom ikke er én møteplass på tvers, men at det er en effekt av at mange mennesker deltar på mange møteplasser. Frank

K1 er et resultat av Områdeløft Tøyen (selv om ideen oppsto før Områdeløft Tøyen ble vedtatt (Ophaug, 2016, s. 32)), og besøkes i dag av ca. 6000 i måneden (Løken, 2018).

Dette er et aktivitetshus som blant annet huser ulike ideelle organisasjoner, en kafé for og av ungdom, samt en fritidsklubb (Aktivitetshuset K1, u.å.). Et aktivitetshus som K1 må kunne anses som en møteplass preget av bridging-nettverk. Selv om en del aktiviteter henvender seg til spesielle aldergrupper, så foregår de alle i samme hus, og har deltakere fra ulike samfunnsgrupper. Når det er kontakt og skapes relasjoner mellom ulike grupperinger, regnes det som etablering av bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22-23). Friberg (2005, s. 8) skriver at samfunnet er tjent med møteplasser som er åpne og inkluderende, som skaper positive fellesskap mellom mennesker med ulik etnisk og kulturell bakgrunn.

Andre møteplasser på Tøyen og Grønland er for eksempel Sportsklubben Sterling og Tøyen Sportsklubb. De har lave medlemskontingenter og særlig fokus på marginaliserte grupper (Maurstad, 2017; Tøyen Sportsklubb, u.å.). Lave medlemskontingenter muliggjøres blant annet fordi Bydel Gamle Oslo bidrar med midler (Bydel Gamle Oslo, 2018; Oslo kommune, 2019, s. 12). Dette danner grunnlaget for at mennesker som er ulike med tanke på maktressurser og autoritetsposisjoner møtes og bygger tillitsfulle relasjoner (Ødegård, 2011, s. 150). Dette er lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004). Frank trekker frem Tøyen Sportsklubb som et aktivitetstilbud som har klart å engasjere både foreldre og barn, og fremstår som en møteplass på tvers:

En av de mest suksessfulle møteplassene på Tøyen er Tøyen Sportsklubb, bare fordi det får foreldre fra forskjellige bakgrunner og barn fra forskjellige bakgrunner sammen, og får de til å innse at de har noe til felles og noe de har lyst til å fortsette å støtte oppunder sammen. Frank

Frank sier at Tøyen Sportsklubb har klart å samle ulike mennesker, og fått de til å se likhetene de har. Som møteplass har Tøyen Sportsklubb klart å skape et fellesskap og et bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22), akkurat slik OGT ønsker (Oslo kommune, 2019, s. 11).

Tøyen og Grønlands skoler har også blitt steder hvor ulike mennesker møtes. Slik har det ikke alltid vært. Vahl skole på Grønland, hadde tidligere nesten utelukkende elever med minoritetsbakgrunn (Brattbakk et al., 2017, s. 57). De som hadde muligheten flyttet ofte barna til andre og «bedre skoler» (Brattbakk et al., 2017, s. 46). Det kan tenkes at skolens elever dannet et nettverk av like mennesker. Det var et nettverk mer preget av bonding,

enn bridging (Putnam, 2000, s. 23). Ifølge informantene i denne studien er ikke dette tilfelle lengre Skolene har i dag et mangfold, noe Jens her uttrykker:

Nå er det masse nordmenn på Vahl og Tøyen skole. Før var det nesten ingen, men i noen klasser er det nå flere nordmenn enn andre nasjonaliteter. Flere voksne sender ungene sine til de lokale skolene nå. Jens

Det Jens forteller, bekrefter Bente i sitt intervju. Hun sier at flere innbyggere på et tidspunkt engasjerte seg for at de lokale skolene skulle bli attraktive, noe både hun og Jens mener har fungert. At Tøyen- og Vahl- skole har et mangfold av elever med kontakt med hverandre er positivt for å få nettverk og venner med ulike interesser og bakgrunn. Slike nettverk er bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22).

Selv om deltakelsen blant de med minoritetsbakgrunn er lav i ordinære fritidsorganisasjoner, deltar de i større grad enn majoritetsbefolkningen i religiøse organisasjoner eller foreninger hvor de møter mennesker med lik bakgrunn (NOU 2017:2, 2017, s. 135; Ødegård et al., 2014, s. 20). Dette kan forstås som at de i større grad har tette og lukkede nettverk, såkalte bonding-nettverk. I så måte blir mulighetene for samhandling mellom ulike grupper mindre; det blir mindre bridging (Putnam, 2000, s. 23). Særlig på Grønland, men også Tøyen, er det flere steder som i all hovedsak besøkes av etniske minoriteter, blant annet kafeer og restauranter. Petter har merket seg dette og er noe spørrende til om gjestene på disse stedene har interesse av å møte mennesker ulike seg selv:

Jeg er ikke sikker på om alle gruppene og alle grupperingene nødvendigvis alltid ønsker å dele. (...) Det er ofte menn da, fra disse landene som går på, om det er somaliske klubber eller om det er marokkanske klubber eller noe sånt er det jo mye av i denne bydelen her, bingoer og sånt. Tyrkiske og. De lager jo ofte ikke noe integrering da, de lager miljø for sine egne. Petter

Petter er kritisk til stedene i nærområdet han mener er mest opptatt av å styrke nettverk for spesifikke grupper, uten å være åpne for andre. Han trekker frem somaliske og marokkanske klubber. Jeg mener det samme kan sies om typiske steder hvor «hvit middelklasse» oppholder seg, eksempelvis «Postkontoret» på Tøyen Torg (mer om dette i kapittel 7.1.1). Det finnes mennesker som er mest opptatt av å utvikle nettverk til likemenn overalt. Selv om slike nettverk kan virke som noe negativt, er det ikke nødvendigvis slik.

Slike bonding-nettverk, som Petter beskriver, utvikler relasjoner til mennesker som er lik oss. De bidrar ofte til en følelse av tilhørighet og lojalitet. Tette og lukkede nettverk kan være positivt i den forstand at de bidrar med viktig sosial støtte. Disse nettverkene er de vi benytter oss av når vi trenger hjelp eller råd (Putnam, 2000, s. 22-23).

Innadvendte (bonding) innvandrernettverk kan være ressurser og en forutsetning for sosial kapital på tvers av ulikheter (bridging) og lenkende sosial kapital (Ødegård, 2011, s. 149). Ofte fungerer slike innvandrernettverk som springbrett ut i andre nettverk. Fra sine tetteste nettverk kan en få informasjon og trygghet som minsker barrieren mot å delta i majoritetens nettverk og institusjoner (Ødegård, 2011, s. 149). Bonding-nettverk kan ses som en betingelse for å etablere bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22-23; Ødegård et al., 2014, s. 106).

Lukkede nettverk kan skape grunnlag for mistenksomhet og mistillit, noe som kan påvirke tilhørigheten og identiteten lokalsamfunnets deltakere føler til slike nettverk (Ødegård et al., 2014, s. 107). Når vi ikke har kunnskap om andre, fyller vi ofte disse hullene med fordommer (Bauman & May, 2004, s. 40).

Et så mangfoldig område som Tøyen og Grønland vil være tjent med åpenhet, slik at tilliten og tilhørigheten til området opprettholdes (Ødegård et al., 2014, s. 107). Slik jeg forstår OGT (Oslo kommune, 2019, s. 11) er de spesielt opptatt av møteplasser på tvers og de positive effektene det kan ha for lokalmiljøet. Kryssing av nettverksgrenser kan bidra til gjensidig forståelse og minske sannsynligheten for konflikter (Putnam, 2000, s. 22-23). Innbyggerne kan få større tillit til hverandre ved å møtes på tvers og komme i dialog (Ødegård, 2011, s. 145). Dette kan bidra til at OGT får oppfylt visjonen om at «Grønland og Tøyen oppleves som trygge og inkluderende steder med aktive innbyggere som gjerne vil og kan bli boende» (Oslo kommune, 2019, s. 10).

Med tanke på at Tøyen og Grønland er et område med store sosioøkonomiske forskjeller (Oslo kommune, 2017a), kan det være viktig at myndighetene legger til rette for møter på tvers, ved å skape lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004). Dette kan de gjøre ved å skape flere møteplasser generelt, gi støtte økonomisk (som vist tidligere i kapittelet) eller ved å sette ulike organisasjoner i kontakt med hverandre (Ødegård, 2011, s. 132). I samfunn med stor sosioøkonomisk ulikhet kan en ikke forvente at bridging-nettverk oppstår av seg selv. Derfor må myndighetene bidra ved å skape lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004, s. 655).

Jeg har hittil vist noen møtesteder som finnes på Tøyen og Grønland, og hvordan disse kan ha betydning for sosial kapital, spesielt med tanke på bonding- og bridging. Myndighetenes ansvar kom også til syne gjennom lenkende sosial kapital. På Tøyen og Grønland finnes det gode eksempler på møteplasser på tvers, selv om OGT ønsker enda flere. Enkelte nettverk kan se ut til å være lite fokusert på å «være for alle», noe som kan skape en usikkerhet og påvirke tilliten innbyggerne imellom (Ødegård, 2011, s. 107). Tillit er viktig for relasjoner og nettverk (Putnam, 2000). På Tøyen og Grønland er det innbyggere fra alle sosiale lag (Oslo kommune, 2017a) og en god del kriminalitet (Hofseth, Kjenn & Sætre, 2018, s. 21-23). Hvordan dette påvirker innbyggerrepresentantenes tillit til andre innbyggere, og området som helhet, diskuteres i neste delkapittel.

6.3.1 Tillit til innbyggere og sted

Norge og Norden topper lista over hvem som har høyest tillit til sine medborgere (Wollebæk, 2011, s. 73). Tillit, i betydningen hvor mye individer stoler på andre, brukes ofte som mål på sosial kapital (Ivarsflaten & Strømsnes, 2011, s. 206). Sosial kapital på samfunnsnivå handler om kvaliteter ved et samfunn, samt hvordan relasjonene er og solidaritet vises (Ødegård et al., 2014, s. 39).

Jens har bodd på Tøyen og Grønland i over 20 år og hevder at relasjonene mellom innbyggerne i området har bedret seg:

Jeg har mange venner som er etniske nordmenn, og som bor her, er utdannet og er høyprofilert. Hvis vi møtes klemmer vi, prater vi og diskuterer. Så det er mindre mistenksomhet her nå, mer vennskap og mer tillit mellom beboerne etter hvert. Men vi er i starten nå, og tilliten økes fortsatt. Jens

Jens opplever at området er i positiv endring. Innbyggere fra ulike samfunnslag omgås og snakker sammen, det er større grad av bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22). Det er mer vennskap, sier han. Kanskje opplever han dette nettopp fordi han har bodd i området i så mange år og har møtt på de samme menneskene gjentatte ganger.

Schiefloe (2015, s. 72) skriver at sosiale relasjoner etableres på grunnlag av gjentatt samhandling, og utvikles til et forhold hvor en ser på hverandre som unike. Jens sitt forhold til nærmiljøet og menneskene der kan være påvirket av den lange botiden hans i området. Han er aktiv i borettslaget han bor i, kjenner mange ulike mennesker og har flere ressurser hva gjelder for eksempel språk og utdanning enn mange andre i området.

Samtidig leier han kommunal leilighet, og bor i den på «lånt» tid, basert på regelverket knyttet til denne typen bolig (forskrift om tildeling av kommunal bolig, Oslo, §12-§14). Situasjonen til Jens, hvor han på mange måter har en fot i minoritetens og majoritetens leire, kan kanskje være grunnen til hans positive følelser til Tøyen og Grønland. Jens har tillit til de som bor i nærmiljøet sitt, på tross at kriminalitetsbildet som preger området (Hofseth et al., 2018, s. 21-23).

Jeg så for meg at en faktor som kunne påvirke innbyggernes tillit og trygghet til hverandre var kriminalitetsbildet på Tøyen og Grønland. Det er store utfordringer knyttet til kriminalitet i området (Hofseth et al., 2018, s. 21-23). Særlig Grønland er preget av omfattende «gatekriminalitet» og rusproblematikk (Brattbakk et al., 2017).

Bente var ikke veldig opptatt av denne problematikken, selv om hun har barn. Hun tar sine forholdsregler, men sier hun ikke er redd:

Jeg opplever det ikke som utrygt, jeg er ikke redd (...). Og ungene mine springer rundt her, og de er ikke redd for å være her, men de springer jo ikke rundt midt på natta da. Altså, jeg går ikke oppover langs Akerselva til enhver tid, jeg vet hvor jeg ikke skal gå, altså det handler om å være litt sånn klok. (...) Nei, men vi må bli kvitt det der stempelet at det er så utrygt her altså. Bente

Jeg ser Bentes kommentar som noe tvetydig hva gjelder hennes utrygghet. Hun sier hun ikke opplever Tøyen og Grønland som utrygt, samtidig sier hun at en må være «litt sånn klok». Tydelig er det at hun ønsker å bli kvitt kriminaliteten og stempelet området har, heller enn å flytte fra det. Det kan tenkes at de som flytter fra Tøyen og Grønland gjør det på grunn av utfordringene i området. Dette stemmer ikke. Flere av de som flytter angir ikke grunner som kan kobles til utrygghet eller kriminalitet, og i så måte manglende tillit, men heller at de trenger større boliger eller ønsker mer uteareal (Brattbakk et al., 2017, s. 45-46; Huse, 2011, s. 68-69). Bente har akkurat samme tankegang:

Jeg er vokst opp i hus selv, og veldig mange av de jeg kjenner, vennene våre, bor i rekkehus eller ett eller annet som gjør at de har to etasjer eller 3 etasjer. Er litt spent på om jeg skal gjennom tenåringsfasen i en leilighet på 85kvm eller om vi kommer til å flytte ut. Men nå er vi litt der at vi har lyst til å pusse opp å se om vi får det til da, for vi hører jo til her. Og ungene hører til her. Bente

Bente sier at de hører til på Tøyen og Grønland. Hun har bodd i området i 15 år, og har bygget opp en følelse av tilhørighet som gjør at hun ikke vil flytte, på tross av kriminalitetsbildet. Hun har en «sense of place» (Cresswell, 2004, s. 7). Som sagt ønsker hun heller å jobbe for å bli kvitt Tøyen og Grønlands stempel som utrygge steder. Jeg oppfatter dette som at Bente føler tillit og trygghet til området, så vel som innbyggerne på Tøyen og Grønland. Tillit og trygghet på denne måten kan tyde på sosial kapital (Ødegård et al., 2014, s. 39).

Fokuset media har på kriminaliteten og de sosioøkonomiske utfordringene på Tøyen og Grønland kan for mange bli synonymt med området. Dette kan ha negativ betydning for tilliten mennesker har til stedet (Ødegård et al., 2014, s. 39). Petter betegner området som veldig kriminelt, og er redd for konsekvensene dette medbringer:

Men vi bor nok antakeligvis på det området som er desidert verst i hele byen, altså med alle kriminelle utfordringer og sånn, men du må huske på at det er ikke bare her [på Grønland] nå. Det har spredd seg i sidegatene bak her, oppover hele Urtegata, opp Fyrllyset og det er mye salg av dop i sidegatene på Tøyen også. (...) Altså det påvirker jo hva slags folk som vil bo her og sånt noe, ikke sant. Petter

Petter forteller videre om ansettelse av vektere for å holde orden rundt borettslaget han bor i. Hans historie stemmer med det som er beskrevet i stedsanalysen fra Grønland. Flere boforeninger har engasjert vektere til å passe på gårdsrom og jage vekk rusavhengige og andre uønskede (Brattbakk et al., 2017, s. 54).

Lovbruddene i Oslo politidistrikt skjer i størst grad i Oslos sentrale deler (Hofseth et al., 2018, s. 21). Bydel Gamle Oslo tilhører det som kalles «Enhet sentrum». Her ligger Oslos kommunikasjonsknutepunkt, store kjøpesentre, samt områder langs Akerselva som i lengre tid har vært omsetningsområde for narkotika. Hvis en kan lokalisere noen mikroområder med ekstra stor risiko for kriminalitet i Oslo, mest trolig også i Norge, så er det her. Bydel Gamle Oslo peker seg også ut som område for høy konsentrasjon av barne- og ungdomskriminalitet (Hofseth et al., 2018, s. 22-23). Politiet er bekymret for Tøyen og Grønlands fremvoksende «flyktige» nettverk av ungdommer (Hofseth et al., 2018, s. 105).

Utfordringer og uro tilknyttet kriminelle er et problem i området (Hofseth et al., 2018, s. 21-23). Det kan tenkes at en del grupper, i større grad enn andre, blir mistenkt for å være kriminelle, uten at dette nødvendigvis stemmer med virkeligheten. Fordommer er ofte

basert på manglende kunnskap om andre (Bauman & May, 2004, s. 40). For å unngå fordommer kan møteplasser med lav terskel for inkludering og åpenhet for nye deltakere være viktig (Schiefløe, 2015, s. 69), dette kan ses som bridging-nettverk (Putnam, 2000, s. 22-23). At OGT ønsker flere møteplasser (Oslo kommune, 2019, s. 11), synes derfor relevant.

Slik jeg forstår Bente og Jens føler de tillit til området og innbyggerne. De opplever Tøyen og Grønland som steder med sosial kapital på samfunnsnivå (Ivarsflaten & Strømsnes, 2011, s. 206; Ødegård et al., 2014, s. 39). Historiene til Bente og Jens kan peke i retning av at deltakelse, blant annet på møteplasser på tvers, samt botid, har hatt betydning for at de opplever trygghet og tilhørighet til Tøyen og Grønland. Tillit kan opparbeides gjennom lang bo-tid og deltakelse på flere ulike arenaer (Schiefløe, 2015, s. 69). Resultatet er at de ønsker å bli værende. Dette er i tråd med OGTs visjon (Oslo kommune, 2019, s. 10).

6.4 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg fokusert på barrierer mot deltakelse, hvordan OGT kan mobilisere til økt deltakelse i aktiviteter, sosial kapital, både i form av bonding- og bridging-nettverk og lenkende sosial kapital. Innbyggerrepresentantenes tillit til Tøyen og Grønland ble belyst avslutningsvis. Utgangspunktet for diskusjonen har vært forskningsspørsmålet «Hvilke faktorer kan ha betydning for innbyggernes deltakelse i OGTs aktiviteter?».

Innbyggernes ønsker, behov og ressurser er viktig i områdeløft (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30), og for at Tøyen og Grønland skal bli slik innbyggerne selv vil ha det (Oslo kommune, 2019). Det er da utfordrende med barrierene som finnes mot deltakelse (Arnstein, 1969, s. 217; Cornwall, 2008, s. 278-280). Tid, sted, språk, utfordringer tilknyttet hverdagslivet og manglende tilhørighet ble trukket frem av innbyggerrepresentantene og derfor diskutert i kapittelet. Slik jeg ser det er dette et lite utvalg i en lang liste av barrierer.

Eksemplene i kapittelet viser tilfeller hvor OGT ikke har gjort nok for å sørge for deltakelse fra innbyggerne på Tøyen og Grønland. Språkkunnskaper er en av faktorene som har størst betydning for etniske minoriteters deltakelse (Enjolras & Wollebæk, 2010, s. 19). OGT har kontakt med tolketjenester, men erkjenner at de i liten grad benytter tolk på sine arrangementer. En barriere mot deltakelse kunne vært fjernet om de endret dette.

I forbindelse med utarbeidelsen av OGTs programplan for 2019 ble blant annet Olafiagangen og Kafé Saba på Grønland benyttet som møtesteder. På Tøyen ble mer

kjente møteplasser benyttet. Særlig Kafé Saba kan virke ekskluderende for noen gruppers deltakelse, da den er tilknyttet Kirkens Bymisjon (Kirkens Bymisjon, 2018). Olafiagangen synes heller ikke egnet da det ikke er et velkjent sted for å avholde møter, men heller som et sted for omsetning av narkotika og en ferdselsåre for gående og syklende. Steder har betydning for hvem som deltar (Cornwall, 2008, s. 279).

De overnevnte møtene i regi av OGT ble i all hovedsak gjennomført i løpet av en uke. Fra mandag til torsdag var møtene fra 17.30-19.00. Dette kan skape en barriere da det er midt i middagstider og leggetid for mange (Cornwall, 2008, s. 279). Folkemøtet som ble avholdt i Olafiagangen lørdag samme uke, varte fra klokka 12.00-15.00. Det kunne vært hensiktsmessig om OGT hadde variert tidspunktet for møtene i større grad, samt gjennomført de over en lengre periode.

De siste barrierene mot deltakelse som ble løftet frem var manglende følelse av tilhørighet og hverdagslige utfordringer. En av tre innbyggere i området er årlig på flyttefot (Oslo kommune, 2017a), og for mange i kommunale leiligheter er det knyttet usikkerhet til hvor lenge de blir boende i området. Dette kan gjøre at de ikke føler sterk nok tilhørighet til å bidra i aktiviteter og arbeid i lokalmiljøet. De opplever ikke at fellesskapet gir de nok tilbake, og velger å utestå fra det (Vetlesen, 2009, s. 19-21). At mange har daglige utfordringer med å håndtere livssituasjonen sin er klart når en vet hvordan levekårsstatistikken i området er. Mange har mer enn nok med hverdagen, og de ser ikke verdien i å delta (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 55).

Det kan være utfordrende for OGT å mobilisere innbyggerne til deltakelse når de har et liv preget av mange utfordringer (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 55), og kan ses som å stå i en avmaktssituasjon (Freire, 2011). Dialog mellom innbyggerne og OTG kan skape en økt følelse av empowerment hos innbyggerne. Slik kan de se at deltakelse har en funksjon og betyr noe (Cornwall, 2008, s. 279; Vetlesen, 2009, s. 19-20). Dialogen kan også skape et bilde av hva innbyggerne ønsker skal skje i området, og hva OGT mener er realistisk. Den kan sies å skulle bidra til avklaringer fra begge kanter. Om OGT klarer å øke innbyggernes følelse av empowerment, kan de kanskje delta mer og oppleve godene deltakelse kan gi (Bracht et al., 1999, s. 87-89).

Jeg har diskutert møteplasser på tvers da OGT er opptatt av møteplasser på tvers (Oslo kommune, 2019, s. 11), og det finnes i dag flere gode eksempler på slike; blant annet K1 og Tøyen Sportsklubb. Myndighetene har lagt til rette for deltakelse fra ulike grupper på

disse arenaene ved å blant annet gi økonomisk støtte. Dette regnes som lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004, s. 655). Deltakelse på arenaer som K1 og Tøyen Sportsklubb kan bidra til at innbyggerne blir kjent på tvers, og det skapes bridging-nettverk. Bridging-nettverk kan bidra til å øke tilliten mellom innbyggerne, samt gjøre området tryggere ved at innbyggerne har kjennskap til hverandre (Friberg, 2005, s. 8; Putnam, 2000, s. 22-23). Det finnes også steder mer preget av bonding-nettverk, eksempler trukket frem er minoritetskafeer og serveringssteder hvor etniske nordmenn er i tydelig flertall. Slike bonding-nettverk hvor likesinnede treffes, kan oppleves truende for de som står utenfor, men de fungerer også som støtte og et springbrett for å ta del i andre type nettverk (Putnam, 2000, s. 22-23; Ødegård, 2011, s. 149; Ødegård et al., 2014, s. 107). Kriminalitet er en utfordring på Tøyen og Grønland (Hofseth et al., 2018, s. 21-23), og var en faktor som kunne tenkes å være negativ for tilliten innbyggerrepresentantene følte til området. Dette stemte ikke. Det kan synes som at lang botid og kjennskap til ulike arenaer, som resultat av gjentatt deltakelse (Schiefløe, 2015, s. 69), trumfer dette. Det fremkom også en følelse av tilhørighet som gjorde at ønsket om å endre området, heller enn å flytte fra utfordringene, stod sterkt. En slik følelse kan beskrives med Cresswells (2004, s. 7) begrep «sense of place».

7.0 Innbyggerrepresentantenes tanker om Tøyen og Grønland

Innbyggernes deltakelse i OGT kan være betydningsfull på mange måter. I dette kapittelet skal jeg blant annet se på hva som kan bli konsekvensene av at innbyggerne på Tøyen og Grønland ikke deltar i OGTs arbeid. Som et steg for å besvare den overordnede problemstillingen «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen», skal jeg her belyse forskningsspørsmålet «Hvordan ser innbyggerrepresentantene for seg Tøyen og Grønland i fremtiden?».

OGT har som mål at områdeløftet skal føre til at de som kan og vil bli boende, skal ha mulighet til det (Oslo kommune, 2019, s. 10). I intervjuene viste innbyggerrepresentantene en kjærlighet for Tøyen og Grønland. Et håp om endring, men også en frykt for byfornyelse i retning noe upersonlig og kommersielt, ble synlig.

Byfornyelse kan føre til positive og negative endringer. Det finnes allerede en historie på Tøyen som omhandler flytting av beboere i kommunale leiligheter i den hensikt å spre de sosioøkonomiske utfordringene mer utover byen (*Avtale om Munchmuseet og utvikling av Tøyen*, 2013; Tormodsgard, 2015). Privatpersoner kunne kjøpe disse kommunale leilighetene. Et eksempel fra Dagsavisen viser en kommunal leilighet som ble solgt på det private markedet og utleid som mindre enheter til høyere pris (Vestreng, 2018). Dette er en form for gentrifisering. Slik jeg ser det kan dette sammenliknes med det Atkinson kaller «fortrengning»; rike mennesker entrer det lokale boligmarkedet med de følger at leie- og eie-prisene økes slik at fattige eller lavtlønnede blir presset ut av sitt tidligere bo-område (Atkinson, 2000, s. 307).

I dette kapittelet viser jeg eksempler på hva resultatet kan bli om innbyggerne ikke blir lyttet til i utviklingen av Tøyen og Grønland. Samtidig gis det innblikk i de ulike ønskene og meningene som kan finnes i slike endringsprosesser. Innbyggerrepresentantene og Franks tanker vil stå som eksempler og være utgangspunkt for drøftingen.

Tøyen og Grønland er i en prosess hvor de er i ferd med å bli gentrifisert (B. Andersen & Ander, 2018; Aspen, 2005, s. 122; Huse, 2011). Området er i ferd med å gjennomgå en sosioøkonomisk stedsendring. Robbins (2005, s. 28) beskriver slike endringer som at innbyggere fra arbeiderklassen skiftes ut med innbyggere tilhørende middelklassen. Endringene på Tøyen, og til dels Grønland, oppleves ikke bare som positive av innbyggerrepresentantene. «Gentrifiseringsspøkelset» ble benyttet som begrep i mitt ene

intervju, «Grünerløkka-effekten» i et annet. Slik jeg ser det er dette utelukkende negativt ladet, og handler om de følgende gentrifisering kan få. Innbyggerrepresentantene ønsker ikke for stor grad av gentrifisering:

Men så er det der gentrifiseringsspøkelset da som jeg ikke har lyst skal få lov å ta full overhånd. (...) vi [Lokalstyret] har snakket masse om at vi ønsker ikke gentrifisering. Men det er sånn 10 ville hester det som springer i den retningen, også prøver vi så godt vi kan å holde remmene igjen. Bente

Bente beskriver gentrifisering som noe det er vanskelig å ha kontroll over fordi det er som «10 ville hester». Blant disse 10 ville hestene kan det sies at kommersielle interesser befinner seg. Tøyen Torg er på mange måter en arena hvor de kommersielle interessene har tatt plass (Brattbakk et al., 2015, s. 116), og er kanskje det synligste tegnet på at gentrifiseringsprosessene er i gang i området. Neste kapittel handler derfor om nettopp Tøyen Torg. Hva tenker innbyggerrepresentantene om det forholdsvis nyrenoverte torget?

7.1 Tøyen Torg

Sentralt på Tøyen finnes Tøyen Torg. Et torg omkranset av butikker og serveringssteder. Jeg omtaler både butikker, serveringssteder og torgflaten som Tøyen Torg i det følgende. Mange av de kommunale leilighetene ligger nær torget, noe som i utgangspunktet gjør det til et naturlig tilholdssted for innbyggerne i området. Ved spørsmål om hva som har skjedd i området trekkes torget frem av alle innbyggerrepresentantene, her vist gjennom sitat fra Bente:

Nei, Tøyen Torg har jo blitt oppgradert. Det er jo nærliggende å ta det først så lenge vi sitter her, det har fått en fysisk oppgradering, og veldig mange av næringslokalene rundt Tøyen Torg har fått annet innhold og andre folk til å drive det. Bente

I slutten av 2012 gikk flere av gårdeierne på datidens Tøyen Senter sammen om å opprette et Eieforum for å samarbeide om revitalisering av torget. Ifølge eiendomsforvalteren DTZ Realkapital som eide deler av eiendommene tilknyttet senteret, var Tøyen Torg «lite attraktivt» fordi «tunge sosiale institusjoner var samlet rundt ett sted og ingen har tenkt helhetlig rundt det å holde liv i Tøyen Torg» (Brattbakk et al., 2015, s. 18). I 2014 fikk Eieforumet 15 millioner av Oslo kommune, mens gårdeierne bidro med samme sum. Navnet ble offisielt endret til Tøyen Torg, og omtrent samtidig ble Tøyenløftet satt i gang.

Ett av tiltakene i Tøyenløftet var nettopp at torget-konseptet skulle gjennomføres, og at det skulle dannes et nytt bydelstorg. Oslo kommune er eiere av torgflaten, mens byggene rundt eies av ulike næringsinteresser (Brattbakk et al., 2015, s. 19-20).

I tilknytning til Tøyen Torg er det i dag åtte butikker, blant annet «Coop», «Tøyen Grønt og Godt», et apotek og én bokhandel. I og rundt torget finnes i alt 11 serveringssteder, samt Biblo Tøyen (barne- og ungdomsbibliotek) og Deichman Tøyen (Tøyen Torgforening, u.å.-b). Utfra informantene i denne studien, Tøyen Torgs nettsider (Tøyen Torgforening, u.å.-b) og stedsanalysen fra Tøyen (Brattbakk et al., 2015, s. 20) har sammensetningen av torg-tilbudet endret seg de seneste årene. Eieforumet, som stod i front for de store endringene av Tøyen Torg, la heller ikke skjul på at endringer skulle skje:

(...) så kommer reforhandling og fornyelse, og da har man mulighet til å oppgradere de som er der som man vil satse på videre eller at det blir en utskiftning av leietakere og det vil nå skje gradvis. Så i løpet av et år eller to, så er Tøyen helt nytt. (Brattbakk et al., 2015, s. 20)

Denne kommentaren viser tydelig at store endringer skulle skje. Innbyggerrepresentantene synes Tøyen Torg har blitt fint, selv om de også ser utfordringer med revitaliseringen som har skjedd:

For selv om Tøyen torg har blitt fint, så er det jo ikke noe hemmelighet at det, det er blitt veldig hipt da. Det har blitt vesentlig færre utenlandske der, og flere norske studenter, og det, det kan være bra det også, men du får litt sånn Grünerløkka-effekten. Men det betyr jo at når noen kommer inn, så er det noen som kommer ut.
Petter

Bente peker også på de store endringene som har skjedd, og skulle blant annet ønske at det var flere «vanlige butikker» der, og færre serveringssteder:

Det har blitt veldig mange serveringssteder her, litt i overkant synes jeg. Det er jo flere og flere av de butikkene eller stedene som var her før som er blitt borte, og jeg forstår jo på en måte hvorfor, men jeg synes det er leit. Bente

Hva gjør disse endringene med torget, hvem skal det være for i fremtiden. Ambivalensen rundt denne tematikken belyses i neste delkapittel.

7.1.1 Tøyen Torg for hvem?

Både Petter og Bente er bekymret for at Tøyen Torg ikke lenger er for de som bor i området. Tøyen har variert innbyggingsammensetning, men består i hovedsak av etniske minoriteter med dårlig økonomi (Oslo kommune, 2017a, s. 2-5). Petter mener at torget i størst grad appellerer til «den hvite middelklassen» slik det fremstår i dag. Dette er en gruppe mennesker med andre typer preferanser enn de innbyggerne som i utgangspunktet bor på Tøyen.

Atkinson (2000, s. 307) påpeker hvordan gentrifiseringsprosesser kan skje gradvis og til dels skjult ved at en tilstrømming av mennesker med andre kjøpevaner, endrer de sosiale karakteristikker og tjenestene til et sted, med det resultat at serveringssteder blir dyrere og butikktilbudene tilpasses middelklassen. Dette medfører at sosiale arenaer og tilbud rettet mot de opprinnelige innbyggerne forsvinner (B. Andersen & Ander, 2018, s. 36-37; Atkinson, 2000, s. 307). Nettopp dette har skjedd på Tøyen Torg, hvor oppgraderingen med flere relativt dyre serveringssteder har tiltrukket seg middelklassen. De som opprinnelige besøkte det forsvant og mennesker med mer kjøpekraft kom til (B. Andersen & Ander, 2018, s. 36).

Serveringsstedet Postkontoret er et tidligere postkontor som i dag fungerer som kafé og bar. Gjestene bestod i 2015 nærmest utelukkende av «hvit middelklasse» (Byløvene, 2015). Situasjonen er den samme i dag. Per dags dato oppleves ikke Tøyen Torg som et torg for alle, men et sted med tilbud rettet mot middelklassen heller enn arbeiderklassen, stikk i strid med hvordan innbyggingsammensetningen i området faktisk er. Innbyggerrepresentantene er bekymret for denne utviklingen:

Det kommer andre tilreisende til Postkontoret [serveringssted] og andre steder, og det kan være greit. Jeg er helt enig at vi bør inkludere alle, og jeg er helt enig at vi bør ha forskjellige steder på Tøyen Torg. (...) Det kunne vært mer tilrettelagt for ungdommer i stedet for å ha tre pubsteder på det lille torget der. Jeg føler på en måte at de som er fra området blir utestengt da. Ida

Men de lokale har ikke råd til å spise der. Man skylder ikke på senteret eller butikkene, men det er andre utfordringer som hindrer at folk bruker det. Men i virkeligheten så er vi ikke i stand til å ta barna våre dit for å spise. Jens

Ida og Jens er tydelige på at Tøyen Torg ikke er for de opprinnelige innbyggerne på Tøyen. Ida er positiv til at det er tilbud for ulike typer mennesker der, men slik det er nå er tilbudene for smale, og ungdommene blir oversett.

Oslo kommune har bidratt til opprustningen av Tøyen Torg (Brattbakk et al., 2015, s. 19-20). Om kommunens hensikt var å gjøre Tøyen Torg lite attraktivt for de opprinnelige innbyggerne i området skal ikke jeg spekulere i. Sæter og Ruud (2005, s. 225) og Huse (2011, s. 184-185) peker på at gentrifisering i Oslo indre Øst har vært sett på som et gode, og en mulighet til å oppnå mangfold i befolkningen. Gentrifisering som et resultat av politisk-økonomiske krefter, hører hjemme blant produksjonistiske teorier for gentrifisering. Områder tidligere preget av kapitalflukt forandres til områder preget av kapitalinnskudd, noe som også fører til endring av forbrukere (Robbins, 2005, s. 28-29). Når det skjer en fremvekst av kaffebarer og restauranter er gentrifiseringen i gang (Huse, 2011, s. 187). På mange måter er det akkurat dette som er i ferd med å skje på Tøyen Torg. Hensikten med oppgraderingen var å gjøre torget til et tryggere og mer attraktivt sted å møtes og oppholde seg (Oslo kommune, u.å.-c). Foreløpig ser resultatet ut til å være at mangfoldet har uteblitt, særlig på enkelte steder på Tøyen Torg. Opprustningen av torget har brakt en annen gruppe mennesker dit. Samtidig har en annen forsvunnet.

Bente er heller ikke imponert over hvordan Tøyen Torg henvender seg til innbyggerne:

Restaurantene og kafeene som har kommet hit de gjør jo noe med området i veldig positiv forstand. (...) Men det betyr jo ikke at folk som bor her, som i utgangspunktet ikke går på den type steder, det gjør jo ikke livet deres mye rikere av den grunn. Bente

Slik jeg ser det kan de nyåpnede restaurantene, barene og kafeene som Ida, Jens og Bente påpeker skape et skille på Tøyen. I forrige kapittel pekte jeg på OTGs ønske om å skape møteplasser på tvers, og fordelene av dette. Tøyen Torg, og særlig deres serveringssteder, ser ut til å være møteplasser for *bestemte* grupper i samfunnet; flest steder for middelklassen, noen få for arbeiderklassen.

En kan kalle det et skille mellom «oss» og «dem», der den ene gruppen ikke kan foreligge uten den andre (Bauman & May, 2004, s. 44). For de som befinner seg blant «oss», eller inn-gruppen som det også kalles, blir det tydelig hvilke kjennetegn en selv har, og hvordan disse står i motsetning til «dem», eller utgruppen (Bauman & May, 2004, s. 44-45). I stedet for at stedene på Tøyen Torg er inkluderende, synliggjør de ulikhetene

mellom mennesker; de «rike» tilflytterne og besøkende, og «de andre som bor på Tøyen», men ikke har råd til å benytte tilbudene der. Hvis denne utviklingen fortsetter kan det være at de opprinnelige innbyggerne flytter ut fra området, eller slutter å bruke det. Et slikt resultat vil være i strid med OGTs visjon for området i fremtiden: innbyggere som ønsker og kan bli boende (Oslo kommune, 2019, s. 10)

Serveringsstedene på Tøyen Torg preges av besøk fra middelklassen, og områdeløftet har blitt kalt «Hviteløftet». Bente mener likevel at den hvite middelklassen som står bak mange lokale initiativer ønsker å bevare mangfoldet og ønsker at ulike samfunnsgrupper skal kunne leve side om side. Butler (1997, s. 39) i Huse (2011, s. 189) påpeker dog at selv om nye innflyttere til gamle arbeiderstrøk har liberale holdninger til blandede nabolag, presses ofte de minst bemidlede ut. Kanskje kan Tøyen bli unntaket fra denne teorien?

7.1.2 Endring i sikte?

At standarden på Tøyen Torg har økt og at tilbudene der brukes av stadig flere, ses ikke som utelukkende negativt, selv om det i hovedsak er yngre, etnisk norske som erobrer serveringsstedene. Økt aktivitet på torget er positivt for trygghetsfølelsen til de som passerer, mener Bente. Jens er opptatt av hvordan ryktet til Tøyen blir bedret ved at mennesker fra andre bydeler kommer til torget:

De trekker folk hit, sånn at det blir tryggere av det. Det blir tryggere av at det er folk her på kveldstid, det tror jeg. Bente

(...) senteret er veldig fint, det skaper arbeidsplasser og de som kommer hit og spiser får sett området på en annen måte enn det som blir vist gjennom media.

Jens

I fremtiden kan kanskje Tøyen Torg appellere til alle menneskegrupper som et tilholdssted, og ikke bare som noe som gir trygghet og endrer menneskers syn på området. I 2018 ble det vedtatt å starte Tøyen Torgforening, med en visjon om å gjøre torget åpent for alle. «Det skal være aktiviteter her, på nabolagets premisser. Torget skal bevare og dyrke de tøyenske verdiene, og samtidig være et naturlig, trygt og godt møtested for alle som bor og jobber på Tøyen» (Tøyen Torgforening, u.å.-a). Denne visjonen sammenfaller også med OGTs visjon om at området skal være trygt, inkluderende og ha aktive innbyggere (Oslo kommune, 2019, s. 10). Lokal deltakelse kan se ut til å være satt i fokus av torgforeningen. Styret består av to representanter hver fra leietakerne, gårdeierne,

Bydel Gamle Oslo og innbyggerne (*Vedtekter for Tøyen Torgforening*, 2018). Denne løsningen og modellen skal legges til rette for «et tettere og enda bedre samarbeid mellom bydelen, kulturen, frivillige, beboere, organisasjoner og lokalt næringsliv» (Tøyen Torgforening, u.å.-a). Hva torgforening har bidratt med er for tidlig å fastslå, men kanskje vil Tøyen Torg endres igjen. Til et sted for de opprinnelige innbyggerne.

Endringene på Tøyen Torg er altså store, noe som påvirker hvem som benytter seg av tilbudene der. Gentrifiseringen som har skjedd på Tøyen, her vist gjennom endringene på Tøyen Torg, er ikke bare negativ. Osloborgere fra andre bydeler kommer på besøk og skaper sitt eget bilde av området. Problemet er at tilbudene til de opprinnelige innbyggerne ikke har blitt erstattet, og de nyopprettede er for mennesker med større økonomisk kjøpekraft (Brattbakk et al., 2015, s. 116). På Grønland har det foreløpig vært mindre aktivitet. Neste delkapittel handler om fremtiden på Grønland.

7.2 Grønland

Én kilometer nedenfor Tøyen Torg ligger Grønlandsleiret og Smalgangen. Dette er de to gatene på Grønland som i størst grad består av butikker og serveringssteder.

Grønland er mer i en oppstartsfase med tanke på fornyelse. Det er tilsynelatende få endringer gjennomført, men med mange planer på «tegnebrettet» (Brattbakk et al., 2017, s. 82), er det naturlig å snakke om fremtidens Grønland. Hvilke tanker har innbyggerrepresentantene om endringer på Grønland, sett i lys av hva som har skjedd på Tøyen? Vil det bli færre arenaer hvor dagens innbyggerne kan delta?

Innbyggerrepresentantene gir uttrykk for at de skulle ønske Grønland ble tatt med i Områdeløft Tøyen, og håper det skjer noe raskt også på Grønland. Frank fra programkontoret gir uttrykk for at de opplever en form for press fra Grønlands innbyggere:

Det er jo en tendens til at folk på Grønland forventer at de 5 åra med Tøyenløft bare skal renne ned til dem i løpet av én natt. Og det er, det er jo vanskelig, men så er det også en følelse på Grønland at "alt er så mye bedre på Tøyen", at vi fremdeles jobber mer på Tøyen, og at Grønland ikke får noe oppmerksomhet.
Frank

Det er flere endringsprosesser i gang på Grønland, men arbeidet tar tid. Olafiagangen, et uteareal som i dag hovedsakelig benyttes til omsetning av narkotika, samt som

ferdselsåre, skal forandres. Her er OGT godt i gang med medvirkningsprosesser hvor unge og voksne har deltatt (*Olafiagangen*, u.å.). Det har også blitt laget en skatepark, men denne var på tegnebrettet før områdeløftet startet på Grønland (Bymiljøetaten, 2017).

Hva som har skjedd som resultat av områdeløftet, hva som var på gang forut, og hva som uansett hadde kommet til å skje kan være vanskelig å si. Veien fra idé, til tegnebrett og ferdig resultat er ofte lang. Petter snakket i sitt intervju mye om de lange prosessene frem til ferdig resultat, og skulle ønske det var mer handlekraft og effektivitet. Han er lite imponert over de foreløpige endringene på Grønland:

Hvis du ser dette fra et annet perspektiv da, fra de som bor her, så har man jo nå kommunisert et «Områdeløft Grønland» og det ble kommunisert for to år siden allerede, ble det ikke det? Og så kan du spørre "hva er det som er synlig av det foreløpig?" Skal ikke si at det er null, men det er veldig nærme. Petter

Grønland ligger mellom områder som har gjennomgått mange endringer. Tøyen på den ene siden, Bjørvika og Sørenga på den andre. Følelsen av at «ingen ting skjer på Grønland» minskes kanskje ikke av dette. Neste delkapittel fokuserer på hva som *kan* skje på Grønland fremover.

7.2.1 Bjørvika-fisering av Grønland

Jeg frykter at Bjørvika kommer til å velte innover Grønland. Ikke rent bygningsmessig, for alt er vernet der og ingen kommer til å godkjenne at det blir bygd ned av høyhus, men jeg tror kanskje Grønland kommer til å vende seg mer mot Barcode, rett og slett, fordi det vil være i næringsinteressenes interesse. Frank

Frank er redd Grønland skal bli kommersialisert. I stedsanalysen utarbeidet i forbindelse med områdeløftet på Grønland ble flere eiendomsbesittere intervjuet. De ser området som spennende (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86). I dette kapittelet fokuserer jeg på hva som kan skje på Grønland fremover av kommersialisering og utbygging.

Det er flere større eiendomsbesittere som har tanker eller konkrete planer om utbygging på Grønland (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86). Flere kunne se for seg å bytte ut det som ligger i næringslokalene, og få inn flere tilbud til middelklassen i form av barer, restauranter, i tillegg til Starbucks (som er godt etablert i dag). Ved å få inn flere

attraksjoner kunne de da skru opp leieprisene litt etter litt. Målet var å få en annen profil på Grønland slik at folk fra hele Oslo ville benytte tilbudene (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86).

Slik jeg forstår det tenker utbyggerne at Grønland har et uforløst potensiale, med mulighet til å tjene gode penger. I gentrifiseringsteorien kalles dette «rent gap», og er en del av faktorene de produksjonistiske teoriene mener bidrar til gentrifisering (Smith, 1979). Når et område eller en eiendoms uutnyttede potensiale blir stort nok, vil det skje en gentrifisering fordi økonomiske interesser ser potensiale for stor økonomisk avkastning (Smith, 1979, s. 545). På mange måter kan en si at hele Grønland har uutnyttet næringspotensiale på grunn av sin beliggenhet: Det er nært sentrum, har byens kollektive knutepunkt, mens nyetablerte Barcode og Sørenga ligger bare en kort gåtur unna (B. Andersen & Ander, 2018, s. 37; B. Andersen & Røe, 2017, s. 307).

En fornying og utbedring av bygningsmassen kunne vært positivt, og mange mener det er behov for oppgradering på Grønland (B. Andersen & Ander, 2018, s. 39). Innbyggerrepresentantene er skeptiske til hva som kan bli resultatet av eventuelle endringer, og er derfor kritiske til utbygging:

Så JA, det er et trykk for kommersialisering rundt omkring, folk som har sånn kortsiktig profittmål, og disse utbyggerne. Hvis det bygges høyhus utover hele her får du en helt sånn håpløs situasjon. Petter

Petter frykter at bygging av høyhus i områder tett på Grønland, som er planlagt (B. Andersen & Ander, 2018, s. 37-38), vil skyggelegge og endre området helt. Fysiske endringer kan føre til endring av hvem som benytter seg av området. Tegnene fra Tøyen er at endring av tilbud fører med seg endring av innbyggere og besøkende. Sjansen for at disse endringene også vil skje på Grønland er til stede. Med andre tilbud og andre mennesker blir boligprisene også høyere (B. Andersen & Ander, 2018, s. 37). Dette er en form for gentrifisering (Robbins, 2005, s. 28). Ringvirkningene kan da bli at de opprinnelige innbyggerne fortrenses (Atkinson, 2000, s. 307).

7.3 Hvem kan Tøyen og Grønland tenkes å være for i fremtiden?

Innbyggerrepresentantene sier de frykter at Tøyen og Grønland skal bli tatt av «Grünerløkka-effekten» «hvor alt er hipt og alt er for hvit middelklasse», eller at det skal

bli som på Frogner, hvor «alt er pertentlig». De kan sies å være opptatt av at området ikke skal bli et annet «sted», som Cresswell (2004) skriver om, men fortsette å være unikt. Massey (1994, s. 154-155) stiller spørsmål om hvordan vi kan snakke om steder som unike når de egentlig likner på hverandre og har de samme butikkene. Hvis en ser på sosioøkonomiske faktorer skiller Tøyen og Grønland seg ut fra Oslo by (Oslo kommune, 2017a). Samtidig er området likt andre steder i byen. Innbyggerne går på skole, leser bøker, handler mat, lager middag, foreldre ønsker at barna skal få en god oppvekst og de vil ha gode boliger. Innbyggerne kan sies å være en del av det som betegnes som «storsamfunnet» (B. Andersen & Biseth, 2013, s. 7). Bente liker at Tøyen og Grønland er «vanlig», og håper ikke at det i fremtiden blir for spesielle grupper mennesker:

Men så håper jeg veldig at det skal fortsette å være veldig blanda, at det ikke har blitt Grünerløkka, liksom. Veldig lyst til at det skal være, det jeg liker veldig godt her da er at det er veldig mye veldig vanlige folk. Bente

For Bente er Grünerløkka skrekk-eksempelet på et sted som er for en spesiell type mennesker. Grünerløkka var tidligere et arbeiderklassestrøk, men som nå har blitt gentrifisert (Aspen, 2005, s. 122; Sæter & Ruud, 2005, s. 20). I Store norske leksikon beskrives Grünerløkka som et av Oslos mest trendy strøk bestående av ung urban befolkning med høyere utdanning. Tidligere småbutikker har blitt endret til konsertlokaler og serveringssteder. Gjennomsnittsalderen på Grünerløkka er den laveste i Oslo (Askjer & Godal, 2019).

Bente ønsker at Tøyen og Grønland skal fortsette å gi henne de samme følelsene som i dag. Hvilke følelser, tanker og mening et sted bringer frem i deg betegnes som en «Sense of place» (Cresswell, 2004, s. 7-8). I kapittel 6.3.1 viste Bente sterk følelse av tilhørighet til Tøyen og Grønland. Den tilhørigheten, og i så måte «sense of place», er så sterk at hun ikke frykter kriminaliteten, selv om hun har barn. Hun vil i stedet at de skal klare å endre områdets rykte til noe mer positivt, men fortsette å ha de samme innbyggerne som i dag. «Vi hører til her» sier hun. Det Bente beskriver her kan tolkes som at hun ønsker å ta del i kollektiv handling, som samfunnsarbeid gjerne er (Henriksbø & Sudmann, 2011, s. 52-54; Ledwith, 2011, s. 2), og som områdeløft har til hensikt å være (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30),- hvor menneskene sammen endrer en situasjon.

Bente har knyttet et bånd til Tøyen og Grønland og menneskene som bor der. Det kan tolkes som at hun har en «sense of community» (Warren i Walter & Hyde, 2012, s. 79). Begrepet kan oversettes til fellesskap eller kollektiv. Det handler om hvordan mennesker får fellesskapsfølelse på bakgrunn av forhold som knytter de sammen, være seg interesser, ønsket om å gjennomføre endringer eller andre forhold. Bente ønsker ikke så store endringer at hennes «sense of place» eller «sense of community» endrer seg.

Massey (1994, s. 155) hevder, slik jeg forstår det, at steder er i kontinuerlig bevegelse på grunn av menneskene som befinner seg der og relasjonene mellom dem. Tøyen og Grønland er i bevegelse, kanskje i økende grad; endringer skjer i bygningsmasse og blant befolkningen. Det er stadig en utvikling i både tilbud og hvem som bor på Tøyen og Grønland (Oslo kommune, 2017a). Tøyen og Grønland er i en prosess hvor de er i ferd med å bli gentrifisert (B. Andersen & Ander, 2018; Aspen, 2005, s. 122; Huse, 2011). Området er i ferd med å gjennomgå en sosioøkonomisk stedsendring Robbins (2005, s. 28). Massey (1994) er opptatt av relasjonene som finnes mellom steder og mennesker, og påpeker at steder kan være konfliktfylte, som i prosesser med byutvikling. Jeg mener dette kapittelet viser akkurat det; hvordan mennesker ser på steder ulikt, og hvilken betydning det kan ha.

Det er ulike interesser på Tøyen og Grønland, og i områdeløft. Det er utbyggere, kommune, kjedebutikker som vil etablere seg og nåværende innbyggere som vil fortsette å bo. Som vist har alle disse betydning for hvem et område blir for i fremtiden. Ida ser for seg en fremtid med kommersialisering, men hvor innbyggerne fortsatt er de samme:

*Jeg håper at vi beholder noe av det gamle og bytter inn noe av det nye, og når jeg sier "det gamle", håper jeg at vi beholder befolkningen og beboerne som har bodd her fast at vi på en måte løfter de opp slik at vi ser resultater fra områdeløftet. (...)
Jeg føler at Tøyen og Grønland utvikler seg mot Grünerløkka jeg. Så det er dit jeg ser utviklingen går og det er jo et veldig godt resultat da. Ida*

Hun ønsker at dagens innbyggere skal få fortsette å bo i området, men også det skal skje en utvikling i retning av dagens Grünerløkka. Hun snakker videre om finere kafeer og mer moderne steder, noe jeg tolker som at det er dette hun forbinder med Grünerløkka. På mange måter ønsker hun en delvis gentrifisering, med endring av servicetilbudet, men at de samme innbyggerne skal fortsette å bo i området. Utfordringen er at endringene hun

nevner ofte fører til at de som benytter seg av tilbudene også endres (Robbins, 2005, s. 28-29), noe som kan sies å ha skjedd på Tøyen Torg (B. Andersen & Ander, 2018, s. 36). En slik endring i tilbud som tiltrekker andre typer mennesker, for eksempel middelklassen, kan føre til at boligprisene øker. At både endringer i hvilke tilbud innbyggerne ønsker og eiendomsbesittere påvirker lokalmiljøers utvikling er velkjent i gentrifiseringsteorien (Lees, 2000, s. 390).

Selv om Ida ønsker det, synes det utfordrende å sørge for hensiktsmessig endring, samtidig som innbyggernes relasjoner til Tøyen og Grønland opprettholdes slik at det blir deres sted i fremtiden også.

Innbyggerrepresentantene mener menneskers relasjoner til Tøyen og Grønland har endret seg etter at gentrifiseringsprosessene satte inn. Hverken «Hvit middelklasse» eller «gentrifiseringsspøkelset» var særlig synlig i området tidligere. I dag er de begge representert på for eksempel Tøyen Torg, og enkelte utesteder på Grønland. Innbyggerrepresentantenes utsagn tyder på en opplevelse av at Tøyen Torg ikke er for de. Jens beskriver det slik:

Barna vet ikke hva vi tenker, men vi foreldre tenker at vi ikke har råd til å gå dit [til Tøyen Torg for å spise]. Vi drømmer om en dag å være blant de som kan gå dit. Jens

Jens peker her på at hans følelser knyttet til Tøyen Torg er endret. Han har en «sense of place» som tilsier at han ikke hører hjemme der, det er ikke hans sted. Utbyggerne og kommersialiseringen kan føre til at menneskers relasjon til Tøyen og Grønland blir endret. Området blir for middelklassen, i stedet for et sted for arbeiderklassen. Når det skjer endringer i et område som fører til at mennesker fra en annen klasse bosetter seg der, karakteriseres det som gentrifisering (B. Andersen et al., 2017, s. 190; Bjørnskau & Hjorthol, 2003, s. 171; Robbins, 2005).

Petter ønsker endring. I større grad enn de andre innbyggerrepresentantene. Petter ønsker at mennesker fra en annen klasse bosetter seg i området, og er ikke altfor negativ til hva som kan skje fremover. Han tror ikke at prosjektene og arbeidet som er i gang på Grønland kan endre området nevneverdig utseendemessig, men visse endringer håper han på:

Ja, altså Grønland og Tøyen er såpass annerledes enn alle andre områder av Oslo at det kommer det til å være om 10/20/30år også. Hvis du ser på historien fra gamle dager hvor dette liksom var den utskjelte delen av byen så vil det nok også ha særpreg [i fremtiden]. (...) Jeg håper jo det kommer noe mer ressurssterke inn blant de andre, også håper vi at en del av de utenlandske ressurssterke blir boende. Når noen kommer inn, betyr det at andre kommer ut. Petter

Petters meninger står her litt i opposisjon til hva de andre innbyggerrepresentantene mener. Jeg hans kommentar som at han ønsker å få flere ressurssterke inn i bydelen, og at dette betyr at andre (må) flytter ut. Samtidig tror han at særpreget vil bevares fordi det «alltid har vært sånn» på Tøyen og Grønland. Det kan ses som at det er en «sense of community», altså en tilhørighet til området (Warren i Walter & Hyde, 2012, s.79) blant innbyggerne.

Hva Petter legger i «de utenlandske ressurssterke» vet jeg ikke, men la oss si at det handler om økonomi. Ut fra gentrifiseringsteorien vil innbyggere med økonomiske midler bringe med seg andre typer butikker, tjenester og tilbud (Butler referert i Robbins, 2005, s. 28). Området vil da være for noen andre enn de som opprinnelig bodde der, og det som betegnes som gentrifisering har skjedd (Robbins, 2005, s. 28). Disse endringene kan igjen føre til at mennesker med enda flere ressurser flytter til området.

OGT skal bidra til at mennesker både kan og vil bli boende i området (Oslo kommune, 2019, s. 10). Utfordringen er å få til dette samtidig som området blir løftet, som vist gjennom blant annet Petter og Idas framtidstanker. Kapittelet «Bjørvika-fisering av Grønland» påpeker hvordan utbygging kan føre til at innbyggerne må, eller føler at de må, flytte. At OTG får til et samarbeid med utbyggerne kan være en løsning for å unngå en slik situasjon. Frank sier at de i programkontoret har vært inne på den tanken, uten at noe konkret er gjennomført:

Men noe sånn samla strategisk innsats overfor utbyggere og utviklere har vi ikke per dags dato, men det er noe vi jobber med. (...) Det går an å tjene penger samtidig som man tar vare på et sted sine iboende kvaliteter og et sted sin karakter da. Frank

Frank snakker også om OGTs ansvar for å bringe innbyggernes meninger og ønsker for området til de som har ansvar for utbygging. Det kan også tenkes at innbyggerne selv kan evne å stå opp mot utbyggerne og deres planer hvis de har tilstrekkelig grad av kollektiv empowerment (Bracht et al., 1999, s. 88-89). Hvis innbyggerne på Tøyen og Grønland blir hørt kan området utvikles til å bli slik de faktisk ønsker. Men hva disse ønskene, er varierer med hvem som spørres. Innbyggerrepresentantenes ulike tanker vist i dette kapittelet understreker nettopp det.

Harvey (1989, s. 14) mener et nytt by-image kan virke oppløftende på alle grupper i en by dersom den skapes sammen: lokal identitet og stolthet kan styrkes, mens fremmedgjøring og utvikling av «ikke-steder» kan motvirkes. Dette viser viktigheten av deltakelse. Et godt sted å bo er ofte en viktig forutsetning for integrering og deltakelse (Departementene, 2014). Men som vist tidligere er det blant de fire innbyggerrepresentantene ulike oppfatninger av hva som er et godt sted å bo. Oppfatningene blant alle innbyggerne på Tøyen og Grønland vil sannsynligvis sprike enda mer. I tillegg er det utbyggerne i området.

Utbyggere har interesse av å endre Tøyen og Grønland (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86; Brattbakk et al., 2015, s. 12). Samtidig kan det tenkes at OGT ved å bedre nærmiljøkvalitetene i området (Oslo kommune, 2019, s. 9-13) gjør området attraktivt for tilflyttere. Om en skal ta utgangspunkt i gentrifiseringsteorier (Robbins, 2005) vil de endringene som er i gang på utbyggersiden og områdeløftet, føre til at Tøyen og Grønland blir til steder som er for andre mennesker enn de som bor der i dag.

7.4 Oppsummering

Gentrifiseringsprosessene er i gang på Tøyen og Grønland (B. Andersen & Ander, 2018; Aspen, 2005, s. 122; Huse, 2011). Særlig tydelig vises tegnene etter opprustningen av Tøyen Torg. Som en del av Oslo kommunes ønske har torget blitt attraktivt (Brattbakk et al., 2015, s. 19-20; Oslo kommune, u.å.-c). Særlig attraktivt synes det å ha blitt for andre typer innbyggere enn de som opprinnelig bor på Tøyen og Grønland. Den sosioøkonomiske stedsendringen gentrifisering omhandler (B. Andersen et al., 2017, s. 190; Robbins, 2005, s. 28), er underveis.

Innbyggerrepresentantene er kritisk til denne utviklingen, selv om den også har positive sider; Tøyen Torg oppleves tryggere og besøkende utenfra danner sitt eget bilde av

Tøyen. Likevel er det en fare for at steder som Postkontoret kan skape et skille mellom innbyggere med høy og lav sosioøkonomisk status, mellom «oss» og «dem» (Bauman & May, 2004, s. 44-45). Hvis det blir flere steder og tilbud som henvender seg til andre innbyggere enn de som opprinnelig bor der, kan det føre til endring av hvem som bor der (Robbins, 2005). Tøyen kan miste den «sense of place» (Cresswell, 2004, s. 7-8) innbyggerrepresentantene forbinder med området i dag, og bli et annet «sted». I 2018 ble dog Tøyen Torgforening opprettet, og utfra visjonene til foreningen kan torget bli innbyggernes «sted» i fremtiden (Tøyen Torgforening, u.å.-a).

På Grønland har det foreløpig skjedd få endringer, noe innbyggerrepresentantene er misfornøyde med, og som programkontoret føler som et press. Utbyggere ser på Grønland som veldig spennende og ønsker å gjøre det til et annet område enn det fremstår som i dag. – til noe mer kommersielt (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86). OGT er per i dag ikke i noen dialog med disse utbyggerne, men dette er noe de ønsker. De ser det som sitt oppdrag å løfte frem innbyggernes syn på prosesser rundt utbygging, slik at kvalitetene som i dag finnes i området tas vare på. Petter ønsker flere ressurssterke til bydelen, og vet at dette kan bety at noen flytter ut. Han tror likevel området vil være ganske likt som i dag, fordi det har vært slik i så mange år. Det finnes en «sense of community» der (Warren i Walter & Hyde, 2012, s.79).

8.0 Avslutning

I foregående kapitler har jeg forsøkt å belyse ulike sider ved problemstillingen min:

- *Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?*

Problemstillingen ble konkretisert med tre forskningsspørsmål:

- *Hvordan er innbyggerrepresentantenes rolle i Lokalstyret?*
- *Hvilke faktorer kan ha betydning for innbyggernes deltakelse i OGTs aktiviteter?*
- *Hvordan ser innbyggerrepresentantene for seg Tøyen og Grønland i fremtiden?*

Forskningsspørsmålene var utgangspunkt for de tre empirikapitlene i oppgaven. Her ble informantens sitater belyst gjennom teori som er sentral i samfunnsarbeid. Innbyggerrepresentantenes syn på områdeløft og deltakelse synes spennende da de på mange måter har et bein i både OGT som organisasjon og i lokalmiljøet. I tillegg intervjuet jeg Frank som sitter i programkontoret.

I det kommende kapittelet vil jeg oppsummere hva jeg kom frem til i hvert av empirikapitlene. Deretter besvarer jeg problemstillingen mer konkret i kapittel 8.4. Avslutningsvis rettes blikket fremover mot hva som kan være aktuelt å forske videre på.

8.1 Lokalstyret

- *Hvordan er innbyggerrepresentantenes rolle i Lokalstyret?*

I kapittelet om Lokalstyret var fokuset på rekruttering, representasjon, sammensetting av innbyggerrepresentanter, samt Lokalstyrets mandat og hvordan arbeidsoppgavene tilknyttet dette opplevdes for innbyggerrepresentantene.

Et av hovedfunnene i kapittelet omhandler representasjon. Innbyggerrepresentantene er opptatt av at de skal representere innbyggerne på Tøyen og Grønland, men bydelsdirektøren har uttalt at de skal representere seg selv. Vurdert ut fra alder burde det vært flere yngre innbyggerrepresentanter i Lokalstyret. Innbyggerrepresentantene ønsket også en ung representant til. I tillegg er utdanningsnivået blant representantene høyere enn hva som er vanlig på Tøyen og Grønland. Land-tilhørigheten samsvarer ved at de to største nasjonalitetene er representert likt, to norske og to somaliske representanter. Innbyggerrepresentantene er aktive og har kontakter i mange ulike miljøer, noe som kan

være en styrke. Det oppleves dog vanskelig å få innspill fra nettverkene innbyggerrepresentantene er en del av.

Et annet funn er at alle innbyggerrepresentantene har savnet å få kunnskap om styringsarbeid og opplæring tilknyttet vervet. De har håndtert situasjonen ved å selv lese til seg kunnskap, få hjelp av hverandre, bekjente og arbeidskolleger, i tillegg til å ha møter forut for Lokalstyremøtene. Arbeidsmengden oppleves som krevende og stor. Manglende opplæring kan skyldes ulik oppfatning mellom ulike deler av OGT om hvilke kvalifikasjoner som er viktig for vervet. Bydelsdirektøren og bydelsutvalget peker på kunnskap om lokale forhold og styringsarbeid som viktig. Programkontoret er mest opptatt av at innbygger-representantene har engasjement, og mener at kunnskap skal utvikles gjennom prosessen. Innbyggerrepresentantenes oppfatning er at en trenger kunnskap for å være skikket til ansvaret de faktisk har som medlemmer av Lokalstyret. Det er uklarerhet knyttet til hva rollen som innbyggerrepresentant skal innebære.

Det siste funnet jeg spesifikt vil trekke frem fra kapittelet om Lokalstyret er innbyggerrepresentantenes opplevelse av deltakelse. De er usikre på om bydelsdirektøren er interessert i å høre hva de har å si, samtidig som de sier at de ikke har noen reell makt da oppgaver som egentlig er deres gjøres av programkontoret. Utfra mandatet OGT har gitt Lokalstyret skal de ha mye makt og kontroll. Innbyggerrepresentantene beskriver en situasjon som ikke er slik.

8.2 Deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen

- *Hvilke faktorer kan ha betydning for innbyggernes deltakelse i OGTs aktiviteter?*

I kapittelet om innbyggernes deltakelse var fokuset på noen barrierer som har betydning for alle innbyggernes deltakelse i OGTs arbeid, hvordan en kan øke deltakelsen, samt deltakelse på møteplasser (på tvers) for å skape større grad av bridging-nettverk. I den forbindelse ble også tillit tematisert.

Et av funnene i dette kapittelet er at tid, sted, språk, hverdagslige utfordringer og manglende tilhørighet har betydning for om innbyggerne på Tøyen og Grønland deltar i OGTs aktiviteter. Det viste seg at innspillsmøter i forbindelse med utarbeidelsen av programplanen for 2019 i stor grad ble avholdt i løpet av én uke, på det samme klokkeslettet. Olafiagangen, mest kjent som et sted for omsetning av narkotika, og Kafé

Saba, som er tilknyttet Kirkens Bymisjon, var blant stedene som ble benyttet for å avholde møter.

Språk var en annen barriere som ble trukket frem. Programkontoret er klar over denne barrieren, men benytter seg i veldig liten grad av tolketjenester, på tross av at de har nære bånd til en slik tjeneste.

Manglende tilhørighet trekkes også frem som en grunn til at noen velger å ikke delta. Andre har nok med sine hverdagslige utfordringer og forsøk på å håndtere disse. Tøyen og Grønlands innbyggere har opplevd å bli oversett og ikke lyttet til i flere år. Dette medfører at det er vanskelig å finne tid, energi og verdien i å delta. De må føle at tiden de bruker på å delta gir de noe tilbake.

Deltakelsen oppleves å være større på Tøyen, enn på Grønland. Dette begrunnes med områdeløftet som har vært på Tøyen i flere år. Innbyggerne har fått erfare at deltakelse nytter. Engasjementet viser seg blant annet på møteplasser som Aktivitetshuset K1, Deichman Tøyen og Tøyen Sportsklubb. Her deltar barn og voksne på tvers av kulturer. Møteplasser er viktig for OGT og de ønsker at flere skal møtes på tvers. Dette legger de blant annet til rette for ved å gi økonomisk støtte slik at prisen for medlemskap i Tøyen Sportsklubb holdes lav.

Tillit og tilhørighet til Tøyen og Grønland bygges opp ved å delta på ulike møteplasser og gjennom lang bo-tid. Kriminalitetsbilde bidrar ikke til at de ønsker å flytte. Innbyggerrepresentantenes føler at de hører hjemme i området, og de er opptatt av at Tøyen og Grønland må bli kvitt stempelet som et svært kriminelt og farlig sted.

8.3 Innbyggerrepresentantenes tanker om Tøyen og Grønland

- *Hvordan ser innbyggerrepresentantene for seg Tøyen og Grønland i fremtiden?*

Siste empirikapittel fokuserte på innbyggerrepresentantenes tanker om endringene som har skjedd, og kan tenkes å skje, på Tøyen og Grønland.

Et funn i det siste kapittelet er at innbyggerrepresentantene opplever at endringene som har skjedd på Tøyen Torg har gjort det penere. Oslo kommune har hatt et ønske om å gjøre Tøyen Torg mer attraktivt og trygt. De bidro med midler i oppussingen av torget. De nye tilbudene virker dog ekskluderende for noen grupper mennesker. Dagens tilbud

henvender seg til den hvite middelklasse i både pris og aktiviteter. Tilbud som appellerer til minoritetsgruppene som opprinnelig bor i området er det derimot få av.

Ønskene for fremtidens Tøyen og Grønland er noe splittet. De fleste informantene ønsker noen endringer, uten at det skal gå utover dagens innbyggere, for eksempel ved at de må flytte. Det er ikke noe ønske om gentrifisering som fører til endring av hvem som blir boende. Et ønske om å få flere ressurssterke (innvandrere) i bydelen dukket likevel opp. På tross av eiendomsbesittere med planer og ønsker om å bygge ut og styrke sine posisjoner på Tøyen og Grønland er det en oppfatning fra informantene i studien at området er såpass særegent at det vil fortsette å være det i fremtiden.

8.4 Hvordan gjennomføres deltakelse i Områdeløft Grønland og Tøyen?

I dette delkapittelet skal jeg forsøke å bryte ned funnene representert i foregående kapitler til et svar på problemstillingen. Problemstillingen for studien har vært «Hvordan gjennomføres deltakelse fra innbyggerne i Områdeløft Grønland og Tøyen?». Deltakelse er helt sentralt i både samfunnsarbeid (Minkler & Wallerstein, 2005, s. 35) og områdeløft (Ruud, 2016), men det er en utfordring at det ikke holder å skape en arena for deltakelse, så deltar alle (Cornwall, 2008, s. 275). Poenget til Cornwall (2008) viste seg å være beskrivende for situasjonen i dette caset. Dette kapittelet hvordan Områdeløft Grønland og Tøyen gjennomfører deltakelse, på gode og mindre gode måter.

Ved at det er engasjert innbyggerrepresentanter til å sitte i Lokalstyret har OGT lagt til rette for deltakelse. Samtidig har denne studien belyst noen utfordringer ved deltakelse i Lokalstyret. For det første er innbyggerrepresentantene usikre på om bydelsdirektøren er interessert i å høre på hva de har å si. For det andre føler de at de mangler kunnskap for å gjøre arbeidsoppgavene sine tilstrekkelig. For det tredje opplever de ikke å ha reell makt, selv om mandatet deres tilsier at de skal ha det.

Sett i lys av Arnsteins (1969) deltakelsesstige anså jeg trinnene på nivået «Tokenism» som best beskrivende for innbyggerrepresentantenes deltakelse, makt og kontroll i Lokalstyret. Innbyggerrepresentantene deltar og blir tatt med på råd, uten at de har noen som helst forsikring om at det de sier blir etterfulgt eller tatt hensyn til (Arnstein, 1969, s. 217-220). Graden av deltakelse er gjerne nærmere «ikke-deltakelse» enn faktisk makt.

Opplevelsene innbyggerrepresentantene trekker frem gjorde at jeg reflekterte rundt om de egentlig er i en avmaktsposisjon. Deres situasjon har likhetstrekk med hvordan Freire (2011) beskriver at undertrykkelse og avmakt kan arte seg. «Kritisk bevissthet» kan

skapes blant i en dialog mellom de involverte i Lokalstyret. På denne måten kan innbyggerrepresentantene endre situasjonen og øke sin grad av deltakelse. Dette kan bidra til deres følelse av kontroll og empowerment (Ledwith & Springett, 2010).

Innbyggerrepresentantene har tolket rollen sin som å være representant for de som bor på Tøyen og Grønland. Bydelsdirektøren har derimot sagt til flere innbyggerrepresentanter at de representerer seg selv. Representasjon handler om at ulike grupper skal delta for å kunne fremme sine interesser, erfaringer og perspektiver. Ubalanse i rekrutteringen, kan bidra til ubalanse i hvem sine interesser som blir løftet frem (Guldvik et al., 2010, s. 32). Kriterier som kjønn, geografi, alder og bakgrunn, samt kunnskap om styrearbeid ble vektlagt i utvelgelsen av innbyggerrepresentanter til OGT (Bydelsutvalget Gamle Oslo, 2018).

Mine funn peker på at det er disharmoni og dårlig representasjon hva gjelder utdanning og alder. Innbyggerrepresentantene har høyere utdanning enn det som er vanlig på Tøyen og Grønland. En innbyggerrepresentant er yngre enn 40år, mens det i området er ca. 41 % av innbyggerne som er yngre enn 30 (Oslo kommune, 2017a). I tillegg er det uttalt at barn og unge er viktig i områdeløftet (Oslo kommune, 2019, s. 12). Det var ønskelig med enda en ungdomsrepresentant. Dette ville ikke nødvendigvis løst utfordringen. Hvis det skulle vært en ungdomsrepresentant til, kan en også argumentere for at det burde være en representant for de eldre. Full representasjon er vanskelig å få til (Cornwall, 2008, s. 277).

OGT synes å ha tatt lite hensyn til kjente barrierer som kan forhindre innbyggerne generelt på Tøyen og Grønland fra å delta. Tid og sted er blant faktorene Cornwall (2008) nevner som barrierer mot deltakelse. I utarbeidelse av OGTs programplan for 2019 ble det gjennomført temamøter og ett folkemøte. Temamøtene var på kveldstid, på ulike steder, men fire av fem møter ble avholdt i løpet av én uke. 165 av ca. 24.000 innbyggere deltok på disse møtene, noen flere ganger. OGT er fornøyd med deltakelsen (Oslo kommune, 2018b). Olafiagangen, best kjent som et område for kjøp og salg av narkotika og for å være en gjennomfartsåre for gående, og Kafé Saba, en kafé driftet av Kirkens Bymisjon, ble blant annet benyttet som møtesteder da programplanen skulle utvikles.

Manglende språkkunnskaper er en annen barrierer mot deltakelse (Enjolras & Wollebæk, 2010, s. 19). De største gruppene representert ved utarbeidelsen av programplanen for 2019 var nordmenn og somaliere. Programkontoret er kjent med språkbarrieren, men ser

ut til å arbeide lite med å fjerne denne. OGT har tilgang til tolketjenester, men benytter tjenesten sjeldent.

Av barrierer mot deltakelse belyst i denne studien, synes hverdagslige utfordringer og manglende tilhørighet å være de mest utfordrende endre for OGT. Det kan tenkes at innbyggerne må gjøres i stand til å se de kan bidra i utviklingen av eget nærområde. I tillegg må de oppleve å bli hørt for at de i større grad skal se nytten av å delta (Arnstein, 1969; Cornwall, 2008). Tøyen og Grønland har gjennom årtier blitt neglisjert og vært preget av utfordringer (Sæter & Ruud, 2005). Innbyggerne er, eller har vært, i det som kan sies å være en avmaktssituasjon (Freire, 2011) hvor de ikke har blitt lyttet eller sett, og hvor arbeidet med å takle hverdagslige utfordringer kan gjøre det vanskelig å se at deltakelse har noe nytte (Henriksbø & Sudmann, 2011). For å komme ut av avmaktssituasjonen kan det være at OGT og innbyggerne må inngå mer likeverdig dialog. Innbyggerne må gjennom en prosess med bevisstgjøring og refleksjon rundt hva som holder de i denne situasjonen (Freire, 2011). Først da kan de bli i stand til å endre situasjonen, få mer tro på seg selv, få sterkere følelse av empowerment og bli mer deltakende (Bracht et al., 1999).

Der hvor det kan se ut som OGT ikke har klart å legge til tilstrekkelig til rette for deltakelse fra innbyggerrepresentantene i Lokalstyret, eller innbyggerne generelt, i utarbeidelsen av programplan for 2019, har de lyktes bedre på andre arenaer. Aktivitetshuset K1, Deichman Tøyen, Sørli Lekepark og Tøyen Sportsklubb er eksempler på møteplasser på tvers hvor aktiviteten er stor. Deltakelse på disse stedene kan ha betydning for utviklingen av bridging-nettverk i området (Putnam, 2000, s. 22). Myndighetene har muliggjort deltakelse for fattige ved å gi økonomisk støtte til møteplasser, slik at deltakeravgiftene kan holdes lave. Dette kan betegnes som lenkende sosial kapital (Szreter & Woolcock, 2004).

Det er tydelige tegn på at Tøyen og Grønland er i ferd med å bli gentrifisert (B. Andersen & Ander, 2018; Aspen, 2005; Huse, 2011). Området er i ferd med å gjennomgå en sosioøkonomisk stedsendring som medfører at arbeiderklasse skiftes ut med innbyggere tilhørende middelklassen (Robbins, 2005, s. 28).

Endringene på Tøyen Torg, som Oslo kommune har støttet (Brattbakk et al., 2015, s. 19-20), har ført til at flere grupper på Tøyen og Grønland opplever at det ikke er deres sted lengre. Tilbudene der er i større grad rettet mot middelklassen, enn dagens innbyggere.

Dette kan føre til splittelse mellom de som har råd til å benytte tilbudene på torget, og de som blir stående utenfor (Bauman & May, 2004, s. 45). Den nye Tøyen Torgforening kan kanskje sørge for at dette unngås (Tøyen Torgforening, u.å.-a).

Grønland kan også komme til å endres fremover (Brattbakk et al., 2017, s. 83-86). Håpet er at det ikke går på bekostning av de som bor der i dag. Selv om gentrifiseringsteori tilsier at endringer i områdets tilbud vil bringe med seg endring av innbyggere (Robbins, 2005). Eiendomsbesitterene i området er de som i stor grad avgjør hva som skjer. Det kan da tenkes at markedets ønsker blir styrende i større grad enn innbyggernes. Ved å inngå samtaler med utbyggerne ønsker OGT å sørge for at det ikke blir en totalforandring i områdets tilbud.

I områdeløft er innbyggernes ønsker, ressurser og behov viktig (Oslo kommune, 2018a, s. 4; Ruud, 2016, s. 30; Vestby, 2016, s. 8, 28-30). OGT er også opptatt av innbyggernes deltakelse (Oslo kommune, 2019). Denne studiens funn viser at det til en viss grad gjennomføres deltakelse som gjør det mulig for innbyggerne å ha makt og kontroll over hva som skjer i Områdeløft Grønland og Tøyen. Innbyggerrepresentantene i Lokalstyret sitter på mange måter i rett posisjon. Utfordringen er derimot at de er usikre på om de blir lyttet til. De opplever heller ikke å ha har reell makt. Det kan stilles spørsmål ved OGTs håndtering av barrierer som kan forhindre deltakelse fra alle Tøyen og Grønlands innbyggerne i generelle medvirkningsprosesser. Mer vellykket er innbyggernes deltakelse i møteplasser på tvers. Dette er positivt med tanke på at OGT mener den viktigste deltakelsen i områdeløftet skjer i tilknytning til de enkelte møteplassene.

8.5 Videre forskning

I videre studier kan det være aktuelt å gå spesifikt inn på barrierer mot deltakelse. Ved å utforske barrierer mot deltakelse sett fra ståstedet til de som *ikke* deltar, kan en oppdage andre ting enn det jeg har gjort. I en slik studie kunne det også vært interessant og vurdert om barrierene jeg har belyst fortsatt finnes, eller om OGT har gjort endringer for å fjerne de. Et komparativt studie mellom innbyggerutvalg i ulike områdeløft hva gjelder makt og deltakelse, kan være et fremtidig forskningsemne. Det vil også kunne være relevant å se på læringseffekter mellom ulike områdesatsinger; hvilke erfaringer er gjort og hva har disse betydd for arbeidsmetoder og fremgangsmåter?

Det kan også være spennende å vurdere Lokalstyrets funksjon om noen år. Ble Lokalstyret slik det hadde til hensikt, og hva tenker tidligere og daværende innbyggerrepresentanter om Lokalstyret og innbyggerrepresentant-rollen?

Gentrifiseringsprosessene som er i gang kan være utgangspunkt for senere studier. Hvilken retningen Tøyen og Grønland har tatt og utbyggernes rolle i dette, kan være viktige bidra for å belyse hva et områdeløfts endringer kan gjøre med innbyggingsammensetning og tilbud. Er fremtidens Grønland rettet mot Bjørvika, eller vil det fortsette å være unikt og annerledes slik det har vært i lang tid?

9.0 Referanseliste

- 360 Participation Model. (2017). Pretty's typology of participation. Hentet 06. juni 2019 fra <https://360participation.com/models-of-participation/>
- Aktivitetshuset K1. (u.å.). OM Huset VÅRT. Hentet 02.04.2019 fra <https://www.aktivitetshusetk1.no/>
- Andersen, B. & Ander, H. E. (2018). Oslos byrom som arenaer for kos, konflikt og kommers. *Plan*, (02), 34-41.
- Andersen, B. & Biseth, H. (2013). The Myth of Failed Integration: The Case of Eastern Oslo. *City & Society*, 25(1), 5-24. doi:<https://doi.org/10.1111/ciso.12004>
- Andersen, B., Brattbakk, I. & Dalseide, A. M. (2017). Vinderenliv og Tøyenliv. Ro og uro i en segregert by. I J. Ljunggren (Red.), *Oslo- ulikhetenes by* (s. 189-208). Oslo: CAPPELEN DAMM AS.
- Andersen, B. & Røe, P. G. (2017). The social context and politics of large scale urban architecture: Investigating the design of Barcode, Oslo. *European Urban and Regional Studies*, 24(3), 304-317. doi:<https://doi.org/10.1177/0969776416643751>
- Andersen, S. S. (2013). *Casestudier. Forskningsstrategi, generalisering og forklaring* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224. doi:10.1080/01944366908977225
- Askheim, O. P. (2007). Empowerment-ulike tilnærminger. I O. P. Askheim & B. Starrin (Red.), *Empowerment: I teori og praksis* (s. 21-33). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Askjer, H. & Godal, A. M. (2019, 28. februar). Grønerløkka - boligstrøk i Oslo. Hentet 01. juni 2019 fra https://snl.no/Gr%C3%BCnerl%C3%B8kka_-_boligstr%C3%B8k_i_Oslo
- Aspen, J. (2005). Gentrifisering som kulturell diskurs. I J. Aspen (Red.), *By og byliv i endring. Studier av byrom og handlingsrom i Oslo* (s. 121-151). Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Atkinson, R. (2000). The hidden costs of gentrification: Displacement in central London. *Journal of Housing and the Built Environment*, 15(4), 307-326. doi:10.1023/A:1010128901782
- Avtale om Munchmuseet og utvikling av Tøyen. (2013). Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/131217/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/T%C3%B8yenavtalen/Avtale%20om%20Munchmuseet%20og%20utvikling%20av%20T%C3%B8yen%20%280%2C8mb%2C%20pdf%29.pdf>
- Bailey, K. & Grossardt, T. (2010). Toward Structured Public Involvement: Justice, Geography and Collaborative Geospatial/Geovisual Decision Support Systems. *Annals of the Association of American Geographers*, 100(1), 57-86. doi:10.1080/00045600903364259
- Bauman, Z. & May, T. (2004). *Å tenke sosiologisk* (L. H. Hansen, Overs.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Bergkvist, J. (2011). Sanering eller rehabilitering. *Tobias. Tidsskrift for Oslohistorie*, 20(2), 32-48. Hentet fra https://www.oslo.kommune.no/OBA/tobias/tobiasartikler/pdf_arkiv/Tobias%20%202011%20WEB.pdf
- Bjørnnskau, T. & Hjorthol, R. (2003). Gentrifisering på norsk - urban livsstil eller praktisk organisering av hverdagslivet? *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 44(2), 169-201. Hentet fra https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/tfs/2003/02/gentrifisering_pa_norsk_-_urban_livsstil_eller_praktisk_organisering_av_hve
- Bourdieu, P. (1983). The forms of capital. I N. W. Biggart (Red.), *Readings in Economic Sociology* (s. 280-291). Hentet fra <https://ebookcentral.proquest.com/lib/hogskbergen-ebooks/reader.action?docID=351396>

- Bracht, N., Kingsbury, L. & Rissel, C. (1999). A Five-Stage Community Organization Model for Health Promotion: Empowerment and Partnership Strategies. I N. Bracht (Red.), *Health promotion at the community level: New advances* (s. 83-117). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Brattbakk, I., Andersen, B., Hagen, A. L., Ruud, M. E., Ander, H. E., Breistand, H., ... Dalseide, A. M. (2017). *På sporet av det nye Grønland. En sosiokulturell stedsanalyse av Grønland i Bydel Gamle Oslo* (AFI Rapport 04:2017). Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13254749/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Omr%C3%A5del%C3%B8ft%20Gr%C3%B8nland/Stedsanalyse%20Gr%C3%B8nland%2C%20AFI-rapport%2004.2017.pdf>
- Brattbakk, I., Hagen, A. L., Grønli Rosten, M., Sæter, O., Osuldsen, J., Andersen, B., ... Bratseth, K. (2015). *Hva nå, Tøyen? Sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo* (AFI Rapport 8:2015). Hentet fra https://stedsanalysetoyen.files.wordpress.com/2015/09/r2015-8_stedsanalysetc3b8yen_oppdatert-utgave.pdf
- Bydel Gamle Oslo. (2018). Bydel Gamle Oslo inngår partnerskap med Sterling, KIGO, Tøyen Sportsklubb og Tøyen Unlimited. Hentet 31. mai 2019 fra <https://www.mynewsdesk.com/no/bydel-gamle-oslo/pressreleases/bydel-gamle-oslo-inngaar-partnerskap-med-sterling-kigo-toeyen-sportsklubb-og-toeyen-unlimited-2379315>
- Bydelsutvalget Gamle Oslo. (2016). *Protokoll fra Gamle Oslo Arbeidsutvalg 16.februar 2016 kl.17.00-18.38*. Oslo: Bydelsutvalget. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13109446/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Gamle%20Oslo%20arbeidsutvalg/2016/2016-02-16/Protokoll%20fra%20Gamle%20Oslo%20arbeidsutvalg%2016.02.16.pdf>
- Bydelsutvalget Gamle Oslo. (2018). *Protokoll fra bydelsutvalget 15. februar 2018 kl. 17.00-20.25*. Oslo: Bydelsutvalget. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13270848/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Gamle%20Oslo%20bydelsutvalg/2018/2018-02-15/Godkjent%20protokoll%20bydelsutvalget%2015.02.2018.pdf>
- Byløvene. (2015, 27. mars). Pizza som byggekloss. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/helg-nye-inntrykk/bylovene/pizza-som-byggekloss-1.347699>
- Bymiljøetaten. (2017). Olafiaplassen street-skateanlegg. Landskapsplan. Hentet fra https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13284194/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Olafiaplassen%20streetskateanlegg/Landskapsplan_Olafiaplassen.pdf
- Christensen, E. S. (2016). *Gode nærmiljøer. Innføring i metode for områderettet arbeid. Håndbok 1 fra Groruddalssatsingen 2007-2016*. Oslo kommune: Byrådsavdelingen for byutvikling.
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120. Hentet fra https://www-jstor-org.galanga.hvl.no/stable/2780243?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Collins, K. & Ison, R. (2009). Jumping off Arnstein's ladder: social learning as a new policy paradigm for climate change adaptation. *Environmental Policy and Governance*, 19(6), 358-373. doi:10.1002/eet.523
- Cornwall, A. (2008). Unpacking 'Participation': models, meanings and practices. *Community Development Journal*, 43(3), 269-283. doi:10.1093/cdj/bsn010
- Cresswell, T. (2004). *Place : A short introduction*. USA: Blackwell Publishing Ltd.
- Delprogram nærmiljø. (u.å.). Hentet 14. juni 2019 fra <https://www.oslo.kommune.no/>

- Departementene. (2014). *Bolig for velferd: nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)*. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/boby/nasjonal_strategi_boligsosialt_arbeid.pdf
- Dominelli, L. (2002). *Anti-oppressive social work theory and practice*. Basingstoke, Hampshire England: Palgrave Macmillan.
- Enjolras, B. & Wollebæk, D. (2010). *Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering (2)*. Hentet fra <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/177670>
- Folkestad, H. & Sudmann, T. T. (2015). Deltakelse som engasjement og utfordring - samfunnsarbeid med utviklingshemmede. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 18(1), 7-17. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/321158936_Sudmann_og_Folkestad_2015_Deltakelse_som_engasjement_og_utfordring
- Forskrift om tildeling av kommunal bolig Oslo. (2004). *Forskrift om tildeling av kommunal bolig i Oslo kommune, Oslo. (FOR-2003-05-07-1895)*. Hentet fra <https://lovdata.no/forskrift/2003-05-07-1895>
- Freire, P. (2011). *De undertryktes pedagogikk (2. utg.; S. Lie, Overs.)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Friberg, J. H. (2005). *Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo (Fafo-notat 2005:16)*. Hentet fra http://www.faf.no/media/com_netsukii/775.pdf
- Gilje, N. (2006). Fenomenologi, konstruktivism og kulturforskning: En vitenskapsteoretisk diskusjon. *Tidsskrift for kulturforskning*, 5(1), 5-22.
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380. doi:10.1086/225469
- Granovetter, M. S. (1995). *Getting a job. A study of contacts and careers (2. utg.)*. Chicago, Ill: University of Chicago Press.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder (2. utg.)*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Guldvik, I., Johansen, V. & Askheim, O. P. (2010). Politisk medborgerskap for alle? – Lokalpolitisk deltakelse blant funksjonshemmede. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 26(01), 31-50.
- Hart, R. A. (1992). Children's participation: From tokenism to citizenship. *Innocenti essay*, 4. Hentet fra https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf
- Harvey, D. (1989). From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 71(1), 3-17. doi:10.1080/04353684.1989.11879583
- Henriksbø, K. & Sudmann, T. T. (2011). Kollektiv handling skaper endring. *Fontene*, (12), 51-56. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/264934836_Kollektiv_handling_skaper_endring
- Hofseth, C., Kjenn, B. L. & Sætre, M. (2018). TRENDER I KRIMINALITET 2018-2021. Digitale og lokale utfordringer. Hentet 02. april 2019 fra <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/kriminalitetsutvikling/tendrapport-oslo-2018---2021.pdf>
- Holm, A. (2006). *Nærmiljøsatsing og levekår : evaluering - Handlingprogram for Oslo indre øst (NIBR-rapport 2006:12)*. Hentet fra <http://biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/1898/2006-12%5B1%5D3.pdf>
- Huse, T. (2011). *Tøyengata. Et nyrikt stykke Norge (2. utg.)*. Oslo: Flamme Forlag.
- Hutchinson, G. S. (1999). *Samfunnsarbeid i sosialt arbeid (2. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hutchinson, G. S. (2010). *Samfunnsarbeid : mobilisering og deltakelse i sosialfaglig arbeid (3. utg.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.

- Ivarsflaten, E. & Strømsnes, K. (2011). Etnisk mangfold, økonomisk ulikhet og sosial kapital. I D. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red.), *Sosial kapital i Norge* (s. 205-224). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tuft, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johannessen, K. & Vestby, G. M. (2010). "Vi her på Ammerud"- fellesskap og skillelinjer i et lokalsamfunn i Groruddalen (NIBR-rapport 2010:29). Hentet fra <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NIBR/Publikasjoner/Publikasjoner-norsk/Vi-her-paa-Ammerud>
- Kirkens Bymisjon. (2018). Om oss: Rom for alle. Hentet 10. mai 2019 fra <https://kirkensbymisjon.no/om-oss/>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2018a). Ny satsing i Oslo indre øst. Hentet 10. mai 2019 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-satsing-i-oslo-indre-ost/id2620983/>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2018b, 11. oktober). Områdesatsing indre Oslo øst. Hentet 13. mai 2019 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/by--og-stedsutvikling/omradeloft1/omradesatsing-indre-oslo-ost/id2540230/>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2018c). Områdesatsinger. Hentet 15. januar 2019 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/by--og-stedsutvikling/omradeloft1/id2008179/>
- Kommunerevisjonen. (2018). *Måloppnåelse og resultater i Områdeløft Tøyen* (10/2018). Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13294510/Innhold/Politikk%20og%20adm-inistrasjon/Politikk/Bystyret/Komiteer%20og%20utvalg/Kontrollutvalget/M%C3%B8ter/2018-09-25/Sak%2069%20Vedlegg%20Rapport%2010-2018%20M%C3%A5loppn%C3%A5else%20og%20resultater%20i%20omr%C3%A5del%C3%B8ften%20T%C3%B8yen.pdf>
- Ledwith, M. (2011). *Community development : a critical approach*. Bristol: Policy Press.
- Ledwith, M. & Springett, J. (2010). *Participatory practice. Community-based action for transformative change*. Bristol: Policy Press.
- Lees, L. (2000). A reappraisal of gentrification: towards a 'geography of gentrification'. *Progress in Human Geography*, 24(3), 389-408. doi:10.1191/030913200701540483
- Ley, D. (1980). LIBERAL IDEOLOGY AND THE POSTINDUSTRIAL CITY. *Annals of the Association of American Geographers*, 70(2), 238-258. doi:10.1111/j.1467-8306.1980.tb01310.x
- Løken, A. (2018, 26. november). Fra nyttår skal Tøyen og Grønland løftes sammen: – Vi vil bidra til at flere fullfører skolen og kommer seg ut i jobb. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/osloby/i/4dkxaE/Fra-nyttar-skal-Toyen-og-Gronland-loftes-sammen--Vi-vil-bidra-til-at-flere-fullforer-skolen-og-kommer-seg-ut-i-jobb>
- Massey, D. (1994). *Space, Place, and Gender*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Maurstad, I. (2017). Sp.kl. Sterling er mer enn et idrettslag. Hentet 02. mai 2019 fra <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/oslo-idrettskrets/nyheter/sterling-mer-enn-et-il/>
- Miljøbyen Gamle Oslo. (2000). *Miljøbyen Gamle Oslo: hovedrapport*. Hentet fra <https://www.nb.no/nbsok/nb/178ccd22b2bf51ec8c3d04d54bf97381?lang=no#4>
- Minkler, M. & Wallerstein, N. (2005). Improving Health through Community Organization and Community Building: A Health Education Perspective. I M. Minkler (Red.), *Community Organizing and Community Building for Health* (2. utg., s. 26-50). New Brunswick, New Jersey, and London: Rutgers University Press.
- Myhre, J. E. (2017). Oslos historie som delt by. I J. Ljunggren (Red.), *Oslo. Ulikhetenes by* (s. 31-56). Oslo: CAPPELEN DAMM AKADEMISK.
- NOU 2017:2. (2017). *Integrasjon og tillit: Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Hentet fra

- <https://www.regjeringen.no/contentassets/c072f7f37da747539d2a0b0fef22957f/no/pdfs/nou201720170002000dddpdfs.pdf>
- Olafiagangen. (u.å.). Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no>
- Områdeløftene Tøyen og Grønland. (u.å.). Kommende arrangementer/tidligere arrangementer [Facebook]. Hentet 02. april 2019 fra https://www.facebook.com/pg/LoftGronlandTøyen/events/?ref=page_internal
- Ophaug, E. (2016). *Friluftscene eller flerbrukshall? - om medvirkning i politiske beslutningsprosesser i Områdeløft Tøyen* (Mastergradsavhandling, Høgskolen i Oslo og Akershus). Hentet fra <https://oda.hioa.no/en/item/friluftscene-eller-flerbrukshall-om-medvirkning-i-politiske-beslutningsprosesser-i-omradeloft-toyen>
- Oslo kommune. (2015). *Programplan for områdeløft. Mål og strategier*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1371857/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/T%C3%B8yenavtalen/Omr%C3%A5del%C3%B8ft%20T%C3%B8yen/Omr%C3%A5del%C3%B8ft%20T%C3%B8yen%20Programplan%202015%20-%20m%C3%A5l%20og%20strategier.pdf>
- Oslo kommune. (2016). *Områdeløft Tøyen. Prosjektplan med budsjett for 2016*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13148029/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/T%C3%B8yenavtalen/Omr%C3%A5del%C3%B8ft%20T%C3%B8yen/Omr%C3%A5del%C3%B8ft%20T%C3%B8yen%20Prosjektbeskrivelser%20og%20budsjett%202016.pdf>
- Oslo kommune. (2017a). Bydel Gamle Oslo. Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201640/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/01%20Bydel%20Gamle%20Oslo.pdf>
- Oslo kommune. (2017b). Faktaark om befolkning, levekår og bymiljø i bydeler og delbydeler. Beskrivelse av indikatorer. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201676/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/Faktaark%20om%20bydelene%202017%20-%20beskrivelse%20av%20indikatorer%20med%20tabellvedlegg.pdf>
- Oslo kommune. (2018a). *Programplan for områdeinnsats med områdeløftene Tøyen og Grønland*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13269826/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Tøyenavtalen/Områdeløft%20Tøyen/Programplan%20for%20områdeinnsats%20med%20områdeløftene%20Tøyen%20og%20Grønland%202018.pdf>
- Oslo kommune. (2018b). *Sak 18-22 Vedlegg 2 Rapport fra medvirkning til lokal programplan 2019*. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13301824-1540996382/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Lokalstyret%20for%20omr%C3%A5del%C3%B8ft%20Gr%C3%B8nland%20og%20T%C3%B8yen/2018/2018-11-07/Sak%2018-22%20Vedlegg%202%20Rapport%20fra%20medvirkning%20til%20lokal%20programplan%202019.pdf>
- Oslo kommune. (2019). *Programplan for områdeløft i Bydel Gamle Oslo. Oslo indre øst-satsingen - Delprogram nærmiljø. Områdeløft Grønland og Tøyen*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13304465-1542884004/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2018/2018-12-13%20Programplan%20for%20omr%C3%A5del%C3%B8ft%20i%20Bydel%20Gamle%20Oslo.pdf>

- [Oslo%2C%20Oslo%20indre%20%C3%B8st-satsingen%20-%20Delprogram%20n%C3%A6rmilj%C3%B8%202019/1.%20Vedlegg.pdf](#)
- Oslo kommune. (u.å.-a). Områdeløft Grønland. Hentet 10. mai 2019 fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/omradeloft-gronland/>
- Oslo kommune. (u.å.-b). Områdepolitikk for Oslo. Hentet 15. januar 2019 fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/byutvikling/omradesatsingene-i-oslo/omradepolitikken-i-oslo/>
- Oslo kommune. (u.å.-c). Tøyen Torg. Hvorfor oppgraderer vi? Hentet 09. juni 2019 fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/toyenvtalen/toyen-torg/>
- Postholm, M. B. (2005). *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Pran, T. O. (2018a). *Konstituering av styret 2/18*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13274274-1521637132/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Lokalstyret%20for%20omr%C3%A5del%C3%B8ft%20Gr%C3%B8nland%20og%20T%C3%B8yen/2018/2018-04-04/2018-2%20Konstituttering%20av%20styret.pdf>
- Pran, T. O. (2018b). *Programplan for områdeløft i Bydel Gamle Oslo, Oslo indre øst-satsingen - Delprogram nærmiljø*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/bydeler/bydel-gamle-oslo/politikk-i-bydel-gamle-oslo/politiske-saker-i-bydel-gamle-oslo/omradeloftene-toyen-og-gronland-saker-2018/sak-18-22-programplan-omradeinnsats-oslo-indre-ost-article98974.html>
- Pran, T. O. (2018c). *Sammensetning av lokalstyret i områdesatsing med områdeløftene Tøyen og Grønland*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra [https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13267260/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2018/2018-02-15%20Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland/Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland/Samme](https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13267260/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2018/2018-02-15%20Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland/Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland.pdf)
- Pran, T. O. (2018d). *Vedlegg. Presentasjon av kandidatene for innbyggerrepresentasjon i lokalstyret*. Oslo: Oslo kommune. Hentet fra [https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13267263-1517211654/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2018/2018-02-15%20Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland/Vedlegg](https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13267263-1517211654/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2018/2018-02-15%20Sammensetning%20av%20lokalstyret%20i%20omr%C3%A5desatsing%20med%20omr%C3%A5del%C3%B8ftene%20T%C3%B8yen%20og%20Gr%C3%B8nland/Vedlegg.pdf)
- Pretty, J. N. (1995). Participatory learning for sustainable agriculture. *World Development*, 23(8), 1247-1263. doi:10.1016/0305-750X(95)00046-F
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone : The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks.
- Robbins, E. (2005). Byens transformasjon (H. Bull- Hansen, Overs.). I J. Aspen (Red.), *By og byliv i endring. Studier av byrom og handlingsrom i Oslo* (s. 27-52). Fagernes: Scandinavian Academic Press.

- Ruud, M. E. (2016). *Riktig kunnskap-viktig kunnskap. Kilder, metoder og analyser i områderettet arbeid. Håndbok 3 fra Groruddalssatsingen 2007-2016*. Oslo kommune: Byrådsavdelingen for byutvikling.
- Ruud, M. E. & Vestby, G. M. (2018). Lindeberg som bosted. Seks år med områdeløft. *Oslospeilet*, 28(2), 5-11. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13285675/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/OsloSpeilet%20nr.%202%202018.pdf>
- Sager, T. (1991). *Planlegging med samfunnsperspektiv. Analysemetode*. Trondheim: Tapir.
- Schiefløe, P. M. (2015). *Sosiale landskap og sosial kapital. Nettverk og nettverksforskning* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Sjølander, I. (2014). *Beboeres innflytelse i planlegging på lokalt nivå - en studie av programgruppen i områdeløftet på Veitvet-Sletteløkka* (Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra <https://www.duo.uio.no/handle/10852/43620>
- Skansen, K. (2019). Deichman Tøyen. Hentet 08. juni fra <https://deichman.no/bibliotekene/t%C3%B8yen>
- Slettebø, T., Brodtkorb, E., Dietrichson, V. & Lyhne, K. (2009). *KREMS kurs i endringsmetode. Beskrivelse og evaluering av nye metoder for avklaring om deltakelse i kvalifiseringsprogrammet* (9788280480828). Hentet fra <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/bitstream/handle/11250/98543/KREMS%20kurs%20endringsmetode.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Smith, N. (1979). Toward a Theory of Gentrification A Back to the City Movement by Capital, not People. *Journal of the American Planning Association*, 45(4), 538-548. doi:10.1080/01944367908977002
- Szreter, S. & Woolcock, M. (2004). Health by association? Social capital, social theory, and the political economy of public health. *International Journal Of Epidemiology*, 33(4), 650-667. doi:10.1093/ije/dyh013
- Sæter, O. & Ruud, M. E. (2005). *Byen som symbolsk rom. Bypolitikk, stedsdiskurser og gentrifisering i Gamle Oslo*. Oslo: Byggforsk.
- Tesoriero, F. (2010). *Community development : community-based alternatives in an age of globalisation* (4. utg.). Frenchs Forest: Pearson Education Australia.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thyness, P. A. (1999). *Sosialt arbeid, lokal organisering og selvhjelp - en innføring for helse- og sosialarbeidere*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tormodsgard, I. O. (2015). *"Det blir nok vi som flytter først" - En studie av kommunale beboeres opplevelser av Tøyenløftet* (Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/48317/tormodsgard_master.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Twelvetrees, A. (1991). *Community work* (2. utg.). London: The Macmillan Press.
- Tøyen Sportsklubb. (u.å.). Tøyen Sportsklubb. Hentet 02. april 2019 fra <http://www.toyensportsklubb.no>
- Tøyen Torgforening. (u.å.-a). Et åpent, tilgjengelig og inkluderende torg. Hentet 03. april 2019 fra <https://www.toyentorg.no/>
- Tøyen Torgforening. (u.å.-b). Tøyen Torg - Stedene. Hentet 03. april 2019 fra <https://www.toyentorg.no/stedene>
- Tøyeninitiativet. (2019). Historien [Facebookside]. Hentet 25. mai 2019 fra <http://loft-toyen.no/t-yen-initiativet.html>
- Tøyenkampanjen. (2018). Our story [Facebookside]. Hentet 31. mai 2019 fra https://www.facebook.com/pg/toyenkampanjen/about/?ref=page_internal

- Vedtekter for Tøyen Torgforening. (2018). Hentet 02. april 2019 fra <http://www.mynewsdesk.com/no/bydel-gamle-oslo/documents/vedtekter-for-toeyen-torgforening-82156>
- Vestby, G. M. (2016). *Alle på banen! Innbyggerinvolvering, tverrfaglig samarbeid og offentlig-privat samspill i områderettet arbeid. Håndbok 2 fra Groruddalssatsingen 2007-2016*. Oslo kommune: Byrådsavdeling for byutvikling.
- Vestreng, T. (2018, 2018, 16. mars). Betaler 8.000 i måneden for et kott. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/oslo>
- Vetlesen, A. J. (2009). Fellesskap i individualismens tidsalder. I H. E. Nafstad & R. M. Blakar (Red.), *Fellesskap og individualisme* (s. 19-55). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Walter, C. L. & Hyde, C. A. (2012). Community building practice: An expanded conceptual framework. I M. Minkler (Red.), *Community Organizing and Community Building for Health and Welfare* (3. utg., s. 78-90). New Brunswick, New Jersey & London: Rutgers University Press.
- Wollebæk, D. (2011). Norges sosiale kapital i nordisk og europeisk kontekst. I D. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red.), *Sosial kapital i Norge* (s. 51-78). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Wollebæk, D. & Seggaard, S. B. (2011a). Sosial kapital-hva er det og hvor kommer det fra? I D. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red.), *Sosial kapital i Norge* (s. 26-49). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Wollebæk, D. & Seggaard, S. B. (2011b). Sosial kapital i Norge: Oljen i maskineriet? I D. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red.), *Sosial kapital i Norge* (s. 11-23). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Woolcock, M. (1998). Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society*, 27(2), 151-208. doi:10.1023/A:1006884930135
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications. Design and methods* (6. utg.). Los Angeles: SAGE.
- Ødegård, G. (2010). *Foreningsliv i et flerkulturelt samfunn. En studie om integrasjon og sosial kapital* (Rapport 2010/6). Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/samfunn_og_frivillighet/rapporter/foreningsliv_i_et_flerkulturelt_lokalsamfunn_vr_2010_6_v2.pdf
- Ødegård, G. (2011). Bowling på Veitvet. I D. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red.), *Sosial kapital i Norge* (s. 129-153). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Ødegård, G., Loga, J., Steen-Johnsen, K. & Ravneberg, B. (2014). *Fellesskap og forskjellighet : integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*. Oslo: Abstrakt forlag AS.
- Økland, M. A. (2012). *Samfunnsarbeid og boligsosialt arbeid. En erfaringssamling med fokus på strategier og virkemidler. For inspirasjon til videre teori- og metodeutvikling*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Østmark, L. (2016). Forslag til mandat og sammensetning av Tøyenråd. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13106257-1455179697/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gamle%20Oslo/Politikk%20Bydel%20Gamle%20Oslo/Politiske%20saker%20Gamle%20Oslo/2016/2016-02-11%20Forslag%20til%20mandat%20og%20sammensetning%20av%20T%C3%B8yenr%C3%A5d/Vedlegg%20-%20Forslag%20til%20mandat%20og%20sammensetning%20av%20T%C3%B8yenr%C3%A5d.pdf>

10.0 Vedlegg

10.1 Vedlegg 1. Informasjonsskriv til innbyggerrepresentanter

Vil du delta i forskningsprosjektet ” Innbyggernes deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få kunnskap om den lokale forankringen og deltakelsen i områdeløft Grønland og Tøyen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

- Jeg studerer master i samfunnsarbeid ved Høgskulen på Vestlandet. Dette er et studie som fokuserer på sosialt arbeid, deltakelse, medborgerskap, prosessledelse og endringsprosesser. Den avsluttende masteroppgaven, som skal leveres sommeren 2019, skal omhandle områdeløft Grønland og Tøyen. Interessen for områdeløft har jeg fått gjennom masterstudiet, hvor vi har vært på diverse utflukter og aktiviteter tilknyttet områdeløft i og rundt Bergen. Både samfunnsarbeid og områdeløft fokuserer på marginaliserte samfunnsborgere og deres deltakelse. Ved å intervjuer hver enkelt av dere som er innbyggerrepresentanter i lokalstyret, samt en representant fra programkontoret ønsker jeg å få kunnskap om lokalstyret og de lokales deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen. Problemstillingen for mitt arbeid er (foreløpig) *Hvordan er de lokales deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen, sett i lys av lokalstyret?*

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

- Kjetil Grimstad Lundberg, førsteamanuensis ved Høgskulen på Vestlandet er veileder og ansvarlig for forskningsprosjektet. Hans kontaktinformasjon finner du nederst i dette skrivet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

- Du får spørsmål om å delta fordi du sitter i lokalstyret til områdeløft Grønland og Tøyen. Alle innbyggerrepresentantene får forespørsel om å stille til intervju.
- Jeg mottok din kontaktinformasjon av Kjersti Grut, i etterkant av lokalstyremøtet i november hvor hun uformelt spurte dere i styret om dere ønsket å stille opp til intervju. Dette er altså den formelle forespørselen.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til intervju. Det vil ta maks 2 timer og vi blir enig om sted. Intervjuet kan eventuelt gjennomføres i to omganger Opplysningene registreres ved bruk av lydopptak, og utskrevet intervju kan fås tilsendt. Intervjuet inneholder blant annet spørsmål om:
  - Din bakgrunn
  - Dine tanker om områdeløftet
  - Hvorfor du takket ja til å sitte i lokalstyret, og din rolle i lokalstyret
  - Hva lokalstyret er og hva det skal gjøre, og hvordan samarbeidet er innad og utad
  - Den lokale deltakelsen i dag, hvem deltar, hvordan skal deltakelsen opprettholdes og økes

Det er frivillig å delta

- Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Den eneste som vil ha tilgang til dine opplysninger er studenten (Simen Kristiansen Larsen). Navn og kontaktopplysninger blir anonymisert og erstattes med en kode som lagres på egen navneliste atskilt fra øvrige data.
- I den ferdigstilte mastergradsavhandlingen er alle navn anonymisert og erstattet med fiktive navn. Det er likevel en viss mulighet for indirekte gjenkjennelighet, da jeg på grunn av konteksten ikke ønsker å anonymisere stedet. I utgangspunktet er spørsmålene som skal stilles lite sensitive. Om det skulle vise seg at jeg mottar sensitiv informasjon vil jeg vurdere ytterligere anonymisering eller å utelate informasjonen fra den ferdigstilte oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

- Prosjektet skal etter planen avsluttes ca. 30.12.2019, og alle personopplysninger og opptak blir da slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Simen Kristiansen Larsen, tlf: 91 51 71 46, mail: simen.kl@outlook.com

Evt;

- Høgskulen på Vestlandet ved Kjetil Grimastad Lundberg, tlf: 55 58 70 45/41 16 28 57, mail: Kjetil.Grimastad.Lundberg@hvl.no
- Vårt personvernombud: Halfdan Mellbye, tlf: 55 30 10 31, mail: personvernombud@hvl.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Kjetil Grimastad Lundberg
Prosjektansvarlig

Simen Kristiansen Larsen
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «innbyggernes deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til at jeg kan være indirekte gjenkjennbar i oppgaven, og til

å delta i intervju (sett kryss)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 30.12.2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.2 Vedlegg 2. Informasjonsskriv Programkontoret

Vil du delta i forskningsprosjektet ” Innbyggernes deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få kunnskap om den lokale forankringen og deltakelsen i områdeløft Grønland og Tøyen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

- Jeg studerer master i samfunnsarbeid ved Høgskulen på Vestlandet. Dette er et studie som fokuserer på sosialt arbeid, deltakelse, medborgerskap, prosessledelse og endringsprosesser. Den avsluttende masteroppgaven, som skal leveres sommeren 2019, skal omhandle områdeløft Grønland og Tøyen. Interessen for områdesatsinger har jeg fått gjennom masterstudiet, hvor vi har vært på diverse utflukter og aktiviteter tilknyttet områdeløft i og rundt Bergen. Både samfunnsarbeid og områdeløft fokuserer på marginaliserte samfunnsborgere og deres deltakelse. Ved å intervju en representant fra programkontoret, samt innbyggerrepresentantene i lokalstyret ønsker jeg å få kunnskap om lokalstyret og de lokales deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen. Problemstillingen for mitt arbeid er (foreløpig) *Hvordan er de lokales deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen, sett i lys av lokalstyret?*

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

- Kjetil Grimstad Lundberg, førsteamanuensis ved Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for forskningsprosjektet. Hans kontaktinformasjon finner du nederst i dette skrivet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

- Du får spørsmål om å delta fordi du er tilknyttet programkontoret til områdeløft Grønland og Tøyen. Én representant fra programkontoret skal intervjues.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til intervju. Det vil ta maks 2 timer og vi blir enig om sted. Intervjuet kan eventuelt gjennomføres i to omganger. Opplysningene registreres ved bruk av lydopptak, og utskrevet intervju kan fås tilsendt.

Intervjuet inneholder blant annet spørsmål om:

- Din bakgrunn
- Dine tanker om områdeløftet
- Hva en god innbyggerrepresentant er
- Hva lokalstyret er og hva det skal gjøre, bakgrunn for opprettelse, hvordan samarbeidet er innad/utad
- Programkontorets rolle og oppgaver i områdeløftet
- Den lokale deltakelsen i dag, hvem deltar, hvordan skal deltakelsen opprettholdes og økes

Det er frivillig å delta

- Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.
- Den eneste som vil ha tilgang til dine opplysninger er studenten (Simen Kristiansen Larsen). Navn og kontaktopplysninger blir anonymisert og erstattes med en kode som lagres på egen navneliste atskilt fra øvrige data.

- I den ferdigstilte mastergradsavhandlingen er alle navn anonymisert og erstattet med fiktive navn. Det er likevel en viss mulighet for indirekte gjenkjennelighet, da jeg på grunn av konteksten ikke ønsker å anonymisere stedet. I utgangspunktet er spørsmålene som skal stilles lite sensitive. Om det skulle vise seg at jeg mottar sensitiv informasjon vil jeg vurdere ytterligere anonymisering eller å utelate informasjonen fra den ferdigstilte oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

- Prosjektet skal etter planen avsluttes ca. 30.12 2019, og alle personopplysninger og opptak blir da slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Simen Kristiansen Larsen, tlf: 91 51 71 46, mail: simen.kl@outlook.com

Evt;

- Høgskulen på Vestlandet ved Kjetil Grimastad Lundberg, tlf: 55 58 70 45, mail: Kjetil.Grimastad.Lundberg@hvl.no

- Vårt personvernombud: Halfdan Mellbye, tlf: 55 30 10 31, mail: personvernombud@hvl.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Kjetil Grimastad Lundberg

Simen Kristiansen Larsen

Prosjektansvarlig

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «innbyggernes deltakelse i områdeløft Grønland og Tøyen», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til at jeg kan være indirekte gjenkjennbar i oppgaven, og til

å delta i intervju (sett kryss)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 30.12.2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.3 Vedlegg 3. Godkjennelse fra NSD

25.01.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 25.01.2019, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

[LIMT INN FRA MELDINGSDIALOG MED NSD]

25.01.2019 10:59

Hei Simen. Takk for oppdateringer, vi er nå klare til å ferdigstille vurderingen av prosjektet. Men før informasjonsskrivet sendes ut må alternativet "Jeg samtykker til at jeg kan være indirekte igjenkjennbar i oppgaven" legges til samtykkeerklæringen for de det er relevant. Vi trenger ikke å endringen, men forutsetter at det gjøres.

Lykke til med prosjektet!

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.12.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig

grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

10.4 Vedlegg 4. Intervjuguide innbyggerrepresentanter

Bakgrunn

- Hvem er du? (utdanning/alder/bosted)
- Hvordan er din tilknytning til Grønland/Tøyen?

Tøyen/Grønland/områdeløftet (gentrifisering)

- Hvordan synes du Grønland/Tøyen fremstår i dag?
- Hva har områdeløftet gjort med Tøyen og Grønland så langt?
- Hvem tenker du at områdeløftet er til for?
- Hva er det mest utfordrende med et områdeløft, slik du vurderer det?

Lokalstyret

Rekruttering

- Hvordan kom du inn i lokalstyret?
- Hvorfor ønsket du å sitte i lokalstyret?

Representasjon (makt/klasse)

- Hva mener du er en god innbyggerrepresentant?
- Hvem føler du at du representerer? (deg selv, ditt borettslag, aldersgruppe, religiøs gruppe?)
- Hva tenker du om sammensetningen av medlemmer i lokalstyret?

Møter og gruppedynamikk

- Hvilke oppgaver har du som medlem av lokalstyret?
- Hvordan foregår et møte?
- Hvordan opplever du samarbeidet i lokalstyret?

Mandat

- Hvilken rolle har lokalstyret i områdeløftene Tøyen og Grønland?
- Hva tenker du er lokalstyrets viktigste oppgave?
- Hva har lokalstyret bidratt med så langt i områdeløftet?
- Hva er mest utfordrende med å sitte i lokalstyret?

Samarbeid

- Hvordan er lokalstyret og programkontoret knyttet sammen?
- Hvordan samarbeider lokalstyret med det private/kommunale/lokale?

Deltakelse

- Hvordan var din egen deltakelse i områdeløftet før du ble medlem av lokalstyret?
- Hva har lokalstyret gjort for å generere god medvirkning med befolkningen, sivilsamfunnet og øvrige tjenester?
- Hvordan er muligheten for innbyggerne til å delta i områdeløftets aktiviteter?
- Hvem er det som deltar og engasjerer seg i områdeløftets aktiviteter?
- Er det noen grupper dere er mer opptatt av at skal delta enn andre?
- Hvordan skal dere opprettholde engasjementet og interessen fra innbyggerne rundt områdeløftet de kommende årene?
- Hva tror du er grunnen til at noen ikke deltar?
- Hva skal dere gjøre for at de som ikke deltar begynner å delta? (de stille stemmene)

Avslutning

- Hvordan ser du for deg Tøyen/Grønland om 10 år?
- Noe du vil tilføre?

10.5 Vedlegg 5. Intervjuguide Programkontoret

Bakgrunn

- Hvem er du? (utdanning/alder/bosted)
- Hvordan er din tilknytning til Grønland/Tøyen?

Tøyen/Grønland/områdeløftet

- Hvordan synes du Grønland/Tøyen fremstår i dag?
- Hvilken innvirkning har områdeløftet hatt på området så langt?
- Hvem er områdeløftet til for?
- Hva er områdeløftets viktigste oppgave?
- Hvem har hovedansvaret for at områdeløftet når sine mål?
- Hva er det mest utfordrende med et områdeløft, slik du ser det?

Lokalstyret

Rekruttering og representasjon

- Hva tenker du er en god innbyggerrepresentant?
- Kan du fortelle om prosessen med å skaffe medlemmer til lokalstyret?

Kunnskaper og gruppedynamikk

- Hva innebærer det å være medlem i lokalstyret?
- Hvordan opplever du samarbeidet i lokalstyret?

Mandat

- Hva var bakgrunnen for opprettelsen av dagens lokalstyre?
- Hvilken rolle har lokalstyret i områdeløftene Tøyen og Grønland?
- Hvordan kom dere frem til lokalstyrets ansvarsområder?
- Hva tenker du er lokalstyrets viktigste oppgave?
- Hva har lokalstyret bidratt med hittil i områdeløftet?

Samarbeid

- Kan du si litt om områdeløftets samarbeid med det private/kommunale og lokale organisasjoner?

- Hvordan er lokalstyret og programkontoret knyttet sammen?

Programkontoret

- Hva er programkontorets rolle i områdeløftet?
- Hva er programkontorets viktigste oppgave i områdeløftet?
- Hva er dine oppgaver som medlem av programkontoret?

Deltakelse

- Hva er deltakelse?
- Hvordan opplever programkontoret engasjementet i området (innbyggerne/lokale organisasjoner) og utenfra (private utbyggere)?
- Hvordan er muligheten for innbyggerne til å påvirke hvordan Tøyen/Grønland skal bli?
- Er det noen grupper dere er spesielt opptatt av at skal delta i OGTs aktiviteter?
- Hvordan skal interessen fra innbyggerne vedlikeholdes/økes gjennom hele områdeløftet?
- Hva tror du er grunnen til at noen ikke deltar?
- Hva skal gjøres for at de som ikke deltar begynner å delta? (de stille stemmene)

Avslutning

- Hvordan ser du for deg Tøyen/Grønland om 10 år?
- Noe du vil tilføre?